Teoretická diplomová práce

Karel Kašpařík

BcA. Lenka Sedláčková

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
2020

itf

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ

Teoretická diplomová práce

Karel Kašpařík

BcA. Lenka Sedláčková

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

INSTITUT TVŮRČÍ FOTOGRAFIE
Obor: Tvůrčí fotografie

Vedoucí práce: Mgr. Štěpánka Bieleszová, Ph.D.

Opava 2020

Abstrakt:
Monografická studie o Karlu Kašpaříkovi (1899–1968), výrazné osobnosti české meziválečné fotografie třicátých let 20. století. Kašpařík, mj. člen Českého klubu fotografů amatérů v Olomouci se ve své tvorbě zaměřoval na sociální dokumentární fotografii, experimentální a avantgardní fotografii. Tato práce odborně zpracovává archivní fond a pozůstalost autora, uložené v Muzeu umění Olomouc.

Klíčová slova
Olomouc, Dolany, česká fotografie, sociální, dokumentární fotografie, experimentální fotografie, fotogramy, divadelní fotografie, scénografie, avantgarda, meziválečné období, sběratelství, pozůstalost.

Abstract:
A monographic study of Karel Kašpařík (1899–1968), a prominent figure of Czech interwar photography of the 1930s. Kašpařík was a member of the Czech Club of Amateur Photographers in Olomouc, focused on social documentary photography, experimental and avant-garde photography. This work professionally elaborates the archive collection and the estate of the author, deposited in the Olomouc Museum of Art.

Key words
Olomouc, Dolany, czech photography, social documentary photography, experimental photography, avantgard's photography, photograms, theatrical photography, scenography, interwar period, inheritance, collections, antique.

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Akademický rok: 2019/2020

Zadávající ústav: Institut tvůrčí fotografie

Studentka: Lenka Sedláčková

UČO: 40849

Program: Filmové, televizní a fotografické umění a nová média

Obor: Tvůrčí fotografie

Téma práce: T: Karel Kašpařík

Téma práce anglicky: T: Karel Kašpařík

Zadání: Monografická studie o Karlu Kašpaříkovi (1899–1968), výrazné osobnosti české meziválečné fotografie třicátých let 20. století. Kašpařík, mj. člen Českého klubu fotografů amatérů v Olomouci se ve své tvorbě zaměřoval na sociální dokumentární fotografii, experimentální a avantgardní fotografii. Tato práce odborně zpracovává archivní fond a pozůstalost autora, uložené v Muzeu umění Olomouc.

Literatura:

DUFEK, Antonín, HAVELKOVÁ, Jolana. *Karel Kašpařík 1899 – 1968*. Moravká Galerie, 2000. ISBN 80-7027-100-0.

DUFEK, Antonín, ŠEMBERA, Oldřich. *Avantgardní fotografie 30. let na Moravě*. Krajské vlastivědné muzeum, Moravská galerie Brno, 1981.

DEMETZ, Peter, WITKOVSKY, S. Mathew. *Foto, Modernity in Central Europe, 1918 – 1945*. Washington: National Gallery of Art, 2007. ISBN 978-0-89468-334-3.

BIRGUS, Vladimír, MLČOCH, Jan. *Česká fotografie 20. století*. Praha: KANT, 2009. ISBN 978-80-7437-026-7.

BIELESZOVÁ, Štěpánka. *Výchova a vzdělávání dospělých v oblasti fotografie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, 2014. ISBN 978-80-244-4174-0.

Vedoucí práce: Mgr. Štěpánka Bieleszová, Ph.D.

Datum zadání práce: 11. 3. 2020

Souhlasím se zadáním (podpis, datum): 17.3.2020

Prohlášení :
Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně za použití literatury a pramenů uvedených v seznamu použité literatury a ze záznamů rozhovorů s pamětníky, které uvádím jako doplňující text.

Souhlas se zveřejněním:
Souhlasím, aby tato práce byla zveřejněna zařazením do Univerzitní knihovny Slezské univerzity v Opavě, do knihovny Uměleckoprůmyslového muzea v Praze a umístěna na internetové stránky ITF.

Poděkování
Děkuji Jitce Melkové, která mi dala první impulz ke zpracování života a díla jejího prastrýce Karla Kašpaříka. Děkuji Mgr. Štěpánce Bieleszové za vedení práce a za její cenné rady a připomínky.
Ráda bych poděkovala také všem, kteří mi poskytli pomoc při hledání informací, materiálů, dokumentů, archiválií o Karlu Kašpaříkovi a to především již zmíněné Jitce Melkové a Matěji Muškovi, dále pak akademickému malíři Petrovi Zlamalovi, Miloslavu Smolkovi a všem dalším, které jsem při svém hledání kontaktovala. V neposlední řadě děkuji institucím, které mě zpřístupnily a poskytly fyzicky veškeré materiály, které mají k dispozici o Karlu Kašpaříkovi v jejich depozitářích a to jsou Muzeum umění Olomouc, Zemský archiv (pobočka v Olomouci), Státní okresní archiv v Olomouci, Archiv Moravského divadla Olomouc a Moravská galerie Brno. Závěrem bych chtěla poděkovat Lence Kučerové za její podporu a i korekturu.

Obsah

Úvod /10

Život Karla Kašpaříka /13
Dobový kontext a meziválečná avantgarda /19
Česká avantgardní fotografie /20
Meziválečná sociální fotografie /22
Karel Kašpařík a jeho fotografická tvorba /23
Členství v Českém klubu fotografů amatérů v Olomouci /28
Karel Kašpařík a výstavy /31
Sociální dokumentární fotografie /43
Experimentální a abstraktní fotografie /47
Fotografie a divadlo /51
Portrétní, figurativní fotografie, fotografie aktů /56
Cestovatelská, turistická fotografie, fotografie krajiny, detaily krajiny, věcí /61
Karel Kašpařík v Muzeu umění Olomouc /63
Fotografická pozůstalost /63
Krajina /64
Architektura /67
Struktury, textury, objekty, detaily /69
Portrét, figura, skupina /71
Cestopisné fotografie – Itálie /73
Fotografické album /74
Seznam koláží, fotografií /77
Seznam obrazů /78
Pozůstalost Karla Kašpaříka v Zemském archivu /81
Korespondence /82
Vzpomínka Ilji Racka na Karla Kašpaříka /83
Závěr /86
Přílohy
Jitka Melková – Vzpomínka na Karla Kašpaříka I. /91
Petr Zlamal – Vzpomínka na Karla Kašpaříka II. /93
Výstavy /96
Fotografie publikované během života Karla Kašpaříka /98
Prameny a literatura /99
Divadelní realizace /101
Použité zkratky /103
Jmenný rejstřík /104

Úvod

A proč právě Karel Kašpařík?

Tématem této diplomové práce je poskytnout komplexní a ucelený pohled na osobnost, život i dílo všestranného umělce, sběratele a především fotografa Karla Kašpaříka. Předkládaná monografická práce si klade za cíl popsat nejen samotný umělecký odkaz Kašpaříka, ale snaží se jej přiblížit i z lidského hlediska jako člověka reflektujícího specifika doby, člověka aktivního svým životním postojem a filozofií. Zaměřuje se také na jeho vztah k tvůrčímu procesu a v neposlední řadě připomíná i nelehký osud tohoto výjimečného fotografa.

– obr. 2. Proč?, 1936, MG.

Při dokumentaci Kašpaříkovy pozůstalosti jsem vycházela v první řadě z archivního fondu uloženého na pobočce Zemského archivu v Olomouci, dále pak z fotografické pozůstalosti v Muzeu umění v Olomouci. Kromě sekundární literatury jsem vycházela také z dobového tisku a uměleckých periodik.

Součástí této diplomové práce byla také setkání se dvěma pamětníky Karla Kašpaříka, s nimiž jsem vedla rozhovor a jejichž vzpomínky a informace ve formě memoárových textů se staly zajímavým „kamenem“ do mozaiky, snažící se postihnout Kašpaříkovu osobnost z mnoha úhlů. Rozhovory byly vedeny s akademickým malířem Petrem Zlamalem, jehož s Kašpaříkem pojilo přátelství, udržované ještě i s jeho otcem Vilhelmem Zlamalem, a dále s Kašpaříkovou praneteří Jitkou Melkovou, která mne také na osobnost Karla Kašpaříka jako první upozornila.

Podstatná část této práce je věnovaná právě Kašpaříkově fotografické pozůstalosti. Tato pozůstalost je uložena především v archivním fondu Muzea umění Olomouc a nachází se zde od roku 1995, kdy ji muzeu daroval synovec Karla Kašpaříka, Jindřich Kašpařík.

Tento fond obsahuje kromě rozsáhlé fotografické pozůstalosti čítající téměř 554 volných, převážně kontaktních fotografií také album z cest, do nějž je vlepeno dalších 836 kontaktních fotografií. Fond obsahuje také osobní doku-

menty, doklady, plakáty a katalogy k výstavám. Všechny volné fotografie byly oskenované a opatřeny pořadovými čísly a byly na nich uvedeny rozměry.

Část Kašpaříkovy pozůstalosti zaměřené na jeho sběratelství v oblasti užitého a lidového umění byla odkázána Vlastivědnému muzeu a knihy a slovníky Vědecké knihovně v Olomouci a obrazy Muzeu umění v Olomouci.

Dílčí zlomek pozůstalosti Karla Kašpaříka se nachází v divadelním archivu Moravského divadla Olomouc ve složce Oldřicha Stibora.

V Moravské galerii v Brně se též nachází obsáhlá sbírka fotografií Karla Kašpaříka, která čítá přes tisíc padesát fotografií či negativů. Pochází částečně z pozůstalosti, částečně z daru Jindřicha Štreita a část galerie zakoupila již v osmdesátých letech. Tato sbírka je zpracována, zařazena a i zdigitalizována a je všem přístupná na webových stránkách Moravské Galerie. Z této sbírky jsem také čerpala potřebná data a údaje.

Některé dříve uváděné nepřesnosti jsem měla možnost srovnat s archivními prameny a opravit rozcházející se údaje. Jelikož jsem vycházela z primárních archivních pramenů, uložených na pobočce Zemského archivu v Olomouci anebo z rodinného archivu, mohla jsem vyloučit smyšlené či neodpovídající verze pozdějších interpretů Kašpaříkova díla.

Snažila jsem se omezit na práci s prameny, fakty a ověřitelnými podklady tak, abych vykreslila osobnost, život a dílo Karla Kašpaříka co nejpřesněji. Fond Karla Kašpaříka byl do Zemského archivu uložen dva roky po jeho smrti jeho manželkou Helenou, a to v roce 1970. Sbírku podle archivních norem zpracovala a zaevidovala Dr. Jitka Kalistová v roce 1973. Rozsah fondu je obrovský, neboť obsahuje šest kartonů. K některým se podrobněji vyjádřím v jedné z kapitol této diplomové práce.

Při důkladném prozkoumávání archivních fondů, jsem narazila i na nepřesné údaje, které se v dostupné literatuře objevovaly, anebo v tom lepším případě jsem objevovala nové poznatky o tomto fotografovi a pocítila jsem potřebu je sdílet. Byla o něm napsána bakalářská práce, jejímž autorem byl Miloslav Smolka (práce byla obhájena roku 1996 na Filozoficko-přírodovědecké fakultě Slezské univerzity v Opavě). O pár let později (2000) byl publikován katalog Moravskou galerií v Brně při příležitosti Kašpaříkovy první monografické výstavy, kterou iniciovala Jolana Havelková. Jeho fotografie byly často vystavovány a publikovány i v zahraničí, objevují se v různých publikacích věnu-

jících se tématu fotografie, ale i přesto jsem měla pocit, že tento autor by si třeba i zasloužil monografickou knihu.

Po roce bádání, vyhledávání, shromažďování a třídění dokumentů i archiválií, po návštěvách mnoha různých institucí a úřadů a v neposlední řadě také díky kontaktům s rodinnými pozůstalými, přáteli i dalšími osobami, jsem získala rozsáhlý materiál, který jsem se pokusila zpracovat v kompaktní, smysluplnou a přehlednou práci. S postupujícím tříděním informací jsem objevila na první pohled skrytou kauzalitu života, životního postoje i hodnot Kašpaříkovy tvorby.

Ráda bych na tomto místě uvedla i osobní pohnutky, které mne k napsání práce inspirovaly. Tou první je známost s jeho praneteří Jitkou Melkovou a geografická blízkost Kašpaříkova domova spojená i s mým rodným krajem.

Druhým impulzem byla výrazná „stopa“, kterou v mé paměti zanechaly jeho dvě fotografie. První z nich nese název *„Otrok“* (viz obr. 44.), jinde uváděna *„Kapitalista práce“*. Jedná se o diagonální záběr na obnažené mužské tělo z podhledu. Druhá fotografie je detailem bosých nohou se slunéčkem sedmitečným na chodidle venkovské ženy (viz obr. 61.), jež klečí v poli a je snímána z mírného nadhledu. Pravděpodobně jako pandán k této fotografii byla pořízena podobná figurální fotografie muže s botami na nohou (viz obr. 16.), vykonávající stejný úkon jako žena. Tady můžeme zaznamenat rozdíl v postavení mezi ženou a mužem. Tyto fotografie byly nafoceny přibližně v druhé polovině třicátých let dvacátého století. Očima (a duší) Karla Kašpaříka vystihují snad onen *„Dolanský ráj“*[1], kde vyrostl. Zachytil rovněž způsob života na venkově ve třicátých letech, kdy svět zastihla velká hospodářská krize a kdy se Adolf Hitler stal říšským kancléřem a posléze vůdcem. Kašpaříkova milovaná ves Dolany (něm. Dollein) byla součástí Sudet a bylo příznačné, že zde žilo i německé etnikum. Domnívám se, že tyto fotografie mohou směle konkurovat fotografiím z FSA[2], které vznikly téhož roku v USA.

Předpokládám, že se mi podařilo proniknout do životní filozofie i uměleckého odkazu tohoto výjimečného fotografa i člověka a přispěla jsem svým dílem k připomenutí této nevšední umělecké osobnosti a k dalšímu prohloubení poznatků o něm.

---

1 – Antonín Dufek, *Karel Kašpařík 1899 – 1968*, katalog, 2000, *Dolanský ráj*, název fotografické publikace z Dolan, kterou Karel Kašpařík nestihl vydat, s. 5.

2 – FSA, Farm Security Administration je společnost, která byla vytvořena v USA v roce 1935 v rámci New Deal. Úkolem bylo v krizi pomáhat proti americké venkovské chudobě. https://cs.wikipedia.org/wiki/Farm_Security_Administration

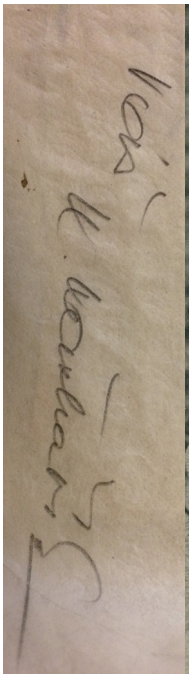

– obr. 3. Autogram, Váš K. Kašpařík, ZA.

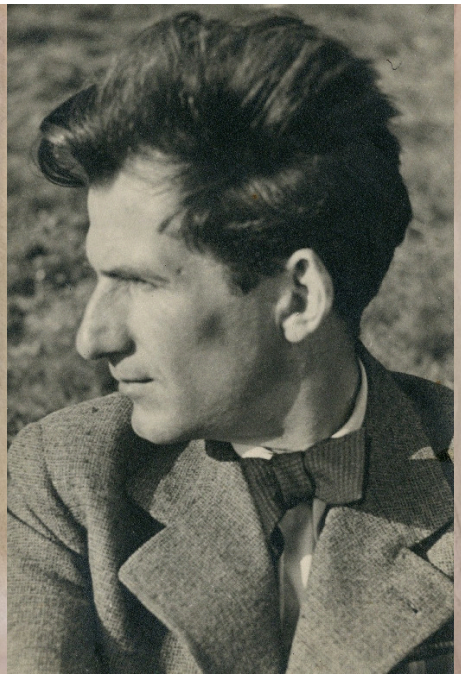

– obr. 4. Autoportrét, 30. léta, MG.

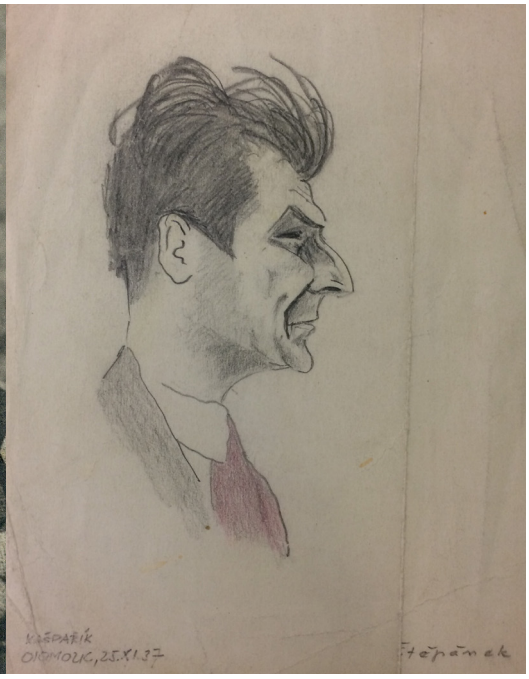

– obr. 5. Štepánek, Kašpařík, Olomouc, 25. VI. 1937, ZA.

Život Karla Kašpaříka

Karel Kašpařík se narodil 8. září 1899 v Lošově u Olomouce Jindřichu a Josefě Kašpaříkovým jako prvorozený syn. Jeho otec Jindřich pracoval jako tovární zámečník v Mariánském Údolí, dnes části města Hlubočky v okrese Olomouc.

V Lošově vyrůstal Kašpařík až do svých sedmi let, poté rodina koupila dům a přestěhovala se do Dolan, obce ležící nedaleko Svatého Kopečka u Olomouce. Karel měl další tři sourozence, bratry Jindřicha a Adolfa a sestru Marii. Bratr Jindřich zemřel na tuberkulózu obratle ve svých dvaceti dvou letech v roce 1925.

Karlovi, který se jevil jako nejnadanější a nejtalentovanější z dětí, bylo umožněno a poskytnuto vzdělání. Základní vzdělání získal na obecné škole v Dolanech a dále pokračoval na měšťanské škole v Hodolanech, kterou ukončil závěrečnou zkouškou. Vyučil se poté prodavačem v obchodě s látkami ve Šternberku, a to v německém jazyce. Kašpařík velmi dobře ovládal jak německý, tak italský jazyk.

V sedmnácti letech byl povolán do tehdejší rakousko-uherské armády. Nejdříve absolvoval základní vojenský výcvik v polském Krakově a následně byl

– obr. 6. Karel Kašpařík, 1918, fotografie z italské fronty, 1. světová válka, rodinný archiv.

– obr. 7. Karel Kašpařík (vlevo), 1918, fotografie z italské fronty, 1. světová válka, rodinný archiv.

jako voják nasazen do oblasti italských Dolomit. Tam se podílel především na přípravách zázemí pro armádu a obstarával příbytky pro vojáky ve zbrani. Po návratu z první světové války absolvoval kurz pro ekonomy v Olomouci. V roce 1920 byl odveden a vykonal roční prezenční službu u 6. Hanáckého pluku v Olomouci.

Ze záznamů ředitelství státních drah v Olomouci se dozvídáme, že zde Kašpařík začal pracovat ve funkci úředníka na ředitelství již v roce 1919 a setrval zde až do svého zatčení gestapem roku 1940. Do Komunistické strany Československa vstoupil v roce 1924, tedy přibližně tři roky po jejím založení. Byl zde uváděn pod krycím jménem a až od roku 1930 užíval ve stranické činnosti svého skutečného jména.[3]

Po celé období předmnichovské první republiky se stýkal s levicově orientovanými a komunistickými intelektuály. Většinu svého života strávil v Dolanech. Zde potkal také svoji budoucí ženu Helenu Prokešovou, s níž se v roce 1935 po desetiletém vztahu oženil. Jejich manželství bylo bezdětné. Žili spolu až do Kašpaříkovy smrti.[4]

Po okupaci Československa nacistickými vojsky v březnu roku 1939 začal spolupracovat jako kurýr s ilegálním okresním výborem KSČ a zapojil se do

3, 4 – Pozůstalost Karla Kašpaříka, č. kartonu 1, inv. č. 17., ZA.

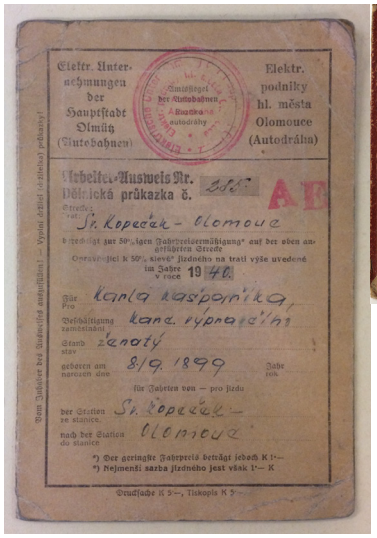

– obr. 8. Dělnická průkazka, 1940, ZA.

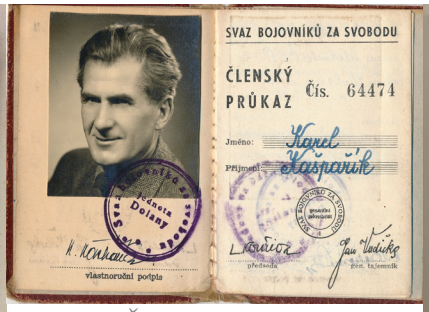

– obr. 9. Členský průkaz, 1946, MUO.

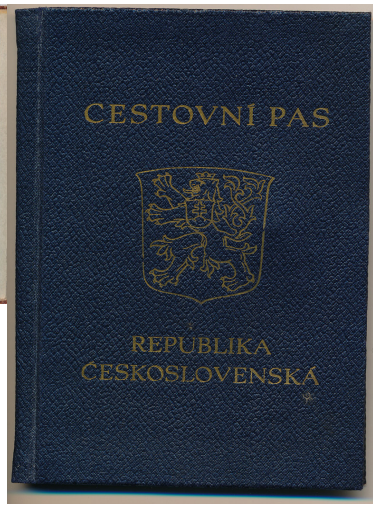

– obr. 10. Cestovní pas 1948, MUO.

protinacistického odboje. V srpnu roku 1940 byl Dolanech ve svém domě zatčen gestapem za ilegální činnost a členství v KSČ, což bylo považováno za přípravu k velezradě. Kašpařík byl napojen na odbojovou skupinu společně s Bedřichem Václavkem, Oldřichem Stiborem, Vítem Vylíčilem, Alexandrem Trusovem a dalšími.[6]

Karel Kašpařík byl uvězněn a držen od srpna do září roku 1940 v Olomouci, poté od září do prosince 1940 ve Vratislavi (něm. Breslau), od prosince 1941 do srpna 1943 ve slezském Volově (pol. Wołów) v Polsku a od srpna do září roku 1943 v Brně. Zde byl donucen podepsat revers, v němž bylo uvedeno, že má „pobuřující vliv na své okolí", a tudíž nemůže být propuštěn. Následně byl odvezen do německého koncentračního tábora Flossenbürg, nacházejícího se v dnešním Bavorsku poblíž českých hranic. Zde byl vězněn až do konce dubna 1945. Po osvobození koncentračního tábora americkou armádou se vrátil do vlasti 15. května 1945.[7]

Po dobu svého věznění se věnoval rozmanitým činnostem: pletl sítě, páral staré uniformy, vyráběl celofán, pracoval také v kamenolomu nebo ve skladišti. Je možné, že právě jeho jazyková vybavenost mu dovolila přežít hrůzy a všechny nástrahy koncentračního tábora. Nevyhnul se ovšem mnoha tehdy probíhajícím onemocněním a epidemiím. Prodělal skvrnitý tyfus, břišní tyfus, zánět dutiny čelní a úplavici. Z vězení a koncentračního tábora se vrátil s podlomeným zdravím, přidružily se poruchy duševní, srdeční a revmatismus. Po návratu z koncentračního tábora obhájil status politického vězně.[8]

5, 6, 7, 8 – Pozůstalost Karla Kašpaříka, č. kartonu 1, inv. č. 17., ZA.

Záhy po svém návratu do Dolan obnovil činnost tamní organizace KSČ, jejímž stranickým předsedou se také stal. Pracoval jako tzv. vysidlovací komisař v bývalé německé vesnici Pohořany (něm. Pohorsch), dnešní části obce Dolany. Od roku 1945 až do své smrti byl předsedou místní organizace SPB (Svaz protifašistických bojovníků) v Dolanech. Po únoru roku 1948 se stal předsedou dolanského Akčního výboru Národní fronty (AV NF), zapojil se tedy aktivně do procesu postupného přebírání moci komunisty v tehdejším Československu.[9] Později u něj došlo k vystřízlivění z komunistické myšlenky a nadále již v komunální politice nebyl tak aktivní. Stáhl se do ústraní a přestal i tvořit.

Zpět ke státním drahám nastoupil po válce jako kulturní referent a v roce 1949 byl definitivně penzionován. Od roku 1950 působil jako zájezdový tajemník Krajského oblastního divadla v Olomouci, od roku 1957 pak byl inspektorem hlediště. Zemřel po krátké a těžké nemoci 20. října 1968 v olomoucké nemocnici. [10] Pohřben je na místním hřbitově v Dolanech.

Žádná smrt nemůže být zlá, které předcházel život dobrý...[11]

Václav Matěj Kramerius

– obr. 11. Bez názvu, hudebník, Bohuš Hrachovina, 1935, MUO.

9, 10 – Pozůstalost Karla Kašpaříka, č. kartonu 1, inv. č. 17., ZA.
11 – Pozůstalost Karla Kašpaříka, citát z parte Karla Kašpaříka, č. kartonu 6, inv. č. 102., ZA.

24. 10. 1968

Vážená paní,
včera jsem dostal oznámení, že Váš manžel zemřel. Odešel tedy navždy další můj dobrý přítel, kterého jsem poznal v koncentračním táboře ve Fllosenbürgu, tedy v nejtěžších chvílích našeho života. Tam se každý člověk musel projevit v pravé podobě, bez přetvářky. Byl to boj o holý život. A tam jsem ho poznal, jako dobrého kamaráda, který i v těch těžkých dobách byl optimista a dokonce i humor měl.
Co živ budu, zachovám ho v srdečné vzpomínce. Prosím, abyste přijala ode mne projev upřímné soustrasti.
Zdraví Vás
František Vobr
ředitel pedagogické školy
Litoměřice

Nov. 17th/68

Milá Helenko!
zpráva o úmrtí tvého milovaného manžela mne velmi zarmoutila. Dovoluji si projeviti tobě moji hlubokou a upřímnou soustrast.
Karel byl můj milý a oblíbený přítel od mládí a nebylo ani jedné návštěvy v mém rodišti, abych se nepotěšil v jeho společnosti. Mé vzpomínky na něj zůstanou vždy jen ty nejlepší. On odešel, ale žije nadále ve vzpomínkách všech jeho přátel.
Srdečně tě zdravím a doufám, že čas Tvoji bolest zhojí.
Tvůj Rudy Richter
Milwaukee, Wisconsin.

V Olomouci 8. listopadu 1968

Vážená paní Kašpaříková,
posíláme Vám soustrastné dopisy a telegramy, které naše divadlo dostalo ke skonu Karla. Ze všech je vidět, jak si ho všichni vážili a jak ho měli rádi. Snad si je uložíte někam k ostatním vzpomínkám a upomínkám, naložte s nimi jak sama uznáte za dobré.
Všichni na Vás často vzpomínáme. Vám jistě Karel schází, ale i my ho velice těžce postrádáme, jeho duch v hledišti citelně chybí.
Upřímně Vás všechny zdraví
Vaše
Dagmar Zouharová
Divadlo Oldřicha Stibora v Olomouci [12]

– obr. 12. Smuteční průvod a vůz s ostatky Karla Kašpaříka, Dolany, 1968, rodinný archiv.

12 – Kondolence k úmrtí, Pozůstalost Karla Kašpaříka, č. kartonu 6, inv. č. 102., ZA.

Karel Kašpařík byl samouk, umělec, fotograf, výtvarník a všestranný kulturní činitel, dlouholetý pracovník olomouckého divadla. Po celý život se stýkal s olomouckými umělci, zejména výtvarníky, herci a intelektuály. Ti jej v jeho domě v Dolanech často navštěvovali. Měl mnoho přátel i za hranicemi hanácké metropole a často podnikal cesty za svými známými do Prahy. Rád cestoval, realizoval i několik cest do zahraničí, na nichž ho vždy doprovázela jeho žena Helena.

Mezi jeho nejbližší přátele patřil divadelní režisér Oldřich Stibor, profesor chemie Antonín Felix Richter, jeho bratr Rudolf Richter žijící v USA. Dále akademičtí malíři Karel Svolinský, Vilhelm Zlamal, Bohumír Dvorský, spisovatel, překladatel Otto František Babler, farář Jan Malý, herci Ilja Racek, Oldřich Velen, Slávka Budínová a mnoho dalších. [13]

Ve společnosti byl velmi oblíbený, mnoho lidí dokázal inspirovat zejména pevnou vůlí, svou životní filozofií, umem, životním postojem, optimismem, humorem a i stylem a svými zkušenostmi. Byl všestranně nadaný.

„Člověk potřebuje dva roky, než se naučí mluvit. A šedesát, než se naučí mlčet.“[14]
Lion Feuchtwanger

– obr. 13. Dopis s novoročenkou od Karla Svolinského, 1964, Pozůstalost Karla Kašpaříka, č. kartonu 2, inv. č. 66, ZA.

13 – Pozůstalost Karla Kašpaříka, č. kartonu 1, 2, III. soukromá korespondence s jednotlivci, ZA.
14 – Pozůstalost Karla Kašpaříka, č. kartonu 3, inv. č. 95., ZA.

Dobový kontext a meziválečná avantgarda

V meziválečném období dochází v České republice k mimořádnému rozkvětu v kulturní a umělecké sféře. Velký podíl na tom má samozřejmě vznik samostatného Československa v říjnu 1918 s demokratickou státní správou pod vedením prezidenta Tomáše Garriguea Masaryka.
Tato správa přinesla společnosti slušnou životní úroveň a tím i pestrý kulturní život. Kvalitní zázemí přispělo k rozvoji avantgardního moderního umění a smýšlení.

S nástupem mladých, progresivních a vitálních umělců dochází ke vzniku výjimečně plodného, produktivního období. Avantgarda se dostává do popředí a udává směr a strukturu uměleckého vyjadřování. Proměnlivost uměleckých směrů, stylů, názorových smýšlení je velmi pružná. Prolíná se tady především kubismus, expresionismus, futurismus, dadaismus, poetismus, artificialismus (mající české kořeny), konstruktivismus, funkcionalismus, surrealismus, nová věcnost. Tyto směry se kompletně odpoutaly od zažitých tradic a estetických norem – hledají se nové, moderní způsoby vyjádření. Vznikají nová seskupení umělců, v nichž se formulují svébytná umělecká a názorová přesvědčení (jako například Devětsil,[15] Surrealistická skupina,[16] Skupina Ra,[17] Skupina 42[18]).

---

15 – **Děvětsil**
V roce 1920 v Praze vzniká Umělecký svaz Devětsil, založený skupinou socialisticky orientovaných výtvarníků a literátů, divadelníků, teoretiků.
Uskupení o devíti zakládajících členech se postupně rozrostlo na téměř šedesát aktivistů. Vůdčí osobností byli Jaroslav Seifert, Vítězslav Nezval, Karel Teige; členové byli např. Artuš Černík, Josef Frič, Josef Havlíček, Adolf Hoffmeister, Bedřich Václavek, Jiří Wolker, Konstantin Biebl, Karel Konrád, Jindřich Štyrský, Toyen (vl. jm. Marie Čermínová), František Muzika, Jaroslav Rössler, Evžen Markalous, Jiří Frejka, Emil František Burian, Jaroslav Ježek aj.
Členové se věnovali proletářskému umění a tzv. magickému realismu, od roku 1923 se angažovali v poetismu.
https://cs.wikipedia.org/wiki/Svaz_modern%C3%AD_kultury_Devětsil
http://www.artmuseum.cz/smery_list.php?smer_id=156

16 – **Skupina surrealistů v ČSR – Surrealistická skupina**
Vzniká roku 1934, odvíjí se surrealismu světového, avšak vytváří i vlastní iniciativu na literárně-uměleckém poli. Tato skupina navazuje styky se zahraničními skupinami surrealistů.
Byla ovlivněna především 2. manifestem André Bretona z roku 1924, který na pozvání Nezvala přednášel v Praze. Základ této skupiny tvořili převážně bývalí členové Devětsilu – Vítězslav Nezval, Karel Teige, Jindřich Štyrský, Toyen, Jindřich Honzl, Konstantin Biebl, Jaroslav Ježek, Bohuslav Brouk, Vincenc Makovský, Imre Forbath, Katy King (vl. jm. Libuše Jíchová), Josef Kunstadt. V roce 1938 Vítězslav Nezval ukončuje činnost skupiny, avšak skupina vyvíjela aktivitu až do roku 1939.
https://cs.wikipedia.org/wiki/Skupina_surrealistů_v_ČSR

Česká avantgardní fotografie

České avantgardní hnutí značně ovlivnilo i fotografickou tvorbu zejména mladých autorů, kteří se vrátili z první světové války. Chtěli se odtrhnout od starých konvencí a zažitých fotografických postupů. Česká fotografie v meziválečném období též zareagovala na zrychlující se společenské a i kulturní změny. V srdci Evropy se setkávají avantgardní díla ze Sovětského Svazu, z Výmarské republiky a z Francie. Ve fotografii se objevují vlivy a znaky nově nastupujících moderních směrů, názorových smýšlení. Do fotografického díla prostupuje poetismus, konstruktivismus, funkcionalismus, nová věcnost a surrealismus. K nejvýznamnějším průkopníkům, objevitelům nového vidění patřili bez pochyby Jaroslav Rössler (člen Devětsilu), Jaromír Funke a František Drtikol, avšak i ostatní autoři pracující s fotografickým médiem reagují na tyto podněty dříve nebo později ve své tvorbě, jako třeba Eugen Wiškovský, Josef Sudek, Václav Jírů, Ladislav Emil Berka, Miroslav Hák, Karel Kašpařík, František Povolný aj. Česká avantgardní fotografie dosahuje světového uznání, vyvíjí se souběžně se světovou tvorbou.[19]

---

17 – **Skupina Ra**
Vzniká počátkem 30. let 20. století, nejvíce činná byla především ve čtyřicátých letech 20. století. Skupina Ra byla skupinou umělců – malířů, grafiků, fotografů, básníků, spisovatelů a překladatelů, kteří byli ovlivněni surrealismem, avšak tato skupina nikdy zcela nepřijala tzv. čistý psychický automatismus, stavěla se kriticky k činnosti předválečné Surrealistické skupiny kolem Karla Teigeho a hlásila se k levici.
Iniciátorem založení skupiny Ra byl Václav Zykmund, který se v Rakovníku spolupodílel na založení literární edice Ra, podle níž byla skupina pojmenována. Dále se pak přidali Josef Istler, Miloš Koreček, Ludvík Kundera, Bohdan Lacina,Vilém Reichmann, Václav Tikal aj.
Nacisté považovali surrealismus za pokleslé umění, a tak byla činnost Skupiny Ra za války nelegální. Po roce 1948 byla Skupina Ra zakázána, protože komunisté označili surrealismus za ideově scestný směr. Jednotliví členové však pokračovali ve své tvorbě i nadále.
https://cs.wikipedia.org/wiki/Skupina_Ra
https://www.ngprague.cz/exposition-detail/skupina-ra-vzkazy-k-pritomne-hodine/

18 – **Skupina 42**
Toto umělecké sdružení výtvarníků i literátů se zejména zaměřovalo na zachycení existenčních pocitů pracujícího městského člověka a jeho všední život, pocity, na městskou periférii, na továrny. Vzniká v roce 1942, jejím uměleckým programem se stala stať Jindřicha Chalupeckého „Svět, v němž žijeme“. Skupina 42 vycházela z tradice českého meziválečného umění a významně ovlivnila soudobý i budoucí rozvoj české výtvarné a literární tvorby. Ve výtvarném umění nacházela inspiraci v tehdejších avantgardních tendencích kubismu, futurismu, konstruktivismu a surrealismu, byla ovlivněna i filosofií bezvýchodného existencialismu a nauk Martina Heideggera.
Mezi členy této skupiny patřili výše zmiňovaný Jindřich Chalupecký, Jiří Kotalík, Ivan Blatný, Jiřina Hauková, Josef Kainar, Jiří Kolář, Jan Hanč, František Gross, František Hudeček, Kamil Lhoták, Jan Kotík, Jan Smetana, Karel Souček, Bohumír Matal, Ladislav Zívr, Miroslav Hák aj. Činnost skupiny byla nuceně ukončena v roce 1948.
http://www.artmuseum.cz/smery_list.php?smer_id=132
https://cs.wikipedia.org/wiki/Skupina_42

Průkopníky pokrokového vizuálního a i názorového sdělení byli především Karel Teige, Vítězslav Nezval, Jindřich Štyrský, Toyen, Evžen Markalous, Jaroslav Rössler, které později vrcholí dílem surrealistickým. Mezi surrealisticky vyjadřující se umělce, objevování „vyšší reality“ či zhmotňováni „vnitřního modelu“ patřil také i Jaromír Funke, Eugen Wiškovský, František Vobecký, Marie Stachová, Karel Teige, Vilém Reichmann, Miroslav Hák, Václav Zykmund, Karel Kašpařík, Otakar Lenhart, František Povolný a další.[20] Tato avantgardní díla zanechala důležité odkazy a i odrazy doby pro další nastupující generace umělců.

„…fotografie není uměním … Fotografie jest jediný nejdokonalejší a nejpravdomluvnější proces … Jsme střízliví a úmyslně opouštíme impresionistickou líbivost, která není fotografická …“[21]

Jaromír Funke, 1929

– obr. 14. Bez názvu, montáž, Bohuš Hrachovina, Milada Matysová, 1935?, rodinný archiv.

---

19 – Díla Rösslera vznikají v mírném časovém odstupu jako díla Man Raye (fotogramy) dosahující podobné úrovně. Jaroslav Rössler patří mezi průkopníky abstraktní fotografie spolu s László Moholym-Nagym, Christianem Schadem, Paulem Strandem, Alvinem Langdonem Coburnem a výše zmíněným Man Rayem aj. Vznikají významná díla Jaromíra Funkeho, ten je zastánce čisté fotografie. Pracuje velmi avantagardním stylem s objekty a předměty. Využívá především hry světel a stínů, objekt má sekundární postavení ve fotografii.
O generaci starší František Drtikol tvořil v duchu abstrakce ve smyslu duchovního poznání, meditace. Pracoval animační technikou s promítáním hlubokých stínu. Vedle těchto abstraktních, experimentálních fotografií vznikají avantgardní fotografické koláže do básnických sbírek či sborníků, nebo samotné obrazové básně, na popularitě získává foto-typografie, mění se tak i knižní, grafická struktura; nahé lidské tělo, erotika se stává běžnou součástí života. Vladimír Birgus, Jan Mlčoch, *Česká fotografie 20. století*, 2009, s. 45 - 80.
20 – Vladimír Birgus, Jan Mlčoch, *Česká fotografie 20. století*, 2009, s. 98.
21 – https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/zobraz_cast.pl?cast=24709

Meziválečná dokumentární, sociální fotografie

Vedle avantgardní tvorby se vyvíjí i dokumentární, sociální fotografie, ve které se prolínají avantgardní prvky (konstruktivismu, nové věcnosti, následně socialistického realismu). Do společnosti začínají prostupovat sociální témata vystihující problémy doby, nejedná se už jen o ryze foto-žurnalistickou dokumentární fotografii. Autoři se zajímali o hloubku a podstatu člověka, o jeho sociální postavení ve společnosti. Vznikají fotografické soubory, eseje, které vykreslují osobitým rukopisem dobu a určitý problém, nespokojenost a dopad. Přicházející velká hospodářská krize způsobila zvrat ve vývoji a v tomto oslabení nastupují k moci ideologie fašismu a nacismu a sílí po celé Evropě. Československo jimi bylo přímo zasaženo až v roce 1938 po podepsání Mnichovské dohody – cílem této dohody bylo rozbít demokratické Československo, pohraniční území obývané Němci (Sudety) připojit k nacistickému Německu. Během okupace pak bylo celé Československo v područí hitlerovského Německa.

Avšak do té doby byla fotografická aktivita velmi činorodá. Díky rychlému technickému pokroku přicházely na trh nové, rychlejší fotografické přístroje a materiály, které byly dostupnější; díky moderním tiskařským technikám vznikaly nové časopisy jako *Pestrý týden, Světozor, Ahoj na neděli, Svět práce, Tvorba aj*., kde se publikují fotografie, fotografické eseje, které nabývají na popularitě. Pro tuto zrychlenou dobu bylo fotografické, a také filmové médium nejvhodnější k masovému sdělování informací. Pořádaly se výstavy, přednášky, promítací večery.

Vznikaly obrazové zpravodajské agentury jako *Centropress, Press Photo Service*. Mezi významné dokumentaristy patřili Václav Jíru, Karel Hájek, Jan Lukas, Ladislav Sitenský, Marie Stachová, Irena Blühová, Zdeněk Tmej, Přemysl Koblic, Jan Malý, Karel Plicka. aj. V sociální fotografii vynikali Jaromír Funke, Josef Sudek, Eugen Wiškovský, Alexander Hackenschmied, později Tibor Honty, Karel Kašpařík, Vladimír Hnízdo, Oldřich Straka aj.[21]

---

21 – Vladimír Birgus, Jan Mlčoch, *Česká fotografie 20. století*, 2009, s. 81 – 94.
Během druhé světové války došlo k potlačení fotografického přenosu dat v tiskovinách, zanikla řada vydavatelství a redakcí. Nacistické orgány ovlivňovaly kulturní a společenský život v zemi, vládla zde tvrdá cenzura, mnoho uměleckých děl bylo zkonfiskováno či úplně zničeno.
Po nástupu komunistů k totalitní moci (1948) přejala roli cenzura zase komunistická strana. Publikovaná sociální fotografie dostávala úplně jiný rozměr, musela se shodovat s idejemi režimu, mít propagandistický charakter; do fotografie se promítaly tendence socialistického realismu.

Karel Kašpařík a jeho fotografická tvorba

O umění fotografickém a o jednom fotografovi.

Je tomu jistě už sedmdesát let, co byly v prvním úžasu nad skvělým vynálezem napsány latinské verše, které bychom si mohli přeložiti asi takto:

Umění fotografické
Vyvolán slunce paprskem,
jak přesně, jasný obraze,
jsi krásu čela, sličnost úst
i bystrost oka zachytil.

Ó divný výtvor důmyslu
a úkaz nový! Krásněji ni přírody sok, Appeles,
by vymalovat nemoh' to.

Tyto verše napsal kněz Gioacchino Pecci, který později jakožto Lev, toho jména třináctý, vystoupil na stolec apoštolský, a mnoho vody uplynulo v Tiberu, Vltavě i Dněpru od chvíle, kdy byl takto formulován údiv celého světa nad vynálezem, o němž hned bylo jasno, že mu kyne veliká budoucnost. Vynález byl od té doby úžasně zdokonalen a také znamenitě zužitkován. V Anglii skládal už v minulém století hloubavý Octavius Hill své fotografické básně, a fotografové se naučili zachycovati jevy, zjevy i události (hlavně těch událostí bylo v posledních desetiletích dost) snímky dokumentárními, reportážními, realistickými a nyní dokonce i surrealistickými, Berlíčanka Yva vytvořila své fotografie expresionistické, Maďaři, Švédové, Američani, Japonci nám podávají skvělé ukázky své dovednosti a Sovětské Rusko nám posílá dokumentární fotografie úžasné přesnosti a přesvědčivosti. A také živá a pohyblivá dcera fotografie, kinematografie, vítězně dobyla celého širého světa od And až po Grónsko, od Helsinek až po Vladivostok. Ale to vše jsou fakta známá a bylo by zbytečno psáti to všechno, kdybychom těmito řádky nechtěli zároveň upozorniti na mladého fotografa Karla Kašpaříka, jemuž snad v našem prostředí není zrovna do technické dovednosti a přesnosti pohledu, ale především také co do vtipu a mravní hodnoty práce. Kašpařík je pln touhy, ba žízně po sociální spravedlnosti a tento moment určuje celou jeho tvorbu. Cítíte z těchto obrazů proletářů, udřených stařen, vesnických kreténů a starostmi zjizvených obličejů, že nebyly tvořeny se samoúčelnou zálibou pro kuriósní náměty, ale že je zde takto vidělo a všechny jejich strasti pocítilo také žhavě zaujaté srdce, které nad jejich osobním údělem sní o novém a lidštějším řádu tohoto světa. Sní o něm a bojuje o jeho uskutečnění vší výrazovostí, svých technických prostředků a ironií svých nápadů a postřehů. K jeho cti budiš připomenuto, že ho vroucnost citu nikdy nesvede k jalové sentimentalitě a že mužnost ve vnímání i v projevu zůstává příznačnou pro celé jeho dílo. Karel Kašpařík je Jiří Wolker české fotografie. Po titulu čestnějším jistě ani sám netouží. S Jiřím Wolkerem byli ostatně dobří přátelé. [22]

O. F. Babler [23]

---

22 – O. F. Babler, *O umění fotografickém a o jednom fotografovi*, *Index* VII, 1936, s. 74.
23 – Otto František Babler (*1901 Zenica, Rakousko-Uhersko – †1984 Olomouc) básník, literární historik, knihovník, kulturní publicista. https://cs.wikipedia.org/wiki/Otto_František_Babler

– obr. 15. Bez názvu, 30. léta, MUO.

– obr. 16. Bez názvu, 30. léta, MUO.

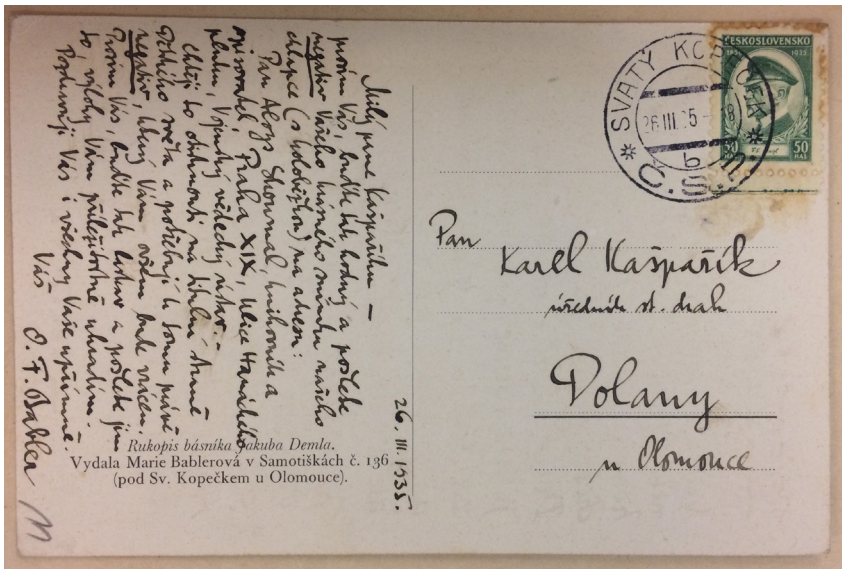

– obr. 17. Pohled od O. F. Bablera, 1935, Pozůstalost Karla Kašpaříka, č. kartonu 1, inv. č. 21, ZA.

26. 3. 1935

Milý pane Kašpaříku –
prosím Vás, buďte tak hodný a pošlete negativ Vašeho krásného snímku našeho chlapce (s koloběžkou) na adresu. Pan Aloys Skoumal, knihovník a spisovatel, Praha XIX, Ulice Hanáckého pluku, Vojenský vědecký ústav. Chtějí to otisknouti na titulní straně Dětského světa a potřebují k tomu právě negativ, který vám ovšem bude vrácen. Prosím Vás, buďte tak laskav a pošlete jim to, výlohy Vám příležitostně uhradíme. Pozdravuji Vás i všechny Vaše upřímně

Váš O. F. Babler

– obr. 18. E. Salava, Karel Kašpařík portrétuje, Index VII, 1936, p.74.

– obr. 19. Portrét, Index VII, 1936, p. 81.

Karel Kašpařík začal fotografovat jako samouk zřejmě již ve dvacátých letech 20. století, po návratu z vojenské prezenční služby, tedy v době, kdy pracoval jako úředník na ředitelství státních drah v Olomouci. Do této doby spadají jeho snímky prostějovského básníka Jiřího Wolkera, na něž upozorňují jeho pozůstalí. Jiří Wolker každoročně trávil prázdniny u svých prarodičů na Svatém Kopečku u Olomouce, kde se tito dva mladí muži spřátelili. Tyto fotografie však není možné nikde dohledat a pokládají se za ztracené, o existenci těchto fotografií se dozvídáme i z korespondence pana A. C. Nora.[24] Je třeba také zdůraznit, že po válce nebyl fotografický materiál zrovna dostupnou a levnou záležitostí.

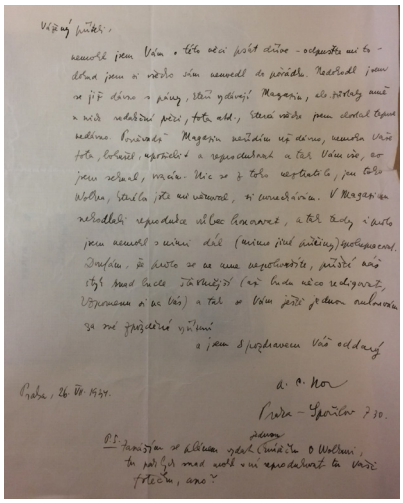

...Magazín neřídím už dávno, nemohu Vaše fota, bohužel, upotřebit a reprodukovat a tak Vám vše, co jsem sehnal, vracím. Nic se z toho neztratilo, jen toho Wolkera, kterého jste mi věnoval, si unechávám...
P. S. Zanáším se plánem, jednou vydat knížečku o Wolkerovi, tu pak bych snad mohl v ní reprodukovat tu Vaši fotečku, ano?...
A. C. Nor

– obr. 20. Korespondence od A. C. Nora, 1934, Pozůstalost Karla Kašpaříka, č. kartonu 1, inv. č. 48, ZA.

---

24 – A.C. Nor, vl. jm. Josef Kaván (*19. 9. 1903 Kylešovice – †29. 7. 1986 Praha) publicista, spisovatel a editor, 1946 doktorát na téma *„Jiří Wolker a jeho generace."* https://cs.wikipedia.org/wiki/A._C._Nor

Ve třicátých letech se Kašpařík stal činným členem Českého klubu fotografů amatérů v Olomouci (ČKFA).[25] Tato léta byla pro jeho tvorbu velmi podstatná a zásadní. Účastnil se klubových výstav a své snímky posílal do fotografických soutěží. Jeho fotografie byly často publikovány v časopisech, magazínech, periodikách, jako byly například *Index, Fotografický obzor, Fotografické besedy, Středisko,* ročenky *Česko-slovenské fotografie, Mladý svět* aj. Podařilo se mu i proniknout a vystavovat za hranicemi Československa. Účastnil se mezinárodních fotografických salónů v Paříži a v San Francisku roku 1937. Dostalo se mu i čestného uznání od SČKFA v roce 1937.[26] Tato léta by se dala označit za nejplodnější, co se týče jeho fotografické tvorby. Usuzujeme tak dle dostupných fotografií právě z tohoto období a ze záznamů, dokumentů, katalogů z výstav, které jsou evidovány v archivech, v muzeích, fondech a knihovnách.

Kašpařík fotografoval zřejmě na sklopnou kameru středního formátu Voigtländer 9x12 a 9x6,5, používal skleněné negativy a pak ploché filmy. Používal i barevné filtry před objektiv. Fotografoval ze stativu a později měl k dispozici i fotoaparát Rolleiflex středního formátu 6x6, se kterým cestoval po Evropě.[27] Některé kontaktní fotografie a zachovalé negativy jsou velikosti 9x6 a ty jsou zřejmě nasnímány také fotoaparátem Voigtländer, k němuž se dala připojit roll kazeta na svitkový film. Dle velikosti negativu můžeme určit, jaký fotoaparát používal ke své tvorbě – většinou se jednalo o fotoaparát středního formátu.

Některé negativy vyvolával doma, „v kozím chlívku ve škopách“, jak s úsměvem vzpomíná Robert Smetana[28] ve své poznámce, kterou napsal pro archiv fotografické sbírky Moravské galerie.[29] V Dolanech v té době, tedy ve třicátých letech, nebyla ještě zavedena elektřina. Proto nemohl získávat pozitivy z negativů, musel je zhotovovat v Olomouci nebo mu je zhotovovali kolegové z fotoklubu. Jako řádní členové měli přístup ke zvětšovacím přístrojům ve fotokomorách tohoto klubu, kde mohli zhotovovat kontaktní printy a zvětšeniny, koláže, montáže a experimenty. Fotokomory byly kvalitně vybaveny.[30]

---

25 – Zápisky ze schůzí Klubu českých fotografů amatérů (ČKFA) v Olomouci, Státní okresní archiv, sign. M6-23.

26 – SČKFA – Svaz československých fotografů amatérů. Výstavy, *Fotografický obzor*, 1937, s. 140.

27– Antonín Dufek, *Karel Kašpařík 1899 – 1968*, katalog, 2000, s. 9.

28 – Robert Smetana (*1904 Vídeň – †1988 Brno), profesor hudební výchovy na Universitě Palackého v Olomouci, sběratel lidových moravských písní, muzikolog. https://biblio.hiu.cas.cz/authorities/149

29 – Antonín Dufek, *Karel Kašpařík 1899 – 1968*, katalog, 2000, s. 4.

Z dochované korespondence lze vyčíst, že své negativy většinou posílal – ať to bylo soukromým osobám, zájemcům či redaktorům časopisů, kde byly jeho fotografie publikovány, anebo svým zadavatelům pro komerční účely. Otázkou zůstává, kolik takových negativů se ztratilo a zmizelo ve světě. Kašpaříkova komerční fotografie není nijak trasována, pravděpodobně bude v soukromých sbírkách zadavatelů, a těch nebude mnoho.[31]

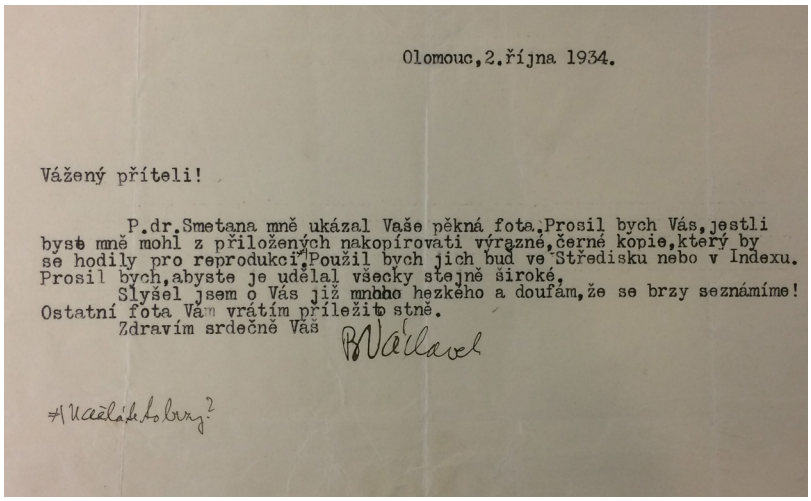

Olomouc, 2. října 1934.

Vážený příteli!

P. dr. Smetana mně ukázal Vaše pěkná fota. Prosil bych Vás, jestli byste mně mohl z přiložených nakopírovati výrazné, černé kopie, který by se hodily pro reprodukci. Použil bych jich buď ve Středisku nebo v Indexu. Prosil bych, abyste je udělal všecky stejně široké. Slyšel jsem o Vás již mnoho hezkého a doufám, že se brzy seznámíme! Ostatní fota Vám vrátím příležitostně.

Zdravím srdečně Váš

B. Václavek

– obr. 21. Korespondence od Bedřicha Václavka, 1934, Pozůstalost Karla Kašpaříka, č. kartonu 2, inv. č. 76., ZA.

– obr. 22. Dělmík, 1934, Index č. 9., s. 105.

Olomouc, 2. října 1934

Vážený příteli!
P. dr. Smetana mně ukázal Vaše pěkná fota. Prosil bych Vás, jestli byste mě mohl z přiložených nakopírovati výrazné, černé kopie, který by se hodily pro reprodukci. Použil bych jich buď ve Středisku nebo v Indexu. Prosil bych, abyste je udělal všecky stejně široké. Slyšel jsem o Vás již mnoho hezkého a doufám, že se brzy seznámíme!
Zdravím srdečně Váš
B. Vávlavek[32]

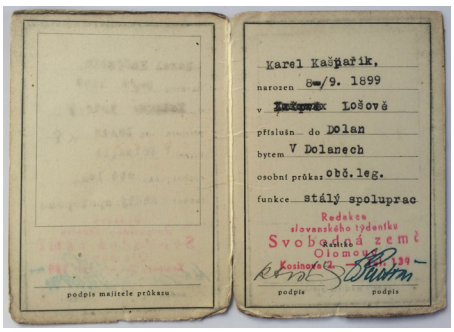

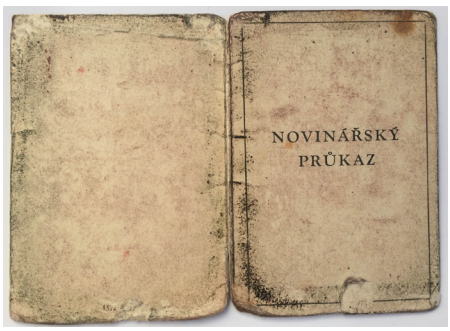

– obr. 23., 24. Kašpaříkův novinářský průkaz, redakce Svobodná země, rodinný archiv.

31 – Osobní korespondence, Pozůstalost Karla Kašpaříka, č. kartonu 1, 2, ZA.
32 – Bedřich Václavek (*10. 1. 1897 Čáslavice – †5. 3. 1943 Osvětim) český marxistický estetik, literární teoretik a kritik. Jako člen Devětsilu byl stoupenec poetismu. Rozpracoval směr socialistického realismu. https://cs.wikipedia.org/wiki/Bedřich_Václavek

Členství v Českém klubu fotografů amatérů v Olomouci

Přesné datum, kdy se Karel Kašpařík stal členem ČKFA[33], není uvedeno v klubových knihách „Zápisů ze schůzí". V roce 1929 však poprvé vystavuje svoje obrazy na klubové výstavě ve Smetanových sadech v Olomouci. První psaná zmínka o jeho členství je v katalogu z klubové výstavy z roku 1932, kde je Karel Kašpařík veden již jako činný člen ČKFA.[34]

V roce 1920 ČKFA se připojil k nově vzniklé zastřešující organizaci Svazu československých klubů fotografů amatérů v Praze. Olomoucký klub se tak začal prezentovat celoplošně po republice a postupně se o něm dočítáme i v dobovém odborném tisku zaměřeném na fotografii.

Během druhé světové války byla činnost klubu mírně ochromena, výstavy byly pořádány v letech 1939, 1940, 1941, avšak nebyly nikterak komentovány a autoři nebyli upřednostňováni. Několik členů bylo zatčeno gestapem – jako Rudolf Giesl, František Kaláb, Stanislav Kalabis, Karel Kašpařík, František Kelar, Josef Kšír, Bedřich Mayer, Adolf Mazal, Leopold Pospíšil, Bedřich Vaníček. V koncentračních táborech zahynuli tito členové Jaroslav Šumsal, Vojta Rýšavý, Jan Unger, Dr. Arnošt Urbančík, Ing. František Rompart.[35]

Po osvobození klub ihned aktivně obnovil svoji činnost. Roku 1950 ČKFA oficiálně zaniká, přichází tvrdý zásah nového komunistického režimu a všechny amatérské kluby spadají automaticky pod ROH (Revoluční odborové hnutí). Tím veškerá samostatná činnost klubů a členů končí, vše propadá hnutí. Obě světové války klub ustál, ale změnu režimu ne.

Po dobu fungování ČKFA v Olomouci vytvořil velmi slušné zázemí pro své členy, pořádal fotografické kurzy, pořádal je i pro veřejnost, a to s myšlenkou,

---

33 – ČKFA – Klub českých fotografů amatérů v Olomouci byl založen již 5. dubna 1907 a stal se tak jedním z nejstarších a největším na Moravě. Vzniku předcházely schůzky přátel fotografie, kteří se sdružili v „*Moravskou Uranii*". Klub oficiálně založil Karel Dvořák (*1859 – †1946), který byl i zvolen předsedou (byl členem Klubu fotografů amatérů v Praze, publikoval ve *Fotografickém obzoru*) Po jeho odchodu z hanácké metropole v roce 1920 jej nahrazuje olomoucký architekt a stavitel Jan Lošťák a posledním předsedou klubu se stal památkář ing. Josef Kšír.
Během první světové války klub byl zcela paralyzován, po obnovení činnosti v roce 1920 klub čítal pouze 12 členů, dostal se i do finanční tísně. O rok později se klub rozrostl na 23 členů a postupně se rozrůstal a jeho celková úroveň se zvyšovala, například v roce 1932 klub čítá 168 členů. Zápisy ze schůzí, ČKFA Olomouc, sign. M6-23, Státní okresní archiv Olomouc.
34 – Český klub fotografů amatérů v Olomouci, 1907 – 1932, katalog, s. 15., Vědecká knihovna Olomouc.
35 – Zápisy ze schůzí, ČKFA Olomouc, sign. M6-23, Státní okresní archiv Olomouc.

že rozšíří svůj klub a naláká tak nové členy, což se i dařilo. Díky členským příspěvkům byly zřízeny prostory pro fotokomory s kvalitním vybavením, fotoateliér, neustále se rozšiřovala klubová knihovna. Pravidelně byly pořádány fotografické, vzdělávací přednášky, byli zváni hosté, členové byli technicky školeni v nových postupech a programech. Také měli vlastní výstavní prostory na Masarykově náměstí a organizovali i putovní výstavy.[36]

Výstavy obecně byly jednou z nejdůležitějších klubových aktivit, pořádaly se téměř každoročně. Hostily se i kluby z jiných měst, probíhaly svazové kolektivní výstavy nebo jen monografické. Například na jaře 1935 se uskutečnil III. mezinárodní salon pražský také v Olomouci, bylo zde vystaveno na tři sta padesát fotografií od autorů z osmadvaceti zemí světa.[37]

V roce 1936 klub uspořádal v Olomouci výstavu „SSSR ve fotografii“, kde bylo možno zhlédnout tvorbu ruských autorů, jako byli Arkadij Šajchet, Ivan Šagin, Georgij Zelma, Alexander Rodčenko. V září 1937 byla z Prahy převzata výstava Čechoameričana Drahomíra Josefa Růžičky, která představila na sto třicet snímků.[38] Konaly se klubové schůze. Na přelomu roku 1935–1936 vydává ČKFA v Olomouci první číslo časopisu *„Fotografické besedy“*, avšak s okupací Československa vydávání časopisu končí , a to už roku 1938.

Samotní členové klubu dosahovali mezinárodních úspěchů – například Marie Gottliebová, Bernhard Gottlieb, Karel Kašpařík, Otakar Lenhart, Josef Mikulka, Quido Schneider, Metoděj Stejskal, Čeněk Valenta a další.

Všechny zmiňované fotoaktivity dotvářely nejen klubový život, ale výrazně přispívaly k bohatému kulturnímu dění celé Olomouce i okolí. [39]

– obr. 25. Fotografické besedy, časopis ČKFA v Olomouci, Vědecká knihovna Olomouc.

36, 37 – Zápisy ze schůzí, ČKFA Olomouc, sign. M6-23, Státní okresní archiv Olomouc.
38 – https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/137482/1_OpusculaHistoriaeArtium_61-2017-1_5.pdf s. 66.
39 – Zápisy ze schůzí, ČKFA Olomouc, sign. M6-23, Státní okresní archiv Olomouc.

Jednatel klubu Jindřich Kylián uzavírá poslední knihu zápisů slovy:

„Dnem 30. června 1950 zaniká pravomoc dnešního výboru a také samostatnost našeho klubu.
... po 43 letech, přestane náš klub jako samostatný spolek existovat.
Během této doby vykonali jsme kus práce pro amatérskou fotografii a i pro veřejnost. Končíme s plným vědomím, že jsme byli platnými členy olomouckého kulturního života. Pro budoucnost máme jen přání, aby výsledky našeho snažení nezapadaly, ale dále se rozvíjely. Končím tedy tuto zprávu a loučím se zároveň se všemi členy. Všichni jsme se snažili, každý tam, kde byl důvěrou členstva postaven, pracovati k rozkvětu klubu.
Odevzdáváme výsledky naší práce, jakož i obětavosti všech členů, do rukou našich nástupců, s nadějí, že bude zachováno vše, co jsme společně vybudovali.“

jednatel
Jindřich Kylián[40]

Karlu Kašpaříkovi se dostalo během jeho působení v klubu několik uznání a diplomů. Nikde není však uvedeno, zda obnovil své členství po svém návratu z koncentračního tábora, měl však zájem vstoupit do Skupiny Ra.[41]

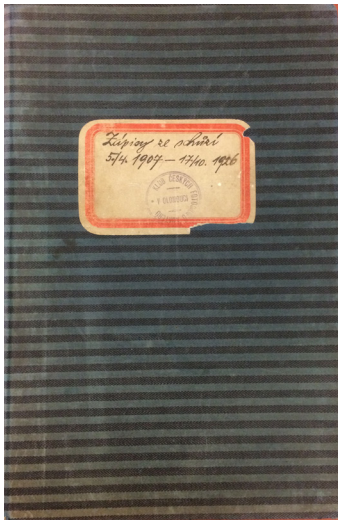

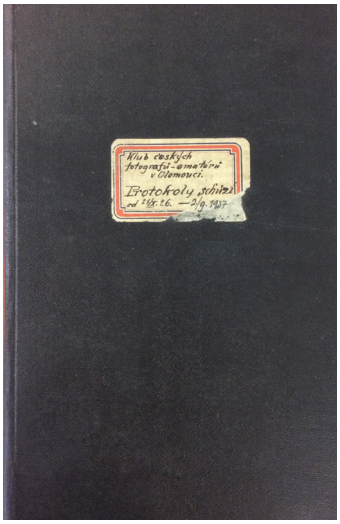

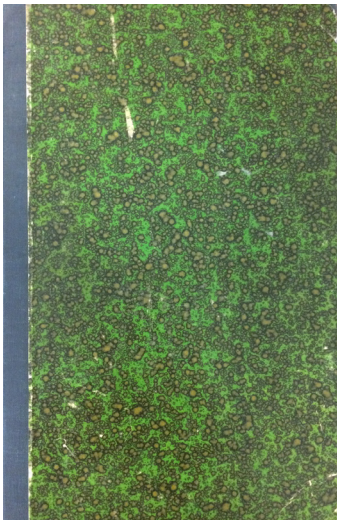

– obr. 26., 27., 28. Zápisy ze schůzí, Klub českých fotografů amatérů Olomouc, 1907 – 1950, sign. M6-23, Státní okresní archiv Olomouc.

40 – Zápisy ze schůzí, ČKFA Olomouc, sign. M6-23, Státní okresní archiv Olomouc. Jindřich Kylián, stavitel; jednatel ČKFA v Olomouci od 1920 – 1950.

41 – Osobní korespondence, Pozůstalost Karla Kašpaříka, č. kartonu 1, inv. č. 44, ZA.

Karel Kašpařík a výstavy

Karel Kašpařík během svého tvůrčího období hojně vystavoval. Je možno říct, že se účastnil téměř každé klubové, kolektivní výstavy v Olomouci, kde prezentoval svoji tvorbu. Výstavy se staly hnacími motory pro fotografy amatéry. Tyto výstavy byly současně i prodejní a běžně se platilo vstupné. Téměř ke každé výstavě byl vydán i reprezentativní katalog. Klub si samozřejmě bral provize z prodeje obrazů.[42]

Dle dochovaných záznamů Kašpařík vystavoval poprvé roku 1929. ČKFA v Olomouci pořádal další, již čtvrtou výstavu od svého založení, a to pod názvem „Výstava mezinárodní obrazové fotografie“. Tato výstava se konala od 18. května do 2. června ve Smetanových sadech ve starém skleníku.[43] Tehdy se Kašpařík prezentoval čtyřmi fotografiemi, a to pod níže uvedenými katalogovými čísly. Každá fotografie si nese i svoje jméno.[44]
Karel Kašpařík
č. 176. Spendice izolation
č. 177. Stodola
č. 178. Jaro ve tmě
č. 179. Chalupník

V roce 1931 se účastnil jako člen další Klubové výstavy, ta se konala od 29. března do 14. dubna v klubových výstavních místnostech na Masarykově náměstí č. p. 5. Zde se prezentoval šesti obrazy.[45]
Karel Kašpařík
č. 195. Portrét přítele F. L.
č. 196. Devče ze S. S. S. R.
č. 197. Po bolesti
č. 198. Je ráno?
č. 199. Mládí na slunci
č. 200. Léky

– obr. 29. Katalog výstavy, 1931, MUO.

42, 43 – Zápisy ze schůzí, ČKFA amatérů Olomouc, sign. M6-23, Státní okresní archiv Olomouc.
44 – Miloš Smolka, *Karel Kašpařík*, Slezská univerzita, 1996, s. 10.
45 – Katalog výstavy, 1931, Pozůstalost Karla Kašpaříka, MUO.

Úvodní text v katalogu výstavy od Jana Ungera.
I tentokráte držíme se své tradice: ukázat práce své a současně ukázat sobě i obecenstvu práce vynikajících pracovníků cizích. Máme tu práce nejlepších pracovníků klubu pražských, kteří jdou v mnohém v čele veškerého amatérského ruchu fotografického v republice. Naše práce lze rozděliti na dvě skupiny: fotografii obrazovou, kde sledovány jsou cíle estetické či umělecké a práce technicky dobře zpracované. Tyto práce jsou většinou od našich bývalých kursistů, nyní členů, a jsou ukázkou jejich pokroku. Pokud látky se týká máme tu poprvé zastoupeny směry nové a moderní.

Jan Unger[46]

Tady poprvé se olomoucké obecenstvo setkává s moderní formou fotografie. Začínají sem prosakovat avantgardní, experimentální, abstraktní díla vedle perfektně řemeslně zvládnutých fotografií. Členové klubu pomalu začínají měnit své fotografické postupy.

V roce 1933 se účastnil opět klubové výstavy v Olomouci, ta se konala od 2. do 17. dubna ve výstavních místnostech Klubu přátel a umění. Tam bylo vystavováno osm jeho fotografií.[47]

Karel Kašpařík
č. 43. Cizí svato
č. 44. Krov na nebi
č. 45. Konec boje
č. 46. Atomy stavby
č. 47. Hlad po úspěchu
č. 48. Něha zimy
č. 49. Pozdní léto
č. 50. Na šikmé ploše

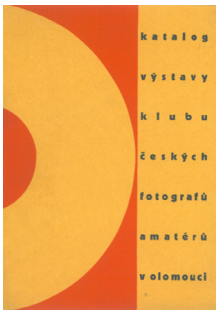

– obr. 30. Katalog výstavy, 1933, MUO.

– obr. 31. Cizí svato, 1933?, MG.

Část úvodního textu v katalogu od předsedy klubu Josef Kšíra
…Každé období má určité své směry a cíle, kterými vyjadřuje se kultura žijícího lidstva. V oboru fotografie i my prožíváme období, které se liší od doby právě minulé a i tato ››Nová fotografie‹‹ jest zrcadlem své doby a jest na naší výstavě zastoupena.

Ing. Josef Kšír[48]

---

46 – Katalog výstavy, 1931, Pozůstalost Karla Kašpaříka, MUO. Jan Unger (*1886 – †1942), ředitel Zemědělské nemocenské pojišťovny; místopředseda ČKFA v Olomouci od roku 1925 – 1932, katalog 1907 – 1932, Vědecká knihovna Olomouc.
47 – Katalog výstavy 1933, Pozůstalost Karla Kašpaříka, MUO.
48 – Katalog výstavy, 1933, Pozůstalost Karla Kašpaříka, MUO. Ing. Josef Kšír (*1892 – †1978) působil ve stavebním referátu městského úřadu v Olomouci, památkář; místopředseda ČKFA v Olomouci od roku 1921 – 1925, předseda 1925 – 1950, katalog 1907 – 1932, Vědecká knihovna Olomouc.

Karel Kašpařík si uchoval text publikovaný v novinách České slovo.
…vystupují do popředí jen díla Hájkova. Hned vedle něho se čestně řadí olomoucký amatér Karel Kašpařík, jehož fotografie znamenají skoro úplné potlačení technické stránky obrazu, čímž ale nabývají pravého svébytného tvaru a jedinečného uměleckého účinu.

K. V.[49]

Téhož roku na podzim se konala další výstava ČKFA v Olomouci, od 28. října do 5. listopadu v klubových místnostech na Masarykově náměstí č. p. 5. Tady se prezentoval šesti obrazy.[50]

Karel Kašpařík
č. 38. Z brněnské výstavy
č. 39. Gondoly
č. 40. Pompeje
č. 41. Ojców u Krakowa
č. 42. (Forum) Trajanum, Řím
č. 43. Monumetno Nazionale, Řím

– obr. 32. Katalog výstavy, 1933, MUO.

– obr. 33. Bez názvu, Monumento Nazionale, Řím, 1933, MUO.

– obr. 34. Bez názvu, (Forum) Trajanum, Řím, 1933, MUO.

Další výstava byla hned následujícího roku 1934 ve dnech 29. dubna do 13. května. V katalogu výstavy jsou tři obsáhlejší texty a vzdaný hold zakladateli a členu klubu českých fotografů amatérů v Olomouci Karlu Dvořákovi k jeho 75. narozeninám. Tady vystavuje pět svých fotografií.[51]

---

49 – K. V., *Výstava umělecké fotografie v Olomouci*, 10. dubna 1933, Olomouc, České slovo. Pozůstalost Karla Kašpaříka, MUO.
50 – Katalog výstavy, 1933, Pozůstalost Karla Kašpaříka, MUO.
51 – Katalog výstavy, 1934, Pozůstalost Karla Kašpaříka, MUO.

Karel Kašpařík
č. 70. Vůz
č. 71. Stodola
č. 72. Jaro ve tmě
č. 73. Chalupník
č. 74. V baru

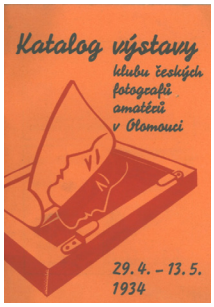

– obr. 35. Katalog výstavy, 1934, MUO.

Část úvodního textu v katalogu od předsedy klubu Josef Kšíra toho času.
…a vůbec každý snímek jakéhokoliv druhu má nám říci něco více, než-li co obsahuje pouze vnější forma fotografie, snímek má nám podati ještě něco obrazového, jeho vnitřní obsah má i duševně každého upoutati. Tento obsah obrázků musí býti vždy ve fotografii, aby byla trvalé hodnoty. Obrázku, který je originální, není ještě zajištěno trvalé uspokojení.

Ing. Josef Kšír[52]

– obr. 36. Katalog výstavy, fotovýstava tří, 1935, MUO.

Roku 1935 se Kašpařík stává hlavní osobností „fotovýstavy tří“. Ta se opět konala ve výstavních místnostech ČKFA v Olomouci na Masarykově náměstí č. p. 5.[53] Byla to první výstava svého druhu, kterou klub pořádal. Na katalogu nebylo uvedeno přesné datum konání, pouze datum zahájení výstavy a to den 26. října v 19 hodin s úvodním proslovem redaktora Macáka. Katalog měl avantgardní ráz, vše je psáno malopisem, jen reklama zůstala nedotčená. V porovnání s ostatními katalogy klubu obsahoval tento skrovný podlouhlý katalog jen základní, výstižné informace, bez úvodního slova, textu apod. Na titulní straně je napsáno prohlášení; dle slov Otakara Lenharta je autorem manifestačního prohlášení Karel Kašpařík:[54]

52 – Katalog výstavy, 1934, Pozůstalost Karla Kašpaříka, MUO.
53 – Katalog výstavy „fotovýstava tří“, 1935, Pozůstalost Karla Kašpaříka, MUO.
54 – Antonín Dufek, *Karel Kašpařík 1899 – 1968*, katalog, 2000, s. 8.

fotovýstava tří

kašpařík
lenhart
nohel

„fotoexperimenty, fotomontáže, fotogramy, fota, reklamní fota"

prohlašujeme!
– smyslem fotografie není jen skutečné zobrazení, reprodukce objektu
– skutečnost, aparát, technika jsou jen pomůckou, vyjadřovacím prostředkem fantasii tvořivého subjektu
– experimentujeme, hledáme, tvoříme a trváme na úsilí fotografie výtvarné, které jest známo od samého počátku vynálezu fotografie

autoři[55]

Karel Kašpařík prezentoval třináct svých děl, každé jeho vystavené dílo si nese osobitý název. Nevystavoval reklamní fotografii, jako to udělali Otakar Lenhart[56] a Jaroslav Nohel. Lenhart vystavoval také třináct obrazů a Nohel devatenáct. Nohel, jako nejmladší z vystavujících, měl pravděpodobně nejvíce zkušeností s experimentální fotografií ze svých studijních let na škole uměleckých řemesel v Brně, proto i větší počet vystavovaných obrazů.[57] Nohelova tvorba, po jeho příchodu do Olomouce roku 1934, do jisté míry ovlivnila Lenharta a i Kašpaříka. Celkově bylo vystaveno na čtyřicet pět prací. Úvodní slovo ze zahájení výstavy redaktora Bohumíra Macáka bylo pak následně otištěno ve *Fotografických besedách*:[58]

Zahájení „fotovýstavy tří" dne 26. října 1935.

Prohlížejíce výstavu právě zahajovanou můžeme si s úžasem říci, že vlna onoho lidského dojetí, jemuž se říká poesie, rozšířila novým výbojem lidského ducha své pole a vznikla tam, kde měla doposud jen místo technika, jíž sloužil duch. Je to poesie nejen přinášející

---

55 – Katalog výstavy „fotovýstava tří", 1935, Pozůstalost Karla Kašpaříka, MUO.
56 – Otakar Lenhart (*28. 8. 1905 Olomouc – †3. 8. 1992 Olomouc) byl český amatérský malíř, fotograf a filmař, člen ČKFA v Olomouci od roku 1931 – Zápisy ze schůzí, ČKFA Olomouc, sign. M6-23, Státní okresní archiv Olomouc.
57 – Jaroslav Nohel (*18. 5. 1914 Újezd u Brna – †29. 10. 1977 Olomouc) byl členem a spoluzakladatelem „fotoskupiny pěti". Byla to pětice studentů z výše zmiňované školy, kterou založili v roce 1933. V roce 1934 tato skupina již vystavovala v Brně *„fota, fotoexperimenty, fotogramy, foto-grafiky"* – Antonín Dufek, *Avantgardní fotografie 30. let na Moravě, 1981*.
58 – *Fotografické besedy*, časopis vydávaný KČFA v Olomouci, první číslo vzešlo v listopadu 1935, kde je otisknut i proslov redaktora Bohumíra Macáka k „fotovýstavě tří", s. 6., Vědecká kihovna Olomouc.

pocit krásna, ale i nelogické, neracionalistické poznání nových hlubokých souvislostí věcí. Fotografie, taková, jakou vidíme na dnešní výstavě dostává se tím do těsné souvislosti s oněmi duchovními proudy, které daly vyrůstati modernímu umění a zvláště modernímu umění výtvarnému, jímž moderní experimentátorská fotografie byla bezesporu ovlivněna. U kořene věcí byla ona věčná kolumbovská lidská touha po novém objevu, která nedá lidskému duchu ustrnout. Ona způsobila, že muž s fotoaparátem byl jednoho dne nespokojen se svým výtvorem, který nesl jen nepatrné stopy jeho ducha, byl nespokojen s mechanickým zachycováním jevové skutečnosti, při němž musel svoji inteligenci a bohatství své lidské osobnosti vybíjet jen technickými finesami při exposici, vyvolávání a kopírování. To byl počátek nové epochy amatérské fotografie, která zanechává hluboko pod sebou onu éru, která by se dala nazvat érou naivního realismu a jíž se říká piktorialismus. Jakmile objevil fotograf, že jeho práce nekončí vyvoláváním a vykopírováním fotografické desky, jakmile poznal, že negativ je pro jeho tvorbu stejně surovým materiálem jako fotografovaný objekt, nestálo mu v cestě již nic, co by mu zabránilo v tom, aby učinil fotografii předmětem experimentu, jehož cílem není nic menšího než velká synthesa materielních nematerielních souvislostí.

… dostala schopnost vyvolávati v divákovi citové emoce, které mu dávají s autorem prožívat nové vidění světa. …

… Chtěl bych ještě na konec zdůrazniti, že vystavované obrazy jsou experimenty. Bez ztroskotání není experimentů a proto ani na této výstavě není všechno dokonalé a definitivní. Nový objevitel musí hledat cestu k definitivnosti a musí mu to být dovoleno i za cenu absurdnosti zdánlivé nebo skutečné.

Bohumír Macák[59]

Karel Kašpařík

č. 1. Fotogram podzimu
č. 2. Harmonika
č. 3. Konfrontace
č. 4. Spočinutí v černém
č. 5. Touha
č. 6. Hudba
č. 7. Tišina
č. 8 . Představy
č. 9. Propast
č. 10. Z hlubiny
č. 11. Anatomie I.
č. 12. Anatomie potrétu II.
č. 13. Happy end

– obr. 37. Harmonika, 1935, MG.

59 – Bohumír Macák (*1. 12. 1909 Olomouc – †5. 11. 1989 Brno) byl novinář, divadelní kritik, dramaturg, redaktor. Autor rozhlasových a televizních her a úprav.

– obr. 38. Fotogram podzimu, 1935, MG.

– obr. 39. Z hlubiny, 1935, MG.

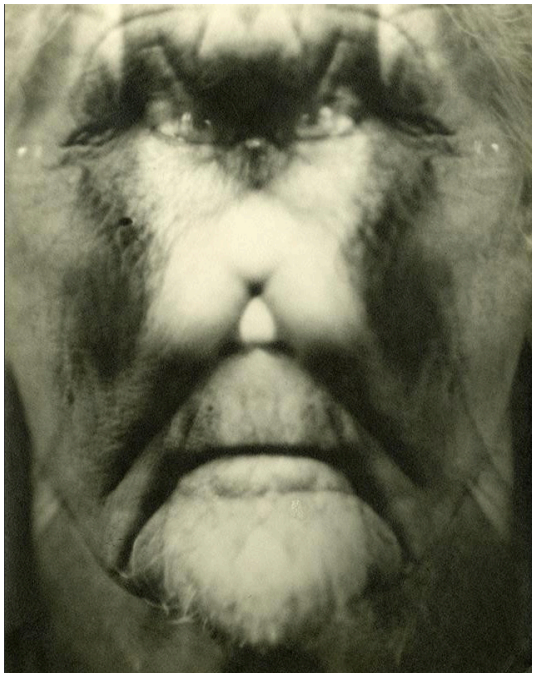

– obr. 40. Anatomie portrétu II., 1935, MG.

– obr. 41. Happy end, 1935, MG.

V květnu téhož roku byl Kašpařík přihlášen jako stipendista do svazu českých fotografů což svědčí o jeho mimořádných fotografických kvalitách.[60]

Bedřich Václavek též publikuje v *Indexu* svůj postřeh z „fotovýstavy tří", kde vyzdvihuje práci Karla Kašpaříka:
... aniž nadržujeme svému spolupracovníku, jehož práce čtenáři Indexu znají z řady reprodukcí, musíme říci, že ze tří vystavovatelů projevil K. Kašpařík nejvíce výtvarné fantasie a komposičního smyslu, nehledě k technické čistotě práce, O. Lenhart vystavil většinou suše experimentální fotogramy a účelové fotografické komposice reklamní. J. Nohel pak holduje především práci chladně abstraktní. V současné fotografii byla však nicméně výstava i jako celek pozoruhodná. [61]

Roku 1936 se opět Karel Kašpařík účastní fotografické výstavy KČFA v Olomouci ve výstavních místnostech Klubu přátel umění na Masarykově náměstí č. p. 5. Tato výstava se konala od 26. dubna do 10. května.[62] A právě tady představuje poprvé své pozdější slavné fotografie, jež byly publikovány a vystavovány asi nejvíce z jeho celoživotního díla. Jedná se o fotografie s názvem *„Proč?"* (viz obr. 2) a *„Otrok"*, jenž se někdy uvádí i pod názvem *„Kapitalista práce"*.

Kašpařík svá díla nikdy nedatoval. Otázkou zůstává, zda tyto fotografie byly opravdu pořízeny v roce výstavy, tedy že byly nasnímány hned z jara roku 1936 a pak byly prezentovány na této výstavě. Snímek *„Otrok"*, zachycuje práci na poli v jarním slunečném dni. Portrétování Hany Marie Pravdové-Beckové [63] v tomto období je taktéž reálné (tato osoba se objevuje i na druhém vystaveném portrétu s názvem *„Tak je to tedy?"*). Sám autor má na fotografii pořízené E. Salavou z tohoto focení (viz obr. 15.) oblek a modelka jen šaty, tráva není úplně vzpřímená a je bez lučního kvítí. Březnové a dubnové slunce je už velmi silné, hřejivé, tyto fotografie opravdu mohly být pořízeny na jaře 1936.

... Další svazové uznání obdržel K. Kašpařík za obraz č. 82 „Chci chleba". Všechny práce tohoto autora mají sociální pečeť, nejen v názvech, ale i v břitce postřehnutých námětech. Přitom dosahuje chtěných účinků velmi prostými prostředky.[64]

---

60 – Zápisy ze schůzí, ČKFA Olomouc, sign. M6-23, Státní okresní archiv Olomouc.
61 – Bedřich Václavek, *fotovýstava tří*, *Index*, 1935, č. 8, s. 93.
62 – Katalog výstavy, 1936, Pozůstalost Karla Kašpaříka, MUO.
63 – Hana Maria Becková – Pravdová (*29. 1. 1916 Praha – †22. 5. 2008 Oxford, Spojené království) česká herečka židovského původu. Během 2. světové války byla transportována do Terezína, později do Osvětimi. V roce 1948 emigrovala do Anglie.
64 – *Fotografické besedy,* II. ročník, č. 2 , 1935, s. 26., Vědecká kihovna Olomouc.

Katalog výstavy obsahuje úvodní slovo a jednou z jeho snah bylo nalákat nové členy do Klubu českých fotografů amatérů v Olomouci. Na úvodní straně se vyjímá informace o členství a jeho výhodách. Tento klub se velmi rychle rozrůstal, a díky členským příspěvkům měl velice slušnou úroveň technické vybaveností, ať se jednalo o ateliér, fotokomory nebo knihovnu. Téměř každoročně byly pořádány výstavy, kurzy a přednášky na různá témata.

… Klub českých fotografů amatérů v Olomouci je nejstarším klubem na Moravě. Plní svůj úkol už mnoho let nejen tím, že vede své členy v dobré, odborné práci a že jim napomáhá dosahovat stále lepších výsledků svého úsilí a práce, ale stará se také o to, aby jeho členstvo mohlo pracovat všemi moderními zařízeními a za nejlepších podmínek.[65]

výbor

Karel Kašpařík
č. 80. Otrok
č. 81. Proč?
č. 82. Chci chleba
č. 83. Březen
č. 84. Píseň betonu
č. 86. Tak je to tedy?
č. 87. Rosa
č. 88. Srpen
č. 89. Píseň vzdoru

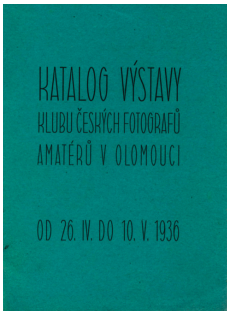

– obr. 42. Katalog výstavy, 1936, MUO.

– obr. 43. Rosa, 1935?, MUO.

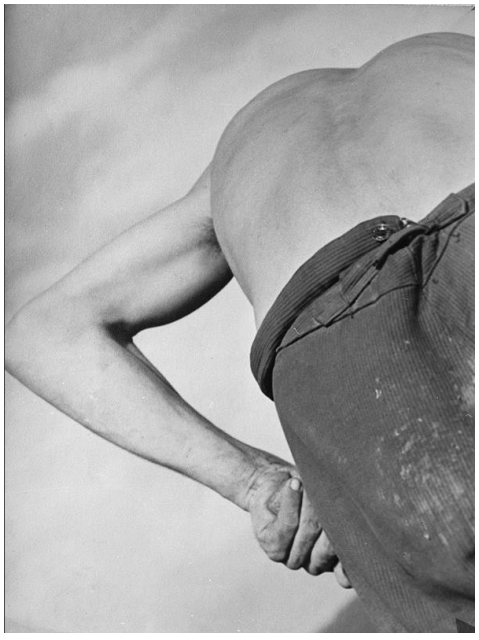
– obr. 44. Otrok, (Kapitalista práce), 1936, MUO.

– obr. 45. Tak jak je to tedy?, 1936, MG.

65 – Katalog výstavy, 1936, Pozůstalost Karla Kašpaříka, MUO.

V roce 1937 je konala Jubilejní výstava, která měla připomenout třicet let existence Klubu českých fotografů amatérů v Olomouci. Byla uskutečněna ve Smetanových sadech v Lázeňském pavilonu a probíhala od 15. do 30. května.[66] Při této příležitosti se Karlu Kašpaříkovi dostalo čestného svazové uznání. Porota ho nazvala „průbojným a talentovaným pracovníkem“.[67]

Karel Kašpařík
č. 27. Kam letos na dovolenou?
č. 28. Samospráva 1937
č. 29. Dětský portrét
č. 30. Roxana
č. 31. Komsomolka
č. 32. Režisér za mřížemi
č. 33. Lidová hygiena
č. 34. Herečka

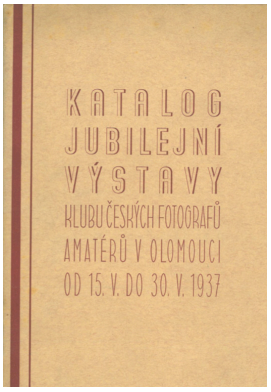

– obr. 46. Katalog výstavy, 1937, MUO.

– obr. 47. Komsomolka, 1937?, MG.

– obr. 48. Herečka, 1937?, MG.

V tomto roce také Karel Kašpařík dostal významnou příležitost ze strany Photographic Society, a to vystavit svoji fotografii *„Music“ (Mechanická hudba)*, společně s dalšími osmnácti českými fotografy, v San Franciscu ve Spojených státech amerických na Invitational Salon of International Photography. Výstava se konala od 16. května do 13. června 1937.[68]

66 – Katalog výstavy, 1937, Pozůstalost Karla Kašpaříka, MUO.
67 – Karel Jičínský, *Fotografický obzor*, 1937, s. 140.
68 – Katalog výstavy, 1937, Photographic Society San Francisco, Pozůstalost Karla Kašpaříka, MUO.

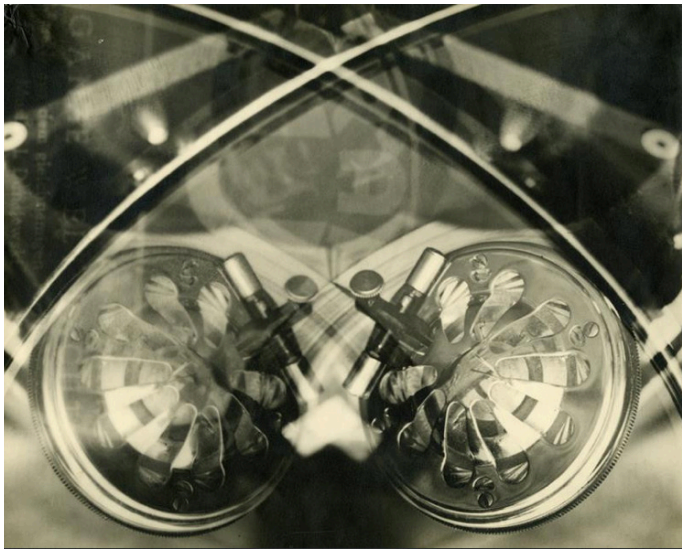

– obr. 49. Music, Hudba (Mechanická hudba), 1935, MG.

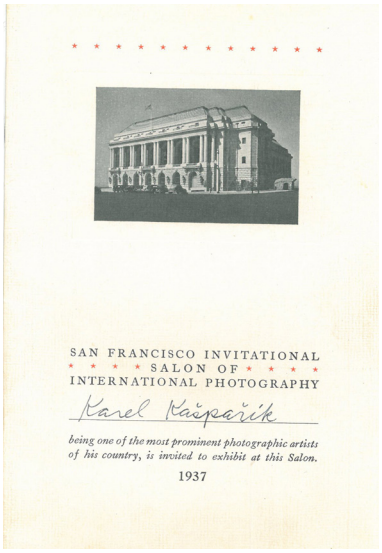

– obr. 50. Pozvánka k účasti na výstavu, 1937, MUO.

Téhož roku se účastnil a byl osobně přítomen Mezinárodnímu fotografickému salonu v Paříži.[69]

V roce 1939, tedy již ve válečném období za protektorátu Čechy a Morava se ustavuje a vystavuje „fotoskupina čtyř" moravských tvůrců: ve složení Karel Kašpařík, Otakar Lenhart, Bohumil Němec[70] a Jaroslav Nohel. Výstava probíhala U Medvídků v Praze od 10. října s podtitulem *„Fotografie, montáže, experimenty, fotogramy"*.[71] Byla to 81. výstava sdružení výtvarníků v Praze. Vyšel také katalog se seznamem osmdesáti čtyř prezentovaných děl. Kašpařík rozšířil svoji olomouckou kolekci z „fotovýstavy tří" o další obrazy *(Kam letos do lázní?, Bilance, Divadlo v koutě, Fotogram, Něděle na dědině, Atomy stavby)*.[72] Na výstavě převládají jeho díla experimentální a surrealistická, ale opět se i tady objevují díla se sociální tematikou. Kašpařík tyto dva různorodé sektory opět elegantně a profesionálně propojuje. Jako jediný opět nevystavuje reklamní fotografii.

Recenzi této výstavy pro *Fotografický obzor*[73] napsal Jaromír Funke, byla pak následně otištěna v časopise *Spoušť*, kde nebylo uvedeno jméno autora článku.

69– Antonín Dufek, *Karel Kašpařík 1899 – 1968*, katalog, 2000, s. 31.
70 – Bohumil Němec (*1912 Ždánice – †1985 Praha) byl členem „fotoskupiny pěti". Vystudoval školu uměleckých řemesel v Brně. Pracoval jako grafik, fotograf, malíř, scénograf.
71 –Vladimír Birgus, Jan Mlčoch, *Česká fotografie 20. století*, 2009, s. 137.
72 – Antonín Dufek, *Karel Kašpařík 1899 – 1968*, katalog, 2000, s. 8.
73 – *Fotografický obzor*, 1939, č. 10. – 11., s. 116.

Fotoskupina čtyř vystavuje.
…Tato čtyřka jest však ve dvojím ohni. Jeden, a ten není palčivý ani škodlivý, snad trochu znechucující jest odsudek nechápajících, a druhý, který jest však vážnější a nebezpečnější. Jest to příliš velké opakování se a pak zužující se ulička, která náhle končí otázkou: „Kam dál a kudy dál?" Zde jest však jediná správná odpověď. Jíti statečně kupředu, třeba se i zdánlivě vrátit, avšak nikdy neopouštět svůj program, dobře a poctivě pracovat.

Jaromír Funke

Funke tady hovoří o přílišné dekorativnosti a manipulovatelnosti ve fotografii přebíjející obsah a poslání fotografie; hloubku a trvalost díla. Techniky solarizace, fotogramů, inverzí, kombinace negativů pozitivů se už tady nějakou dobu objevovaly, takže to nebyla zase úplně nová, objevná záležitost, která by fascinovala veřejnost.[74]

V roce 1940 dostal Karel Kašpařík další pozvání vystavovat své fotografie za oceánem, a to v americkém Pittsburghu na mezinárodním fotografickém salonu.[75] To byla zřejmě jeho poslední účast na výstavě před zatčením gestapem. Pokud tedy fotografie zaslal. Katalog výstavy není nikde dohledatelný.

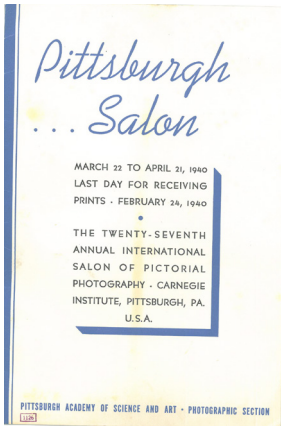

– obr. 51. Pozvání k účasti na fotografickém salonu, 1940, MUO.

OKRESNÍ DŮM OSVĚTY V OLOMOUCI

Vás zve na

VÝSTAVU

samorostů KARLA KAŠPAŘÍKA

A

obrazů MILOSLAVA KOUTECKÉHO

v 15 hod.

Zahájení v sobotu 19. května 1962 v Domě osvěty, Kollárovo nám. 7, které bude spojeno s kulturním pořadem a besedou.

Výstava bude přístupna: v pondělí až sobotu od 8 do 18 hod., v neděli od 8 do 12 hod.

MTZ 17 62 1344 T-05*20020

– obr. 52. Pozvánka na výstavu, 1962, MUO.

– obr. 53. Samorost Karla Kašpaříka, 50. – 60. léta, z rodinné sbírky.

Další evidovanou výstavou je výstava samorostů Karla Kašpaříka a obrazů Miloslava Kouteckého v Okresním domě osvěty v Olomouci, 19. května 1962.[76]

---

74 – Tyto techniky a praktiky mohou být pomíjivé a plytké, mohou rychle zestárnout. Mají spíše experimentální a objevný účinek, což je taky jistá cesta poznání a proniknutí do tajů výtvarné fotografie. Veškeré fotografie jsou si vlastně něčím podobné, až opakující se, což může býti stereotypní a unavující pro oko diváka. Výstava je téměř dvojnásobně obsáhlejší, než byla „fotovýstava tří" v Olomouci.

75 – Pozvánka k účasti na mezinárodním fotografickém salonu v Pittsburghu, 1940, Pozůstalost Karla Kašpaříka, MUO.

76 – Pozvánka na výstavu 1962, Pozůstalost Karla Kašpaříka, MUO.

Sociální, dokumentární fotografie

„Z čeho vyšel, to fotil.“[77]

Karel Kašpařík vyrostl v nemajetné dělnické rodině. Jako jedinému ze čtyř dětí mu bylo dopřáno vzdělání. S otcem Jindřichem měl zřejmě krásný, přátelský vztah. To se můžeme domnívat po přečtení pohlednice zaslané z italské fronty, kde byl Kašpařík nasazen během první světové války. Jako devatenáctiletý muž je podepsán „Tvůj Karlík“ a oslovuje svého otce „Drahý tati“.[78]
V mnoha rodinách bylo tehdy běžné, že děti svým rodičům vykaly. Jeho otce můžeme rozpoznat na několika jeho fotografiích sociálního ražení, jako je třeba i fotografie s názvem *„Dělník“* (viz obr. 22.).

– obr. 54. Jindřich Kašpařík, Průkazka k týdenní jízdence, 1945, MUO.

– obr. 55. Bez názvu, Jindřich Kašpařík, 1934?, MUO.

– obr. 56. Pohlednice z italské fronty, 26. 8. 1918, 1. světová válka, rodinný archiv.

Jsou to fotografie nasnímané v Dolanech při práci na poli, lukách, v hospodářských staveních apod. Tady Kašpařík nejvíce fotografoval a zaznamenával svým osobitým rukopisem náladu a podstatu doby. Tady si našel svůj úhel pohledu, svůj vlastní, ostrý jazyk a styl fotografovaní, v té době velmi avantgardní a ojedinělý v dokumentární tvorbě. K fotografování „Dolanských“ nepřistupoval jako fotožurnalista, ale jako jeden z nich a zároveň jako „spisovatel, básník“, jenž hodlá s jasným úmyslem napsat a vystavět hodnotné dílo zobrazující tuto obec, region, kraj a lidi za pomoci fotografického média. Toho času měl jako jeden z prvních fotografů tuto tendenci, tuto tvůrčí myšlenku. Nechtěl být jen člověkem, který ovládá fotografický aparát.

77 – Jak s lehkostí řekla Jitka Melková o svém prastrýci během našeho povídání.
78 – Pohlednice adresovaná Jindřichovi Kašpaříkovi, 26. 8. 1918, z rodinného archivu.

Ve své tvorbě se coby samouk dále zdokonaloval a vzdělával, posléze i coby člen ČKFA. Jisté informace můžeme vyčíst i z korespondence s jeho celoživotním přítelem a krajanem doktorem A. F. Richterem, který se nadšeně podílel na editaci snímků svého rodného kraje a hojně podporoval Kašpaříka i po stránce finanční.[79]

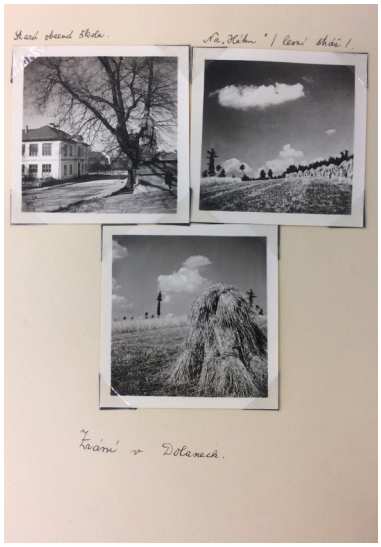

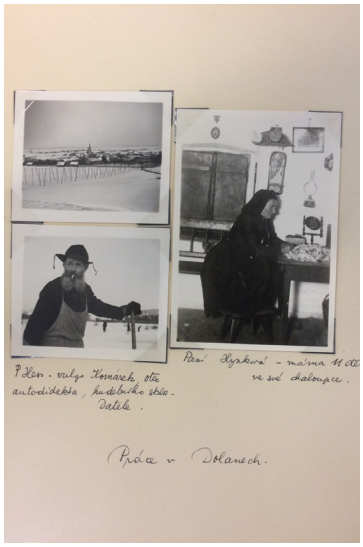

– obr. 57., 58., 59. Album, 1940, Korespondence od A. F. Richtera, Pozůstalost Karla Kašpaříka, č. kartonu 2, inv. č. 53, ZA.

Kašpaříkovy sociální fotografie z Dolan a okolí byly nejvíce publikovány a upřednostňovány redaktory časopisů v té době. Tady prezentoval, zaznamenával dobu, venkov, hanáckou nížinu v podhůří Nízkého Jeseníku ve třicátých letech. Tady si poprvé získal jistou publicitu a uznání mezi dalšími fotografy, umělci, intelektuály a kritiky. Fotografoval své blízké, sousedy, přátele, děti, stařeny a starce, tuláky, návštěvníky, cizince, invalidy, herečky a herce, domácí zvířata, mrtvoly aj. Fotografoval veškeré aktivity, vše, co ho zajímalo, fascinovalo, co pro něj mělo nějakou výpovědní hodnotu a bylo důležité. Tyto fotografie prezentoval na klubových výstavách ČKFA, posílal je do soutěží, do časopisů atd. Například v březnu roku 1960 měly být opět vystaveny spolu s jeho experimentální tvorbou v rámci literárně-vědné konference na Palackého univerzitě v Olomouci.[80] Uvažovalo se i o publikaci nesoucí název „Dolanský ráj“. Byl by to jedinečný soubor svého druhu ve své době.[81]

79 – Korenspodence od A. F. Richtera, 1926 – 1968, Pozůstalost Karla Kašpaříka, č. kartonu 2, inv. č. 53, ZA. 31 – Antonín Felix Richter (*3. 7. 1896 Dolany u Olomouce – † 8. 9. 1979 Praha). Prof. MUDr., lékařský chemik a biochemik. https://biblio.hiu.cas.cz/authorities/143989

80 – Korenspodence od Jaromíra Dvořáka, 1959, Pozůstalost Karla Kašpaříka, č. kartonu 2, inv. č. 82, ZA.

81 – Antonín Dufek, *Karel Kašpařík 1899 – 1968*, katalog, 2000, s. 9.

Jeho fotografie žily a žijí dodnes, jsou stále aktuální, nadčasové. Měl vytříbený světlocit, smysl pro kompozici, dynamiku, skladbu obrazu, uměl vycítit správný moment onoho okamžiku a zaznamenat ho do statického média, ač jeho snímky působí dojmem filmového rázu.

Kašpaříkovy fotografie nás vedou k zamyšlení a dokáží nás „vtáhnout do děje“. Je to snad i tím, že choval velkou vášeň k divadlu a že své fotografie snímal jako dějství činohry. Jeho dílo žije a je činné, jako on sám žil intenzivně a byl činný. Dalo by se říci, že jeho tvorba tančí, tak jako on sám rád tančil, jeho tvorba je rytmická a rozmanitá, jako je hudba, kterou rád poslouchal. Z jeho díla můžeme cítit jeho temperament, dynamiku, hloubku, postoj. Dokázal sebe, svoje znalosti a rozhled promítat do fotografického díla. Byl vášnivý až posedlý, nebál se experimentovat, posunovat své osobní limity. Často vystupoval ze své komfortní zóny, byl pohybově velmi aktivní. Vždy dokázal jít k jádru, podstatě věci. Snímal z bezprostřední blízkosti. Vypovídá to také něco o jeho charakteru. V lidech dokázal očividně vzbuzovat důvěru, respekt a uznání.

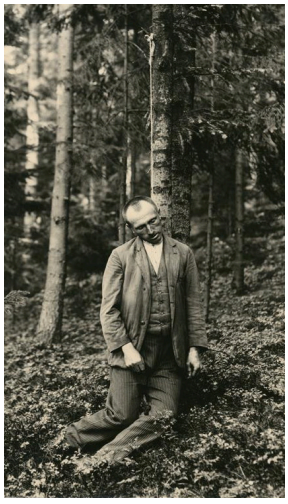

– obr. 60. Bez názvu, (listonoš), 30. léta, MG.

– obr. 61. Bez názvu, 30. léta, MG.

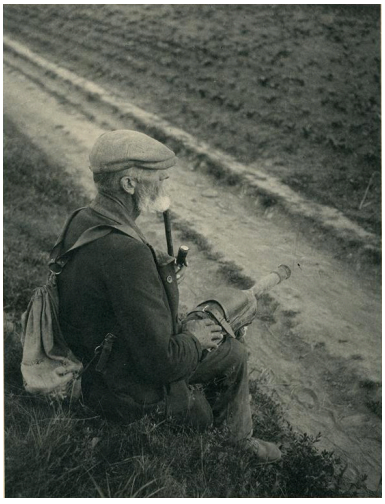

– obr. 62. Bez názvu (invalida), 30. léta, MG.

Z jeho fotografií můžeme vnímat jeho silné sociální cítění a vytříbený vkus, „hlad“ po sociální spravedlnosti. Skvěle propojuje dokumentární fotografii s výtvarnou. K objektu přistupuje bez nějakého povyšování, zesměšňování a beze strachu. Ukazuje realitu takovou, jaká je, bez příkras, avšak jistá poetičnost, nevšednost běžných věcí v jeho fotografiích přítomna je. Jeho tvorba je plná jinotajů. Kašpařík oplýval vysokým intelektem, což je patrné i z jeho obsáhlé tvorby. Jeho fotografie jsou promyšlené, nejsou pouze popisné. Měl

široký obzor a záběr témat. V ničem neviděl žádnou komunikační, sdělovací překážku. Prolamoval ledy, neměl žádné zábrany. Obdivoval umění, literaturu, poezii, filozofii, ale i vtipy, anekdoty. Erotika mu také nebyla cizí. Miloval divadlo, hudbu, tanec, ženy, život a všechny tyto jeho vášně a zájmy se promítaly do fotografie. Zajímal se také o politiku, náboženství, cestování, o přírodu, vesmír, astrologii. Byl to člověk vskutku renesanční, člověk mnoha zájmů a vášní.[82] Domnívám se, že hluboký zájem o sociální témata má kořeny právě v této jeho spjatosti se životem a světem v jeho rozličných podobách.

– obr. 63. Bez názvu (sběračka klestí), 30. léta, rodinný archiv.

– obr. 64. Bez názvu, kostel v Dolanech, 30. léta, rodinný archiv.

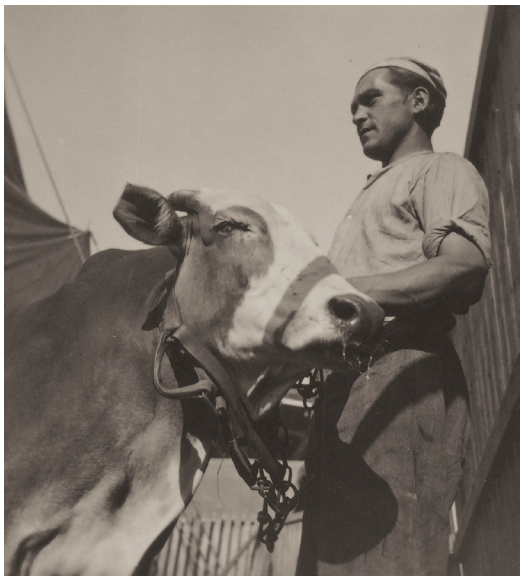

– obr. 65. Bez názvu, 30. léta, rodinný archiv.

– obr. 66. Bez názvu, Hanusův statek, Dolany, 30. léta, rodinný archiv.

82 – Korenspodence od A. F. Richtera, 1926 – 68, Pozůstalost Karla Kašpaříka, č. kartonu 2, inv. č. 53, ZA.

Experimentální a abstraktní fotografie

Vedle sociální fotografie vynikal Karel Kašpařík i v experimentální, abstraktní fotografii. Jeho tvorba byla ovlivněna surrealismem, konstruktivismem, novou věcností, funkcionalismem. Zhotovuje fotogramy, sendvičové koláže, fotomontáže, dvojexpozice.[83]

V jeho experimentální tvorbě můžeme zaznamenat jistou hravost, smyslnost, ostrovtip, ironii, myšlenku, revoltu a kritický postoj k aktuální politické situaci v Evropě. Experimentoval s typografií, názvy a jejich významem v kombinování s fotografií, což bylo typické pro novou věcnost. Ke svým sendvičovým kolážím používal i svoje fotografie z cest,[84] což je patrné třeba v díle s názvem *„Konfrontace“*, které bylo prezentováno na „fotovýstavě tří“.

– obr. 67. Konfrontace, 1934, MG.

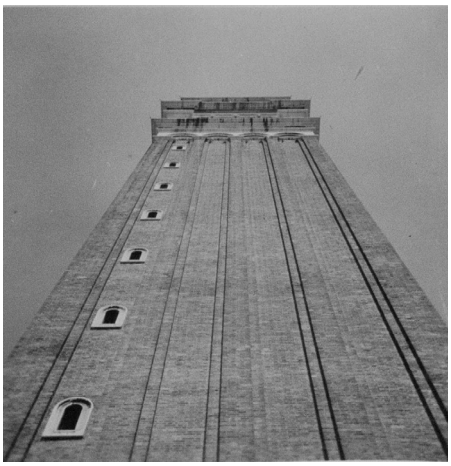

– obr. 68. Bez názvu, Benátky, 1934, fotoalbum z cest, MUO.

– obr. 69. Výstava fašistické revoluce, Řím, 1934, MG.

– obr. 70. Bez názvu, montáž, 1934, rodinný archiv.

---

83 – Viz „fotovýstava tří“ str. 34 – 38, „fotoskupina čtyř“, str. 41 – 42.
84 – Benátky, Řím, 1934, fotografické album z cest, fond Karla Kašpaříka, MUO.

V díle *„Anatomie portrétu I.“* [85] rozpoznáme portrét herečky Milady Matysové z divadelního představení *Vzkříšení* od L. N. Tolstého, uvedeného v Českém divadle v Olomouci roku 1936.[86] Autor zachycuje herečku s cigaretou, již drží v povislém koutku rtu, a zachycuje snad její vnitřní já, její stav mysli. Portrét přesně vystihuje roli Kateřiny Maslovové a její psychické rozpoložení.

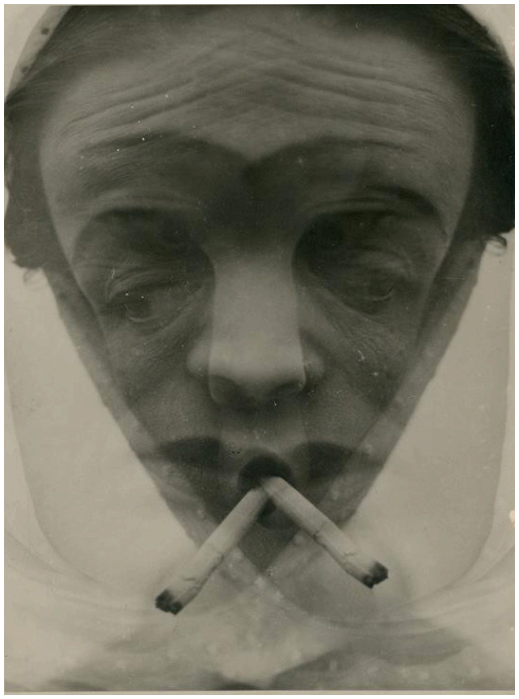

– obr. 71. Anatomie portrétu I.?, 1936, MG.

– obr. 72. Bez názvu, negativ, Vzkříšení, Milada Matysová, 1936, MG.

Kašpařík svoje snímky, negativy tzv. recykloval, pracoval s nimi, byla to pro něho organická hmota. Tím posunoval i jejich hranice, hranice možností a významu. Z čisté fotografie – která mimochodem dosahovala velmi kvalitní úrovně – zasahoval do experimentální, abstraktní, surrealistické, imaginativní, psychedelické, iluzionistické roviny, někdy s nádechem propagandy. Následně tyto práce prezentoval veřejnosti vedle svých sociálních fotografií. Ve své experimentální, značně expresivní fotografii používal hojně fotografie nasnímané z divadelního prostředí, dále fotografie z cest, fotografie aktů a architektury, konstrukcí a detailů. Měl v sobě přirozenost a držel se jednoduchosti při vyjadřování skrze fotografické médium.

---

85 – *Anatomie portrétu I.*?, jak uvádí název MG, nesedí datace, podle názvu toto dílo mělo být již vystavováno během „Fotovýstavy tří“ roku 1935, ale fotografie pravděpodobně vznikla až roku 1936, během zkoušek divadelní inscenace *Vzkříšení*, premiéra byla až 7. 11. 1936. V AMD se nachází podobný záběr i s popisem.

86 – Helena Spurná, *Režisér a člověk Oldřich Stibor (1901 – 1943)*, 2015, s. 382.

– obr. 73. Bez názvu, koláž, akt, negativ, 30. léta, MG.

– obr. 75. Bez názvu, montáž, Nataša Golová, 1934?, MG.

– obr. 74. Bez názvu, akt, diapozitiv, 30. léta, MG.

– obr. 76. Bez názvu, Nataša Golová, 1934?, MG.

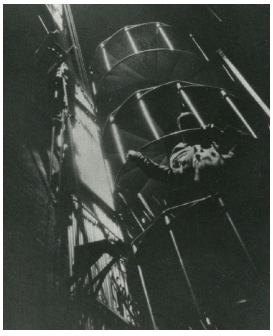

– obr. 77. Divadelní scéna, 1934?, MG.

O jeho experimentální fotografie byl zájem i v zahraničí, jeho *„Mechanická hudba – Music“* byla vystavována v San Francisku roku 1937.

Po návratu z koncentračního tábora do vlasti měl Karel Kašpařík zájem obnovit svoji výtvarnou činnost. Chtěl vstoupit do surrealistické Skupiny Ra v roce 1947.[87] Avšak s následujícím rokem tato skupina umělců, grafiků, básníků, spisovatelů a překladatelů byla komunistickým režimem zakázaná, jelikož neodpovídala idejím socialistického realismu. Do Skupiny Ra nakonec nevstoupil.

Roku 1950 došlo i k ukončení samostatně fungujících fotoklubů po celé republice. Kašpařík změnil svůj optimistický názor na vývoj společnosti v područí komunistického režimu, a byl i penzionován. Coby penzista tak nadále navštěvoval divadlo, kde byl zaměstnán jako zájezdový tajemník a poté jako inspektor hlediště. Tuto pozici vykonával do až do svého skonu. Věnoval se v této době také intenzivněji své sběratelské činnosti a sám začal sbírat samorosty, které pak upravoval i vystavoval.

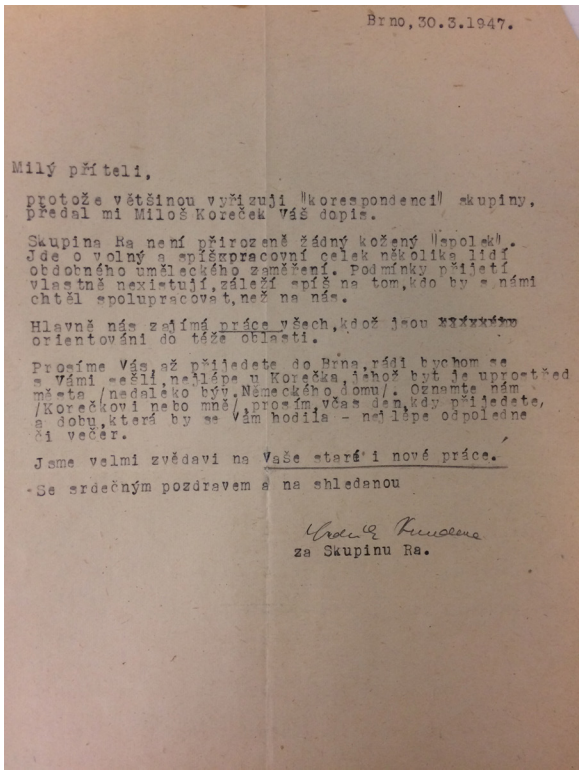

Brno, 30.3.1947.

Milý příteli,

protože většinou vyřizuji "korespondenci" skupiny, předal mi Miloš Koreček Váš dopis.

Skupina Ra není přirozeně žádný kožený "spolek". Jde o volný a spíš pracovní celek několika lidí obdobného uměleckého zaměření. Podmínky přijetí vlastně neexistují, záleží spíš na tom, kdo by s námi chtěl spolupracovat, než na nás.

Hlavně nás zajímá práce všech, kdož jsou orientováni do téže oblasti.

Prosíme Vás, až přijedete do Brna, rádi bychom se s Vámi sešli, nejlépe u Koreška, jehož byt je uprostřed města /nedaleko bývalého Německého domu/. Oznamte nám /Korečkovi nebo mně/, prosím, včas den, kdy přijedete, a dobu, která by se Vám hodila - nejlépe odpoledne či večer.

Jsme velmi zvědavi na Vaše staré i nové práce.

Se srdečným pozdravem a na shledanou

za Skupinu Ra.

– obr. 78. Korenspodence od Ludvíka Kundery, 1947, Pozůstalost Karla Kašpaříka, č. kartonu 1, inv. č. 44, ZA.

Brno, 30. 3. 1947

Milý příteli,

protože většinou vyřizuji „korespondenci“ skupiny, předal mi Miloš Koreček Váš dopis.

Skupina Ra není přirozeně žádný kožený „spolek“. Jde o volný a spíš pracovní celek několika lidí obdobného uměleckého zaměření. Podmínky přijetí vlastně neexistují, záleží spíš na tom, kdo by s námi chtěl spolupracovat, než na nás.
Hlavně nás zajímá práce všech, kdož jsou orientováni do téže oblasti.

... Jsme velmi zvědavi na Vaše staré i nové práce.
Se srdečným pozdravem a na shledanou.

Ludvík Kundera
za Skupinu Ra.

87 – Korenspodence od Ludvíka Kundery, 1947, Pozůstalost Karla Kašpaříka, č. kartonu 1, inv. č. 44, ZA.

Fotografie a divadlo

„Avantgardní je dnes ten, kdo proniká nejhlouběji k lidskému nitru, kdo promlouvá nejprostěji k publiku.“ [88]

Divadlo hrálo v životě Karla Kašpaříka velmi důležitou roli – možná ještě větší než samotná fotografie. Divadlo miloval a divadlo milovalo jeho. Strávil v něm podstatnou část svého života, divadlo jej inspirovalo a „živilo“ jeho kreativní avantgardní fotografickou tvorbu. Jeho nejbližší přátelé byli lidé z divadelního prostředí. Trávil s nimi hodně času, hojně je fotografoval. Ať to bylo při představeních, při zkouškách, nebo i mimo divadlo, v plenéru – v polích, lukách, lesích, na výletech. Z bezprostřední blízkosti, v intimních okamžicích, s pózami, bez póz, prostě jen tak, třeba i z legrace, zachycoval je svým osobitým rukopisem. Fotil je, jako by chtěl fotit sám sebe, byl v tom krásný energetický tok, vztah, pouto, nálady, emoce, čistá práce. Na svých přátelích prováděl fotografické studie, formoval se coby avantgardní fotograf.

– obr. 79. Bez názvu, Nataša Gollová, Oldřich Stibor, 1934, Olomouc, MG.

– obr. 80. Polibek, Bohuš Hrachovina s dívkou, 1935?, MG.

Z tohoto prostředí pocházejí i jeho ikonické portréty Oldřicha Stibora,[89] Na-

88 – Helena Spurná, *Režisér a člověk Oldřich Stibor (1901 – 1943)*, výroky O. Stibora o divadle a umění, 2015, přední předsádka.

89 – Stibor, Oldřich , (*16. 3. 1901 Řepiště u Frýdku-Místku – †10. 1. 1943 Brzeg, Polsko) český divadelní režisér. Vrcholná éra jeho režijní tvorby byla spjata s Českým divadlem v Olomouci (1931 – 1940), které umělecky pozdvihl a obohatil o intimní scénu Komorního divadla. V jeho činoherních i operních inscenacích se projevila inspirace expresionismem, konstruktivismem a poetismem. V průběhu třicátých let se vyprofiloval v předního propagátora socialistického realismu v československém divadelnictví. http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Stibor,_Oldřich

– obr. 81. Bez názvu, Oldřich Stibor, obraceč sena, Dolany, 1935?, MUO.

– obr. 82. Bez názvu, České pašije, 1936, Svatý Kopeček, MUO.

taši Gollové,[90] Hany Marie Beckové-Pravdové,[91] Milady Matysové,[92] Bohuše Hrachoviny[93] a dalších.

S divadelním režisérem Oldřichem Stiborem ho pojilo velmi intenzivní přátelství. Oldřich Stibor po nějaký čas také u Karla Kašpaříka pobýval. Divadlo také hráli v plenéru v Dolanech nebo na Svatém Kopečku. Stibor byl velmi avantgardní divadelní režisér (choval též velké sympatie k ochotnickému divadlu, kočovnému i komediantskému životu). Dalším dokladem osobního přátelství mezi ním a Stiborem pak bylo i to, že se spolu Bedřichem Václavkem účastnil jako svědek jeho svatby s operní pěvkyní Ludmilou Červinkovou. Kašpařík a Stibor se ženili i ve stejném roce 1935.[94]

---

90 – Nataša Gollová, vl. jm. Nataša Hodáčová (*27. 2. 1912 Brno – † 29. 10. 1988 Praha) česká filmová, televizní a divadelní herečka. http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Gollová,_Nataša

91 – Milada Matysová (*9. 4. 1903 Radonice u Prahy – † 13. 10. 1988 Praha) herečka, představitelka lyrických i tragických typů postav. - Věnovala se rovněž uměleckému přednesu. https://ipac.svkkl.cz/arl-kl/cs/detail-kl_us_auth-p0109296-Matysova-Milada-19031988/

92 – Maria Hana Pravdová, roz. Becková (pseu. Bělská) (*29. 1. 1916 Praha – † 22. 5. 2008 Oxford, Spojené království) česká herečka židovského původu. V roce 1948 emigrovala, nakonec se usadila ve Velké Británii, kde ztvárnila asi sedm desítek televizních a divadelních rolí. https://cs.wikipedia.org/wiki/Hana_Maria_Pravda

93 – Bohuš Hrachovina (*1906 – †1939) skladatel, korepetitor, dirigent, hudebník působící v Olomouckém divadle a coby jako harmonikář v Kašpaříkových fotografiích. Antonín Dufek, *Karel Kašpařík 1899 – 1968*, katalog, 2000, s. 9.

94 – Helena Spurná, *Režisér a člověk Oldřich Stibor (1901 – 1943)*, 2015, s. 230.

Díky tomuto přátelství se Kašpaříkovy dostalo také několik příležitostí, při nichž se mohl realizovat jako tvůrce fotoprojekcí, scénických fotomontáží, které byly pak promítány během literárních večerů nebo v inscenacích v určitých dějstvích.

Tento první pokus je datován na březen 1936 a byl realizovaný v poemě *Máj* od Karla Hynka Máchy. Tento počin v Komorním divadle nedopadl příliš zdařile a byl zaznamenán Bedřichem Václavkem:
...Jakkoli se Stibor snažil vyvarovat popisnosti, vadila Václavkovi naturalističnost několika Kašpaříkových fotografií. [95]
Avšak ty další výstupy dosahovaly kladných ohlasů nejen v českých denících. U příležitosti uvedení Antoinovy *Písně Asie* v Ústí nad Labem, během zájezdových představení olomoucké činohry se například referent Elbezeitung naspal:
.. Kašpaříkovy fotomontáže, promítané na glóbus, utvářely pronikavý komentář k situacím, jež se v rychlém tempu odvíjely na otáčivém jevišti...[96]
Díky těmto záznamům můžeme získat konkrétnější informace o podobě takovéto projekce. Bohužel nejsou dochovány žádné fotografie z těchto realizací. Jeho poslední scénickou fotomontáž můžeme zaznamenat v Čapkově inscenaci *Ze života hmyzu*, která byla hrána roku 1947.[97]

Vedle své volné tvorby Kašpařík také pořizoval propagační fotografie na plakáty a poutače pro České divadlo v Olomouci, dokumentoval různá dějství z her. Díky těmto záběrům se dochovaly záznamy o jevištní podobě inscenací.[98]

– obr. 83. Bez názvu, Optimistická tragédie, 1935, MUO.

95 – Helena Spurná, *Režisér a člověk Oldřich Stibor (1901 – 1943)*, 2015, s. 280.
96 – Helena Spurná, *Režisér a člověk Oldřich Stibor (1901 – 1943)*, 2015, s. 196.
97 – Plakát divadelní inscenace *„Ze života hmyzu“*, AMD.
98 – Helena Spurná, *Režisér a člověk Oldřich Stibor (1901 – 1943)*, 2015.

– obr. 84. Bez názvu, Milada Matysová, 30. léta 20. století, MG.

– obr. 85. Bez názvu, Haló, severní pól…!, 1937, MUO.

– obr. 86. Bez názvu, Julie Charvátová, 30. léta 20. století, MG.

Po válce Kašpařík značně omezil fotografování, nicméně byl stále plně aktivní a činný, měl stále mnoho přátel, byl „v pohybu" a měl přehled o veškerém kulturním dění. Nacházel si nové přátele, za zmínku stojí třeba přátelství se Slávkou Budínovou, Iljou Rackem, Oldřichem Velenem.[99]

O Kašpaříka, jako člověka a i přítele Oldřicha Stibora, byl stále velký zájem, stejně jako o jeho fotografie, které nasnímal v divadelním prostředí, jak se můžeme dočíst z korespondence.

31. 1. 1964

Milý pane Kašpaříku,
tak jsem ty negativy prošel, zatím opravdu jen prošel, a musím Vám předem poděkovat, že jste je jednak donesl, ale hlavně uchránil. Nechávám si je ještě u sebe, snad jsem vybral ty shakespearovské správně, nechám je okopírovat.
Jinak docela vážně pomýšlím na to, abychom nelenili a udělali výstavu Vašich fotografií, protože jsou tam opravdu vzácně viděné objekty a při množství se dá i vybírat. Nevím, jak to se mnou v budoucnu bude, ale rád bych jednou udělal z Vašich fotografií knížku. Ostatní při ústním setkání.
Děkuje Váš
Jiří Flíček [100]

Karel Kašpařík na výzvu Roberta Smetany[101] také napsal text, vzpomínku na Oldřicha Stibora *„Můj nejlepší kamarád"*. Text byl pak publikován v *Divadelním zápisníku*:

99 – Osobní korespondence, Pozůstalost Karla Kašpaříka, č. kartonu 1, 2, ZA.
100 – Osobní korespondence od Jiřího Flíčka, dramaturga, překladatele, básníka, Pozůstalost Karla Kašpaříka, č. kartonu 1, in. č. 35., ZA.
101 – Robert Smetana (*1904 Vídeň– †1988 Brno), hudební historik, hudební folklorista, vysokoškolský pedagog a pracovník olomoucké památkové péče, https://www.ceskyhudebnislovnik.cz/slovnik/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=78

Oldřich Stibor, se kterým jsme se přátelil tak říkajíc na první pohled ve chvíli našeho prvního setkání někdy v r. 1931 a se kterým jsem byl spřátelen až do našeho zatčení tak, že jsme si byli navzájem kamarády doslova nejlepšími, měl několik velkých lásek a nenávistí. ... posléze byl Stibor také charakter hrdinný. Když při zatčení tajemníka V. nalezlo gestapo celý seznam buněk a funkcionářů, odhalilo v Stiborovi předsedu krajského vedení KSČ. Za vyšetřování zkusil Stibor strašlivě a řekl-li něco bylo to jistě jen to nejbezvyznamnější.[102]

Jako by Kašpařík psal i o sobě samém, z textu cítíme krásné propojení těchto dvou velikánů. *„O čem nechceš, aby se mluvilo, nikomu neříkej“*[103]

Podobný text, tentokrát psaný o osobě Karla Kašpaříka, si můžeme přečíst z pera faráře Jana Malého z Olšan u Prostějova, který byl na farnosti v Dolanech a zavzpomínal na něj roku 1986:
....Odvedli Stibora, zatkli i Karla Kašpaříka... „Ale Karel,“ usmívá se dojatě pan Malý, „dovedl mlčet jako ryba – jinak bych tu dnes možná neseděl,“
Vida, zdánlivý, tak trošku bohém, člověk drobet do větru, jak by se zdálo, ukázal se ve vypjatých chvílích jako – člověk nepřekonatelných morálních kvalit.[104]

– obr. 87. Katalog, Divadelní sezóna 1963–64, Divadlo Oldřicha Stibora, Karel Kašpařík – Oldřich Stibor, Jaký byl, Na zkoušce z Pašijových her, z Optimistické tragédie, na lyžích na Svatém Kopečku, Smrt z Pašijových her, takový, jak jsme ho znali, AMD.

„Divadlo musí býti zrcadlem doby, jinak zaniká na nezajímavost.“[105]

---

102 – Karel Kašpařík, *Můj nejlepší kamarád*, *Divadelní zápisník*, č.7. – 8., 1946, s. 213 –214.
103 – Publilius Syrus, latinský spisovatel, deník, Pozůstalost Karla Kašpaříka, č. kartonu 3, č. 95., ZA.
104 – *Lidová demokracie*, Ohlédnutí, 30. 7. 1986.
105 – Helena Spurná, *Režisér a člověk Oldřich Stibor (1901 – 1943)*, výroky O. Stibora o divadle a umění, 1937, přední předsádka, 2015.

Portrétní, figurativní fotografie, fotografie aktů

Kašpařík jako všestranný umělec dosahoval velmi vysoké úrovně coby portrétní fotograf. Jeho portrétní fotografie by se daly rozdělit na sociální a divadelní portréty, které nejvíce převládaly v jeho tvorbě. Nutno podotknout, že nepatřil ke komerčním fotografům.

Jeho sociální portréty dosahují podobné kvality jako fotografie Augusta Sandera z Výmarské republiky nasnímané ve stejném období. Rozdíl je v kvantitě, Kašpaříkovy práce nedosahují takové rozsáhlosti jako Sandersova gigantická sbírka *(Lidé 20. století)*. Kašpařík zaznamenával a prezentoval současnou dobu nejen ve tvářích, ale i v částech a „torzech" postav venkovského lidu. Fotografoval děti, ženy, muže, stařeny, starce, tuláky, komedianty, žebráky, invalidy, zvířata aj. Jeho fotografická tvorba tak podává výpověď venkova 30. let 20. století. Nevytvářel pouze klasické portréty „en face", potrétoval objekt i ze zadu, a tyto „neodhalené" záběry se stávají vícevýznamovými. Byl skvělý pozorovatel a vypravěč příběhů. K tomu využíval diagonální kompozice, ptačího či žabího pohledu, nebál se ořezů. Portrétovaného nezasazoval do příliš složitého, členitého prostředí, upřednostňoval prosté pozadí s jemnou, příjemnou mimikou tváře fotografovaného. Některé jeho fotografie nám mohou připomínat skeče, studie, avšak tyto záběry nám odkrývají příběh, vtahují nás do děje a do stavu mysli fotografovaného. Jsou to velmi silné a působivé záběry. Do jisté míry jeho portréty působí inscenovaně, ale děje se tak vždy s jistou lehkostí a přirozeností – nejsou to nijak konstruované tvrdé pózy.

– obr. 88. Bez názvu, psí povoz, 30. léta, MG.

– obr. 89. Bez názvu, psí kužkař, 30. léta, MG.

Podobně fotografoval portréty z divadelního prostředí, ty však významově posunoval ještě dál, prováděl s nimi různé experimenty, koláže, montáže atd. Jsou velmi avantgardní a expresivní. V té době samo divadlo bylo avantgardní záležitostí a na vliv avantgardy reagovala i fotografie. Divadlo bylo Kašpaříkovi živnou půdou pro jeho tvorbu. Tam za účasti divadelníků a spolupráce s nimi vytvořil rozsáhlé dílo. Některé portréty byly nasnímány v divadle, některé v plenéru. Často portrétoval herce na venkově, konkrétně u sebe doma v Dolanech. Divadelní kolekce se bohužel roztříštila po různých institucích či soukromých sbírkách, určité množství snímků z divadelního prostředí vzniklo i na zakázku. Fotografie samozřejmě skončily i v rukou portrétovaného. Ve sbírkách zůstal jen zlomek těchto fotografií.

– obr. 90. Bez názvu, Nataša Gollová, montáž, 1934?, MG.

– obr. 91. Bez názvu, Oldřich Stibor, montáž, 1934?, MG.

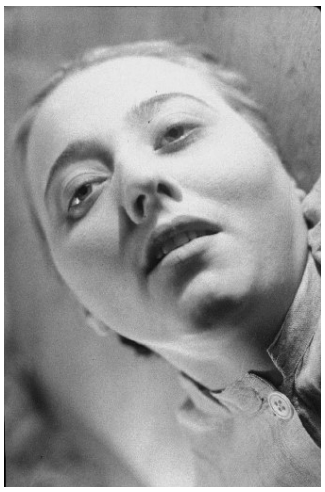

– obr. 92., 93., 94. Bez názvu, Julie Charvátová, 1935?, negativy, MG.

Byla by škoda opomenout Kašpaříkovu specialitu, a to portréty žen v šátcích, připomínající styl glamour fotografie. Takovýchto portrétů nasnímal i velké množství, na rozdíl od jiných žánrů. Zřejmě ho fascinovaly ženy s částečně zahalenými tvářemi. Fotil ženy různých generací, od děveček, přes herečky až po stařenky. Většinou jsou to záběry hlav z různých úhlů pohledu a výřezů, některé jsou velmi výrazné a přesvědčivé až okouzlující. Šátek uvázaný pod bradou nebo na temeni se stal snadno dostupným módním hitem třicátých let dvacátého století. Mohly si jej dovolit i obyčejné venkovské ženy, a to z levnějších materiálů, než bylo hedvábí, které bylo typické pro celebrity jako Sophia Loren, Audrey Hepburn a Jackie Onassis.[106] Hanačky odložily svoje čepce a začaly nosit „glamour" jednoduché šátky do kostela a i do polí. Šátky se staly velmi módním a i praktickým doplňkem každé ženy. Kašpařík byl estét, měl cit pro krásu a eleganci, to vidíme v jeho tvorbě i ve stylu jeho odívání a vystupování. Domnívám se, že svoje modelky si upravoval obrazu svému.

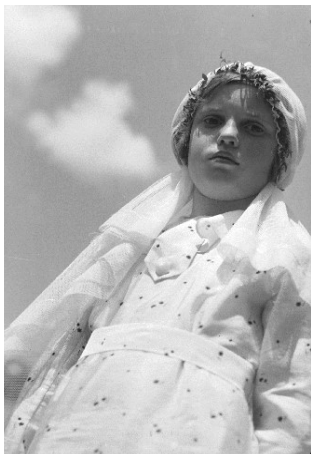

– obr. 95. Bez názvu, portrét dívky, 30. léta, MG.

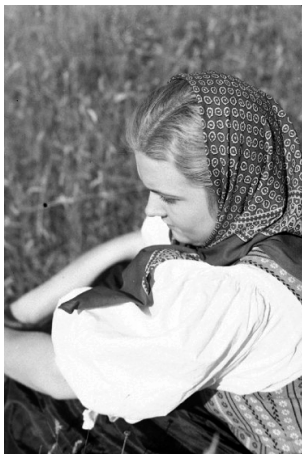

– obr. 96. Bez názvu, portrét krojované dívky, 30. léta, MUO.

– obr. 97. Bez názvu, portrét herečky, 30. léta, MG.

– obr. 98. Bez názvu, portrét dívky na procházce, 30. léta, MUO.

– obr. 99. Bez názvu, portrét venkovské paní na cestě do kostela, 30. léta, MUO.

– obr. 100. Bez názvu, portrét dívky, 30. léta, MUO.

106 – https://www.elle.cz/moda/doplnky/pribeh-satku-jak-ho-nosit

S velkým citem a diskrétností fotografoval ženské akty – těch se však dochovalo velmi málo. Zřejmě byly zničeny z nějakých neznámých, možná etických důvodů. Z těch dochovaných jsou to většinou vkusné, hluboce na pozorované detaily ženského klína, torza – málokdy bylo vidět modelce do tváře, nebo byla nasnímána zezadu. Většina dochovaných aktů je ze šedesátých let dvacátého století, jak uvádí Moravská galerie.[107]

– obr. 101. Bez názvu, akt, 60. léta, negativ, MG.

– obr. 102. Bez názvu, akt, 60. léta, negativ, MG.

– obr. 103. Bez názvu, akt, 60. léta, negativ, MG.

Kašpařík pořizoval portréty také při svých cestách do zahraničí, snímal náhodně místní usedlíky, turisty nebo své přátele a blízké, kteří ho doprovázeli. Některé tyto fotografie už nedosahují takové kvality a hodnot, jsou to víceméně momentní fotografie, pouliční snímání reality, turistická, upomínková fotografie bez hlubšího záměru a myšlenky. Avšak najdou se i takové, které jsou silné, zapamatovatelné a i publikování hodné.

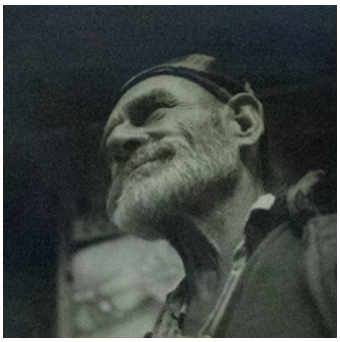

– obr. 104., 105., 106. Fotografické album z cest, Jugoslávie, Sarajevo, 1938, Fond Karla Kašpaříka, MUO.

107 – http://sbirky.moravska-galerie.cz/dielo/CZE:MG.MGA_5844

Za zmínku jistě stojí i momentní portréty nasnímané během návštěvy sovětských spisovatelů. Kašpařík, jako fotoreportér se spolu s nimi účastnil zájezdu do Příkaz u Olomouce v roce 1935. Tyto fotografie byly pak publikovány v *Indexu* č. 8., téměř celé číslo bylo věnováno sovětské kultuře, a především socialistickému realismu.[108] Je zajímavostí, že Karel Kašpařík při této příležitosti získal autogramy od zúčastněných spisovatelů.[109] Nemůžeme si nepovšimnout jeho sběratelské vášně a i jeho náklonnosti k sovětské kultuře a umění. Sovětský svaz však nikdy nenavštívil, jako například jeho přítel Oldřich Stibor, který tam jezdil z profesního zájmu, a to především studovat sovětské avantgardní divadlo.

– obr. 107. Al. Fadějev, M. J. Kolcov, Iv. Mykytenko, 1935, Index č. 8.

– obr. 108. Marie Majerová, Al. N. Tolstoj, 1935, Index č. 8.

– obr. 109. S. M. Tretjakov, 1935, Index č. 8.

Kašpařík zřídkakdy portrétoval svoji rodinu. Svoji ženu Helenu nejvíce fotografoval na jejich společných cestách do zahraničí, avšak několik snímku se sociálním podtextem vzniklo i v Dolanech. Na výzvy svých přátel fotografoval jejich rodiny a blízké. Tyto fotografie byly většinou využity do rodinných alb anebo na legitimace.

– obr. 110. Marie Kuková, svatební fotografie, 1946?, rodinný archiv.

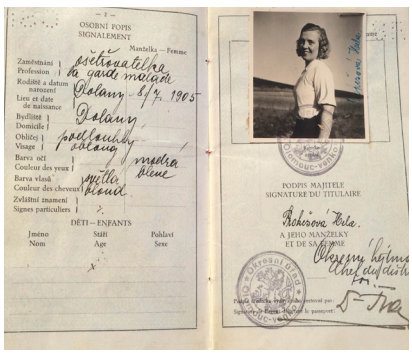

– obr. 111. Cestovní pas Heleny Prokešové, vydaný 1934, rodinný archiv.

– obr. 112. Z leva Helena Kašpaříková, Adolf Kašpařík, Marie Kuková, Josefa Kašpaříková, Jindřich Kašpařík, 40. – 50. léta, rodinný archiv.

108 – *Index* č. 8., 1935, s. 88 – 90.

109 – Pozůstalost Karla Kašpaříka, č. kartonu 3, in. č. 89., ZA.

Cestovatelská, turistická fotografie, fotografie krajiny, architektury, detailů, struktur a věcí

Kašpařík měl, jako zaměstnanec státních drah, slevu na jízdné. Toho náležitě využíval a podnikal cesty nejen po Československu, ale jezdil i do zahraničí. Na těchto cestách ho doprovázela jeho žena Helena. Několikrát navštívili a procestovali Itálii, Rakousko, Německo, Jugoslávii, Polsko, Francii.[110]

Své postřehy z cest Kašpařík hojně zaznamenával. Fotografoval především architekturu, monumenty, detaily, krajinu, hory, nížiny, exotiku, pouliční život, přímořský život, portrétoval náhodné kolemjdoucí, turisty, své přátele a blízké. Někdy jen jako pozorovatel zaznamenával situaci, ve které se nacházel. Všímal si rozdílů a i podobností, jak si lze povšimnout na dochovaných snímcích. Některé fotografie z cest pak používal ke svým kolážím, montážím a některé z nich vystavoval na klubových výstavách ČKFA.

Muzeum umění Olomouc má v depozitáři fotoalbum z cest, které vytvořila jeho žena Helena. Toto album obsahuje 836 vlepených kontaktních fotografií ze společných cest a je datované od roku 1931 po rok 1938.

– obr. 113. Neapol, 1936, fot. album, MUO.

– obr. 114. Neapol, 1936, fot. album, MUO.

– obr. 115. Bolzáno, 1936, fot. album, MUO.

– obr. 116. Sarajevo, fot. album, 1938, MUO.

– obr. 117. Dubrovník, fot. album, 1938, MUO.

– obr. 118. Bolzáno, 1936, fot. album, MUO.

110 – Fotografické album z cest, fond Karla Kašpaříka, MUO.

Krajinu zaznamenával realistickým, popisným pohledem, což lze vidět v záběru na krajinu u Pěnčína s názvem *„Mánesův kraj“*[111] anebo na fotografiích z Itálie z roku 1933. Vedle těchto pohlednicových a národopisných fotografií krajin vytvářel fotografie avantgardní, pro něž je signifikantní nakloněný horizont, sbíhající se stavby do jednoho bodu, diagonální kompozice, hra s geometrií a tvary, s perspektivou, s podhledy nadhledy. Zajímal se o struktury, textury, povrchy – jako jsou například pole, zasněžené oranisko či zem popraskaná suchem, struktury stromu, dřeva, kůry, trávy, sena, slámy, zdí, fasád, fotografoval reflexe oken, skla, vodní hladiny, detaily strojů, nářadí, soch, květin aj. což bylo typické pro novou věcnost, vyzdvihující význam a čistotu objektu. Podobně se mu podařilo nasnímat také některé fotografie z cest.

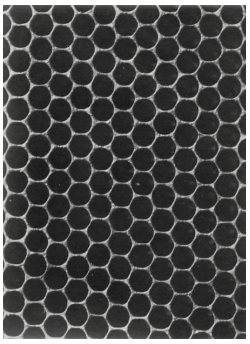

– obr. 119., 120., 121., 122., 123., 124., 125., 126., 127. Bez názvu, 30. léta, z fondu Karla Kašpaříka, MUO.

111 – L. Kleiner, *Panoráma Sv. Kopečka*, 1931, s. 39., Pozůstalost Karla Kašpaříka, MUO.

Karel Kašpařík v Muzeu umění Olomouc

Karel Kašpařík je v Muzeu umění Olomouc zastoupen jako fotograf, výtvarník a sběratel. Z jeho daru (dědické závěti) se tak ve sbírce nachází třicet osm uměleckých děl, převážně olejomaleb od různých umělců (viz seznam na str. 78 – 80). Dále Muzeum umění Olomouc vlastní jeho pět surrealistických koláží ze 40. – 50. let 20. století a jedenáct černobílých fotografií z 30. – 40. let 20. století, jedná se o reprodukce zhotovené Irenou Žáčkovou v Moravské galerii v Brně. V depozitáři se také nachází nezaevidovaná fotografická pozůstalost, kterou předal této instituci jeho synovec Jindřich Kašpařík v roce 1995. Jedná se zejména o 554 kusů kontaktních, převážně nedatovaných autorských fotografií, dále je to fotografické album z cest datováno roky 1931 – 1938, kde je vlepeno na 836 kontaktních fotografií. Dále tato pozůstalost obsahuje čtyři kusy negativů, divadelní plakáty, katalogy k výstavám, nachází se zde i některé jeho osobní dokumenty a doklady.[112]

– obr. 128. Prostředky času, 40. – 50. léta, MUO.

– obr. 129. O čem se caru nesnilo, 40. – 50. léta, MUO.

– obr. 130. Výměna dějin za obecný nárok, 40. – 50. léta, MUO.

Fotografická pozůstalost

Osobní dokumenty a doklady, divadelní plakáty, katalogy k výstavám

V pozůstalosti se nachází Kašpaříkův cestovní pas vydaný v roce 1948, splatností tří měsíců, dále jeho členský průkaz Svazu bojovníků za svobodu, je tady i průkazka k týdenní jízdence jeho otce Jindřicha Kašpaříka z roku 1945. Součástí pozůstalosti je i dědická závěť a rozhodnutí státního notářství. Jsou tady vloženy plakáty akcí, divadelních představení, kde je prezentováno Kašpaříkovo jméno. Většina katalogů k výstavám je ČKFA v Olomouci. V těchto katalozích je uvedeno Kašpaříkovo jméno spolu s názvy jeho vystavovaných děl. Jsou tady i pozvánky k účasti na fotografických salónech v USA.

112 – Z evidence sbírek MUO, Fond Karla Kašpaříka, MUO.

Papírové obálky

Součástí nezaevidované pozůstalosti jsou papírové obálky, do kterých jsou vloženy fotografie. Obálky s fotografiemi jsou rozděleny dle námětu. Nesou názvy *„Krajina, přírodní motivy a různé; herečky, spol., harmonika; Stibor, postavy; osoby; Itálie; aj.“* Není to přesné rozdělení, spíše se jedná o fotografie náhodně seskupené. Toto velké množství, čítající na 554 kusů, by bylo vhodné řádně rozdělit dle jednotlivých témat a souborů, jež by se pak mohly využívat k výstavním účelům, k přehledné digitalizaci sbírky a především vhodné archivaci. Najdeme zde jak dobré fotografie a studie, tak i momentní nebo zkušební fotografie, které nedosahují takové úrovně a kvality. Na některých fotografiích se už podepsal i čas, ale zajisté je to stále rozsáhlá sbírka mající svou hodnotu. Obrazově dokumentuje téměř celou šíři a záběr Kašpaříkovy tvorby od experimentální, sociální až po krajinnou fotografii, a to v jeho vrcholném fotografickém období 30. let 20. století.

– obr. 131. Bez názvu, Nataša Gollová, 1934?, MUO.

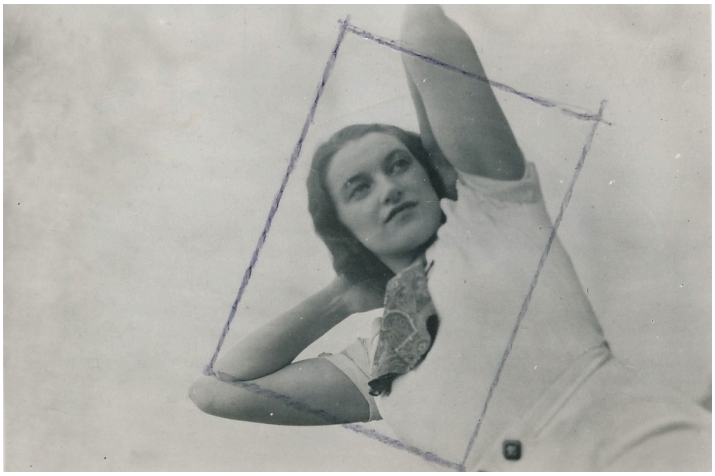

– obr. 132. Bez názvu, Milada Matysová, 30. léta, MUO.

Krajina

Kašpařík podstatnou část svého času trávil v přírodě. Je o něm známo, že chodil velmi rád pěšky po regionu, jen tak se potuloval a nechal „unášet“ krajinou a tyto pocity, vjemy a změny zaznamenával fotoaparátem. Tuto zálibu provozoval i se svými přáteli, jak se můžeme dočíst ze soukromé korespondence nazýval tuto činnost jako „ošlechtilé zahálky“.[113] Nechodil jen pěšky, ale jezdil i na kole a pak i na motorce, dalo by se říct, že znal každý kámen a každou cestu v okolí Dolan.

113 – Osobní korespondence, Pozůstalost Karla Kašpaříka, č. kartonu 2, inv. č. 77., ZA.

V této sbírce nalezneme jak mnoho pohledů do krajiny, tak i nasnímaná zákoutí, polní, lesní cesty, stromové aleje, lesní krajiny, porosty i polomy v jakékoliv roční době. Tyto fotografie v sobě jistě skrývají mnohem více příběhů nežli jen vykreslení scenerií, detailů a struktur. Krajinu většinou snímal základním, normálním objektivem s ohniskovou vzdálenosti 75, 80, 105mm, používal fotoaparát středního formátu. Zachycoval jak celý pohled na krajinu, tak i výseč z krajiny či jen detail krajiny až po detail snímaného objektu. Některé záběry „zvětšeniny“ ořezával při práci ve fotokomoře, aby docílil ještě většího přiblížení, a tím dosáhl cíleného záměru, který se přiklání k abstrakci a surrealistickému obrazu či nové věcnosti novodobé fotografie 30. let 20. století. Tento postup snímání a práce aplikuje do celé své tvorby. Často vidíme jisté podobnosti, fascinovaly ho stále stejné motivy a situace, které zaznamenával, ať to bylo u něho doma v Dolanech nebo při zahraničních cestách.

– obr. 133., 134., 135., 136. Bez názvu, 30. léta, Pozůstalost Karla Kašpaříka, MUO.

– obr. 137., 138., 139., 140., 141, 142. Bez názvu, 30. léta, Pozůstalost Karla Kašpaříka, MUO.

Architektura

Ve sbírce je uložena velká část fotografií architektury. Další z mnoha námětů, které Kašpařík s oblibou fotografoval. Snímal především architekturu venkova. Městské zástavbě se věnoval jen při zahraničních cestách a to snímal především historické objekty a památky, zřídkakdy soudobou architekturu. Těžko bychom hledali v jeho pozůstalosti nějaké záběry na Prahu, Brno či Olomouc. Zajímal se především o stavby venkova, venkovské usedlosti, statky, chalupy, pastoušky, stodoly, kostely, fary, hřbitovy, boží muka atd. Věnoval svoji pozornost i novým zástavbám a rozvoji venkova. Stejně jako u krajiny snímal celek, polocelek a detail. Fotografoval krovy, střechy, ploty, vrata, dveře, fasády, nápisy, okna, reflexe atd. Při zahraničních cestách snímal obdobným způsobem, avšak tyto fotografie mají samozřejmě jiný rytmus a skladbu obrazu. Hodně záběrů je foceno z podhledu, ale i diagonálně.

– obr. 143., 144., 145., 146. Bez názvu, 30. léta, Pozůstalost Karla Kašpařík, MUO.

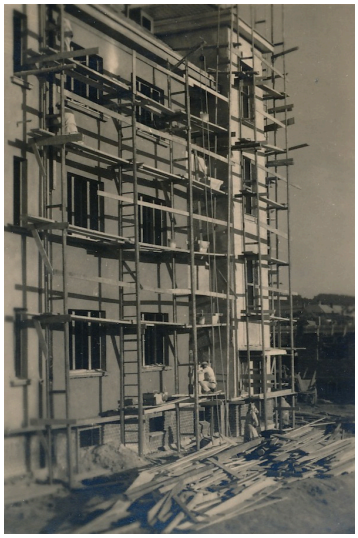

– obr. 147., 148., 149., 150., 151., 152., 153. Bez názvu, 30. léta, Pozůstalost Karla Kašpařík, MUO.

Struktury, textury, objekty, detaily

Kašpařík měl v oblibě fotografování organických, živých struktur, textur různých povrchů. Snímal povrch země, půdu, popraskanou zem, zasněžené oranisko, popadané jehličí; textury různých cest, skal, kamenů, naplavenin, vodních hladin aj. Fotografoval detailně kůru stromů, textury dřeva, špalků, listů, větví, stébel, trav, květin, různých plodů, ale i třeba koňského trusu aj. Všímal si rytmu, ve kterém jsou tyto povrchy, textury, struktury a geometrické tvary uspořádány – především přírodním vlivem – nebo také, jak jsou mechanicky narušeny člověkem, tím byl též fascinován. Dalo by se říci, že fotografoval nalezená zátiší.

Dále pak fotografoval člověkem vytvořené objekty, stroje, nářadí, různé výrobky, proutěné koše aj. Snímal detaily aut, motorek, jízdních kol, radio lamp, lahví, soch, zachycoval struktury vepřovic, cihel, zdí, fasád aj. Muzeum umění Olomouc vlastní ve své sbírce mnoho z těchto záběrů.

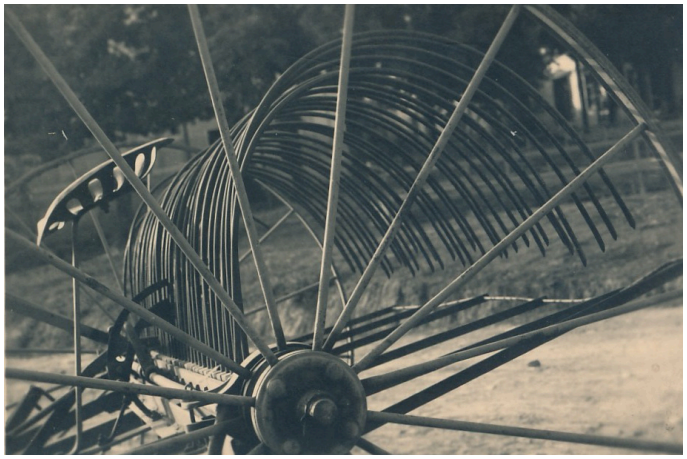

– obr. 154., 155., 156., 157. Bez názvu, 30. léta, Pozůstalost Karla Kašpařík, MUO.

– obr. 158., 159., 160., 161., 162., 163., 164. Bez názvu, 30. léta, Pozůstalost Karla Kašpařík, MUO.

Portrét, figura, skupina

Největší část jeho pozůstalosti tvoří portréty jednotlivců, dále pak figurální fotografie a vyskytuje se tady i několik skupinových fotografií, ať formálních či dokumentárního charakteru – jako např. z pohřbu, ze slavnosti, z taneční zábavy, z myslivecké naháňky apod. Nacházejí se tady klasické portréty, dále upomínkové či momentní fotografie a i velké množství portrétů s diagonální kompozicí, snímány z nadhledů či podhledů, různých úhlů a nakloněných rovin, plošin, často portrétoval ležící ženy a ženské nohy. Velmi rád fotografoval ženy v šátcích, dále tady najdeme i portréty dětí, slečen, mladých paní, hereček, herců, mužů, dělníků, starců, stařenek a i přátel. Většinou jsou to fotografie snímané v plenéru v denním světle, je tady několik málo fotografií z divadelního prostředí. Kašpařík byl mistr v sociálních portrétech, tady však najdeme jen malý zlomek těchto fotografií, přestože vytvořil nezapomenutelné portréty a některé se staly ikonickými v české fotografii.

– obr. 164., 165., 166., 167. Bez názvu, 30. léta, Pozůstalost Karla Kašpaříka, MUO.

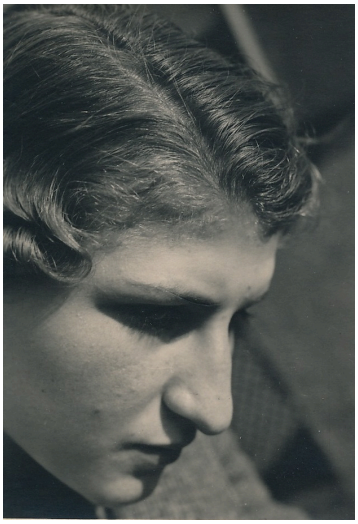

– obr. 168., 169., 170., 171., 172., 173. Bez názvu, 30. léta, Pozůstalost Karla Kašpaříka, MUO.

Cestopisné fotografie – Itálie

Kašpařík Itálii miloval, navštívil ji několikrát a pokaždé zřejmě s fotoaparátem v ruce. V pozůstalosti se nacházejí v jedné z obálek fotografie nasnímané v říjnu roku 1933. Tento výlet pravděpodobně uskutečnil se svými přáteli, jsou společně vyfoceni na pláži města Benátky „Lido de Venezia“. Dále pak zřejmě pokračovali na jih do Říma, kde Kašpařík navštívil a s úžasem fotografoval ty nejznámější monumenty jako Koloseum, Forum Romanum, Imperial fora, Sixtinskou kapli, Konstantinův oblouk, Trajánův sloup, Svatopetrské náměstí aj. Tady měl zřejmě s sebou i stativ a fotografoval na větší formát negativu – a to na 8x6. Některé fotografie jsou zvětšované, některé jsou kontaktní printy. Do této obálky jsou přimíchány i fotografie z pozdější návštěvy Itálie a také jsou tady fotografie z Jugoslávie a z Polska.

– obr. 174., 175., 176., 177., 178., 179. Bez názvu, Fotografie z Italie, Benátky, Řím, 1933, Pozůstalost Karla Kašpaříka, MUO.

Fotografické album z cest

Toto album čítá na 836 snímků. Dle všech indicií (popisků kapitol, rukopisu), jej sestavila jeho žena Helena Kašpaříková. Ta figuruje na mnoha snímcích tohoto alba, což nasvědčuje tomu, že ona je i tvůrcem výběru fotografií a jejich datace. Sám Kašpařík byl v tomto směru velmi ležérní, fotografie neoznačoval, nedatoval, nepopisoval. Jsou to fotografie z jejich společných cest. Dvě třetiny alba jsou chronologicky sestavené od roku 1934 po rok 1938 a poslední třetina alba je zpětně dolepena a obsahuje fotografie z roku 1933, 1932, 1931. Zřejmě šlo o doplnění prázdných listů alba a některé fotografie jsou chybně zařazeny.

Obsah
Fotografie – cestování – společné – zahraniční cesty i u nás – podle označení
Itálie 1934 – Benátky a okolí; Řím a okolí, Vatikán; Neapol, Pompeje, Capri; Florencie a okolí; Bolzáno a okolí, sev. Itálie
Itálie 1935 – Benátky a okolí; Florencie, Neapol, Janov, Bolzáno a okolí.
Dovolená 1936 – Itálie, Rakousko, Německo; Bolzáno a okolí; Hrad Runkelstein; Alpy; Benátky; Bodamské jezero, Bregenz, Bludenz
Paříž 1937 – Světová výstava; Marseille; Monako, Monte Carlo; Bolzáno, Jenesien, Brixen
Jugoslávie 1938 – Bělehrad; Sarajevo; Dubrovník, ostrov Lokrum; Split
Polsko 1933 – Krakov; Čenstochová
Slovensko 1932 – Dobšiná
Praděd 1931
Radhošť 1931
Lyže – moje mistrovské sjezdy

V albu najdeme mnoho místopisných fotografií, hojně jsou zastoupeny architektonické památky, detaily architektury, monumentů, soch; pouliční fotografie, přímořské fotografie, fotografoval krajinu, hory, nížiny, různá malebná zákoutí; portrétoval náhodné kolemjdoucí, místní usedlíky a i turisty, samozřejmě i své přátelé a blízké, kteří ho na cestách doprovázeli. Fotografie jeho ženy Heleny jsou pouze „momentky“. Na některých fotografiích se objevuje i samotný Kašpařík. V albu se však nachází mnoho hodnotných, krásných fotografií, vykreslujících dobu a místo osobitým stylem a pohledem.

Z korespondence se dočítáme i jistou výtku ze strany jeho kamaráda Oldřicha Stibora. Například píše, že Benátky netvoří jen náměstí Svatého Marka a kanály s gondolami, ale že Benátky skrývají mnohem víc a že za těmito turisti-

ckými atrakcemi je opravdu co obdivovat a je možné i pronikat do podstaty tohoto města. Jen je třeba poznat jeho duši, nespěchat a žít tu třeba rok, aby to člověk vůbec mohl všechno vidět a poznat. Naznačuje také, že jako divadelník by se měl účastnit divadelního festivalu. Tím kamarádsky vyčítá Kašpaříkovi i jistou zbrklost a uspěchanost, co se týče jeho stylu cestování a zřejmě i fotografování při těchto podniknutých cestách a tím upozorňuje, že snímky nedosahují takové kvality, na jakou je u něho zvyklý.[114] To vede Kašpaříka k zamyšlení, jež můžeme pozorovat na jeho dalších fotografiích z cest, které v sobě začínají mít i sociální podtext a jistou hravost a cítíme z nich i jeho rukopis – jsou to více promyšlené, moderní záběry.

Posléze Kašpařík některé tyto fotografie i vystavoval na klubových výstavách nebo je používal do svých koláží, montáží. Jako příklad je možné uvést třeba montáž, v níž vsadil Natašu Gollovou coby divu do nejstaršího amfiteátru v Pompejích, který Kašpařík několikrát navštívil. Velmi zdařile nasnímal svoji cestu po Jugoslávii, kterou uskutečnil v roce 1938. V roce 1948 se do Jugoslávie vrátil, ale fotografie nejsou dostupné, pokud tedy byly vůbec nějaké pořízeny.

– obr. 180. Jugoslávie, 1938, Sarajevo, Pozůstalost Karla Kašpaříka, MUO.

114 – Korespondence od Oldřicha Stibora, 1934, Pozůstalost Karla Kašpaříka, č. kartonu 2, in. č. 64., ZA.

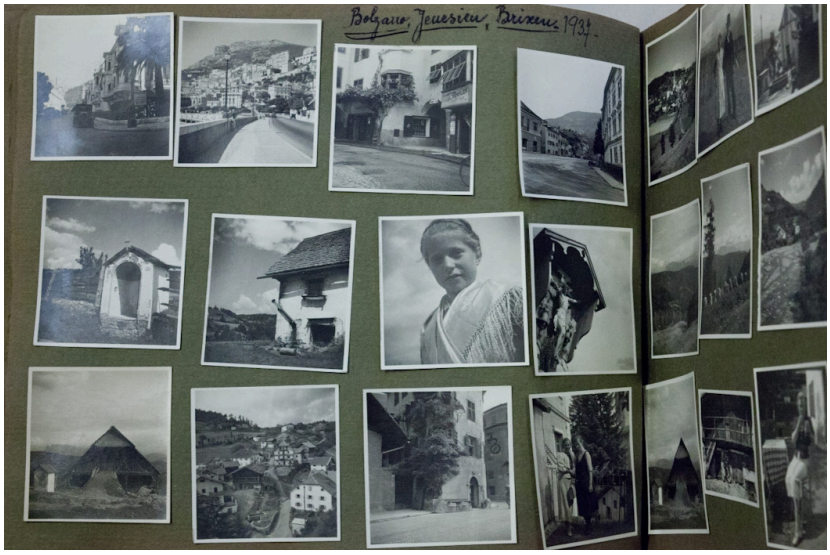

– obr. 181., 182., 183. Fotografické album z cest, Dovolená, 1935, *Pozůstalost Karla Kašpaříka, MUO.*

Seznam fotografií a koláží Karla Kašpaříka v MUO

1. K 14771 ***O čem se caru nesnilo***, 40.-50. léta 20. stol.
koláž, karton, v..174 mm, s..178 mm, sign.: neznačeno
2. K 14772 ***Prostředky času***, 40.-50. léta 20. stol.
koláž, karton, v..146 mm, s..127 mm, sign.: neznačeno
3. K 14773 ***Rozdíl v absolutní realitě*****,** 40.-50. léta 20. stol.
koláž, karton, v..198 mm, s..292 mm, sign.: neznačeno
4. K 14774 ***Výměna dějin za obecný nárok*****,** 40.-50. léta 20. stol.
koláž, karton, v..188 mm, s..158 mm, sign.: neznačeno
5. K 1477 ***Krok jako prostředek k přechodu z hlediska kravaty***, 40.-50. léta 20. stol.
koláž, karton, v..280 mm, s..202 mm, sign.: neznačeno

6. F 383 ***Proč?***, nedatováno (kolem 1937)
fotografie černobílá, papír s emulzí, v..387 mm, s..288 mm, sign.: neznačeno
7. F 89 **bez názvu**, nedatováno (kolem 1935)
fotografie černobílá, papír s emulzí, v..223 mm, s..179 mm, sign.: neznačeno
8. F 90 **bez názvu**, nedatováno (kolem 1935)
fotografie černobílá, papír s emulzí, v..221 mm, s..167 mm, sign.: neznačeno
9. F 91 **bez názvu**, nedatováno (kolem 1935)
fotografie černobílá, papír s emulzí, v..219 mm, s..169 mm, sign.: neznačeno
10. F 92 **bez názvu**, nedatováno (kolem 1935)
fotografie černobílá, papír s emulzí, v..228 mm, s..169 mm, sign.: neznačeno
11. F 93 **bez názvu**, nedatováno (mezi 1934-1935)
fotografie černobílá, papír s emulzí, v..231 mm, s..179 mm, sign.: neznačeno
12. F 94 **bez názvu**, nedatováno (kolem 1935)
fotografie černobílá, papír s emulzí, v..172 mm, s..228 mm, sign.: neznačeno
13. F 95 **bez názvu**, nedatováno (kolem 1935)
fotografie černobílá, papír s emulzí, v..226 mm, s..168 mm, sign.: neznačeno
14. F 96 **bez názvu**, nedatováno (kolem 1935)
fotografie černobílá, papír s emulzí, v..179 mm, s..211 mm, sign.: neznačeno
15. F 97 ***Z hlubiny***, nedatováno (1934-35)
fotografie černobílá, papír s emulzí, v..222 mm, s..167 mm, sign.: neznačeno
16. F 98 ***Harmonikář***, nedatováno (1934-35)
fotografie černobílá, papír s emulzí, v..180 mm, s..223 mm, sign.: neznačeno

ke dni: 22. 1. 2019

Seznam uměleckých děl, obrazů v pozůstalosti Karla Kašpaříka v MUO

1. O 2199 **Cosway**, Dívka v interiéru, kolem poloviny 19. stol.
tempera, perleť, v.8,4 cm, s.6,4 cm
sign.: P uprostřed u okraje štětcem: Cosway
2. O 2200 **Beran Aljo**, Dvojice, 1946
olej, lepenka, v.48 cm, s.33,5 cm
sign.: vpravo dole štetcem: Beran
3. O 2201 **Brömse August**, Madona v oblacích, nedatováno
olej, plátno, v.25 cm, s.19 cm
sign.: nesignováno
4. O 2203 **Dvorský Bohumír**, Kytice u okna, nedatováno
olej, plátno, v.92 cm, s.65 cm
sign.: vpravo dole štětcem: Boh. Dvorský
5. O 2204 **Fišárek Alois**, Zátiší s ovocem, nedatováno
olej, sklo, v.32 cm, s.42 cm
sign.: nesignováno
6. O 2205 **Gabriel Josef**, Akt, 1946
olej, překližka, v.40 cm, s.59,5 cm
sign.: vlevo dole štětcem: G 46
7. O 2206 **Gabriel Josef**, Hlava klauna, nedatováno
olej, sololit, v.21,5 cm, s.16,5 cm
sign.: vpravo nahoře vyrytím: J. Gabriel
8. O 2207 **Gröger Kurt**, Interiér, 1936
olej, plátno, v.65 cm, s.80,5 cm
sign.: vpravo dole štětcem: K. GRÖGER / 36
9. O 2208 **Gröger Kurt**, Ležící žena, nedatováno
olej, plátno, v.65 cm, s.92,5 cm
sign.: nesignováno
10. O 2209 **Gröger Kurt**, Portrét Nelli Barové, 1933
olej, plátno, v.52,5 cm, s.45 cm
sign.: vpravo dole štětcem: KG 33
11. O 2210 **Hřivna František**, Kubistické zátiší, 1935
olej, překližka, v.49,5 cm, s.39,5 cm
sign.: vpravo dole štětcem: fh 35
12. O 2211 **Jiroudek František**, Dívka u klavíru, 1940
olej, plátno, v.31 cm, s.38,5 cm
sign.: vpravo dole štětcem: F. J. 1940
13. O 2212 **Jiroudek František**, Ležící akt, nedatováno
olej, plátno, v.70 cm, s.90 cm
sign.: nesignováno
14. O 2213 **Kars Jiří**, Sedící akt, 1928
olej, plátno, v.64 cm, s.50 cm
sign.: vpravo dole štětcem: Kars / 28
15. O 2214 **Kraus František Josef**, Kalvárie českého národa, nedatováno
olej, překližka, v.26 cm, s.35,5 cm
sign.: vpravo dole vyryto: F. J. Kraus

16. O 2215 **Kubíček Jánuš**, Pohled na moravské město, 1952
olej, plátno, v.64,5 cm, s.79 cm
sign.: vpravo dole štětcem: JÁNUŠ KUBÍČEK 52
17. O 2216 **Kučera Alois**, Zátiší se džbánem a dýmkou, 1944
olej, lepenka, v.30 cm, s.56,5 cm
sign.: vpravo nahoře štětcem: A. Kučera 44
18. O 2217 **Lenhart Jindřich**, Olomoucká pevnůstka, 1935
olej, lepenka, v.41 cm, s.52 cm
sign.: vpravo dole štětcem: LENHART 35
19. O 2222 **Makowitzka František ml.**, Podobizna ženy, 1921
olej, plátno, v.14,5 cm, s.12 cm
sign.: nesignováno
20. O 2223 **Menšík Stanislav**, Podhůří s rodinou, 1946
olej, plátno, v.81 cm, s.115,5 cm
sign.: vpravo dole štětcem: St. Menšík / 1946
21. O 2225 **Nevan Eugen**, Žena s kyticí, 1940
olej, překližka, v.38 cm, s.51 cm
sign.: vlevo dole štětcem: Eug. Nevan 40
22. O 2228 **neznámý autor**, Podobizna muže s vousem, 30.- 40. léta 19. stol.
olej, plátno, v.24 cm, s.20 cm
sign.: nesignováno
23. O 2229 **neznámý autor**, Pohřeb, nedatováno
olej, lepenka, v.19,5 cm, s.33 cm
sign.: nesignováno
24. O 2233 **neznámý malíř**, Zátiší z kyticí a kobylkou luční, 19. stol.
olej, lepenka, v.22,5 cm, s.17 cm
sign.: nesignováno
25. O 2234 **Petrovan Bedřich**, Studie k právnické fakultě, 1944
olej, lepenka, v.37,5 cm, s.54 cm
sign.: vpravo dole perem: Petrovan / 44
26. O 2235 **Schirm C. C.**, Krajina s lesní cestou, nedatováno
olej, překližka, v.34,5 cm, s.48 cm
sign.: vpravo dole štětcem: C. C. Schirm
27. O 2236 **Slavíček Jaroslav**, Krajina se stromy, 7. 3. 1971
olej, sololit, v.66,5 cm, s.35,5 cm
sign.: vpravo dole štětcem: Jar. Slavíček
28. O 2237 **Stratil Karl**, Bojovníci, nedatováno
olej, lepenka, v.47,5 cm, s.34,5 cm
sign.: nesignováno
29. O 2238 **Veith Eduard**, Pravda a lež, konec 19. stol.
olej, plátno, v.49 cm, s.69 cm
sign.: nesignováno
30. O 2239 **Veris Jaroslav**, Portrét dámy v červeném klobouku, 1937
olej, plátno, v.57 cm, s.44 cm
sign.: vlevo dole štětcem: J. Z. 37

31. O 2240 **Zlamal Petr**, Dvě postavy, nedatováno
olej, plátno, v.69,5 cm, s.50 cm
sign.: vlevo dole štětcem: Zlamal Petr
32. O 2241 **Zlamal Wilhelm**, Krajina, nedatováno
olej, plátno, v.58 cm, s.72 cm
sign.: vpravo dole štětcem nečitelně: Zlamal
33. O 2242 **Zlamal Wilhelm**, Krajina s figurální stafáží, 1947
olej, plátno, v.52,5 cm, s.43,5 cm
sign.: vlevo dole štětcem: W. Zlamal / 47
34. O 2243 **Zlamal Wilhelm**, Krajina s postavou, nedatováno
olej, plátno, v.39 cm, s.48,5 cm
sign.: vlevo dole nečitelná signatura
35. O 2244 **Zlamal Wilhelm**, Kytice ve váze, nedatováno (1938)
olej, plátno, v.79,5 cm, s.80 cm
sign.: vpravo dole štětcem: W. Zlamal
36. O 2245 **Zlamal Wilhelm**, Portrét Karla Kašpaříka, 50. léta 20. stol.
olej, plátno, v.80 cm, s.69 cm
sign.: vpravo dole štětcem: W. Zlamal
37. O 2246 **Zlamal Wilhelm**, Spřežení, 1950
olej, lepenka, v.18 cm, s.32,5 cm
sign.: vpravo dole štětcem: Willi Zlamal / 50
38. O 2247 **K..(?) Miloslav**, Portrét ženy 1950
olej, lepenka, v.33,5 cm, s.24 cm
sign.: P dole štětcem:MK

ke dni: 21. 1. 2019

Po smrti Heleny Kašpaříkové byla dědická závěť ze dne 5. 11. 1987 napadena a následné rozhodnutí bylo na pět let pozastaveno z důvodů neplatnosti závěti. Kašpaříkův byt byl zapečetěn na celé toto období. Státní notářství v Olomouci postupovalo podle závěti originální, předchozí, a to ze dne 23. 12. 1969, a tak rozhodlo o rozdělení pozůstalosti následným institucím a dědicům, jak bylo sepsáno v této závěti, a to ke dni 31. 12. 1991. Sbírka obrazů se tak do Muzea umění Olomouc dostala roku 1992. Zbytek pozůstalosti jako užité a lidové umění bylo ponecháno ve Vlastivědném muzeu; knihy a slovníky obdržela Vědecká knihovna v Olomouci. [115]

115 – Rozhodnutí Státního notářství v Olomouci, Fond Karla Kašpaříka, MUO.

Pozůstalost Karla Kašpaříka v Zemském archivu

Pozůstalost Karla Kašpaříka 1917 – 1968 (1969)
Největší část této pozůstalosti byla na pobočku Zemského archivu v Olomouci uložena dva roky po jeho smrti jeho ženou Helenou Kašpaříkovou, a to v roce 1970, následně ji pak ještě doplňovala o další nalezené dokumenty. Sbírku podle archivních norem zpracovala a zaevidovala Dr. Jitka Kalistová v roce 1973. Písemnosti cca z let 1920 – 1968 byly svázány v pěti balících a obsahovaly písemnosti soukromé i veřejné povahy, dále osobní doklady a sbírku drobné grafiky. Od zůstavitelova úmrtí až do jeho převzetí státním archivem nebylo do jeho písemností nijak zasahováno. Rozsáhlá sbírka divadelních fotografií byla ještě za zůstavitelova života předána Divadlu Oldřicha Stibora v Olomouci, dnes Moravskému divadlu Olomouc.[116]
Rozsah fondu je následující:
Obsah
I. Osobní doklady
II. Korespondence s institucemi a písemnosti vyplývající z funkcí K. Kašpaříka
III. Soukromá korespondence s jednotlivci
IV. Ostatní materiál – novoročenky, programy, fotografie, autografy, výpisy z literatury, výstřižky, grafika
V. Dokumentace o zůstaviteli – parte a kondolence k jeho úmrtí, text vyprávění o něm v Československém rozhlase.

Pozůstalost je rozdělena do 6 kartonů – evidenčních jednotek, kde jsou zařazeny a řádně rozděleny archiválie do 103 složek – inventárních jednotek.
Tato pozůstalost je velmi obsáhlá a dokumentující velkou část Kašpaříkova života. Značně výstižně a někdy i velmi syrově popisuje a mapuje jeho život, jeho zkušenosti a životní období. Nejrozsáhlejší část pozůstalosti zaujímá soukromá korespondence jak v českém, tak i v německém jazyce. Velká část odesílatelů jsou jeho přátelé, zejména z uměleckých kruhů; korespondence má převážně soukromý, upřímný a příležitostný ráz. Mezi odesílateli této korespondence byli např. Bedřich Václavek, A. C. Nor, O. F. Babler, Oldřich Stibor, Josef Gabriel, Jiří Flíček, Jan Malý, Ivo Krsek, Alexandr Trusov, Bohumír Dvorský, Karel Svolinský, A. F. Richter, Robert Smetana, Oldřich Šimáček, Vlasta Edelmannova, Eduard Wondrák z herců Ilja Racek, Slávka Budínová, Oldřich Velen a mnoho dalších.

116 – Pozůstalost Karla Kašpaříka 1917 – 1986, ZA. Jestliže jsem velkou část fotografické dokumentace čerpala z archivu MUO, další důležitou součástí mého výzkumu byla i pozůstalost Karla Kašpaříka na pobočce Olomouc v ZA. Zde jsem získala a ověřila převážně věcná data, týkající se jeho života a důležitých osobních a rodinných událostí.

Milý Karle,
pošli mi obrázky, které jsi stvořil na uvedenou adresu. Kopii, kde jsem sám, „přidej“ několik, užiji jich na legitimace a p. Rodiče moje prosím Tě, nezapomeň ofotografovat jednak svátečně, jednak po svém. Chci poslat bratrům k Vánocům po sníma-

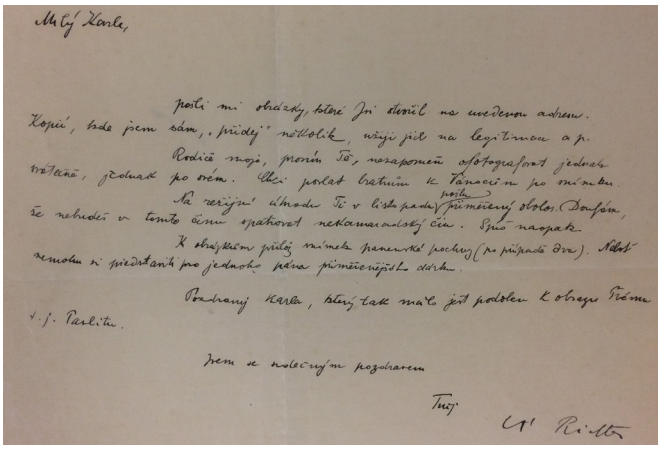
Milý Karle,
pošli mi obrázky, které Jsi stvořil na uvedenou adresu.
Kopii, kde jsem sám, přidej několik, užiji jich na legitimace a p.
Rodiče moje, prosím Tě, nezapomeň ofotografovat jednak
svátečně, jednak po svém. Chci poslat bratrům k Vánocům po sním-
ku. Na režijní úhradu ti v listopadu pošlu přiměřený obnos. Doufám,
že nebudeš v tomto činu spatřovat nekamarádský čin. Spíš naopak.
K obrázkům přilož snímek panenské pochvy (po případě dva). Neboť
nemohu si představiti pro jednoho pána přiměřenějšího dárku.
Pozdravuj Karla, který tak málo jest podoben k obrazu tvému.
Jsem se srdečným pozdravem
Tvůj A. F. Richter

– obr. 184. Korespondence od A. F. Richtera, 1931, Pozůstalost Karla Kašpaříka, č. kartonu 2, inv. č. 53., ZA.

na přiměřenějšího dárku. Pozdravuj Karla, který tak málo jest podoben k obrazu tvému. Jsem se srdečným pozdravem
Tvůj A. F. Richter[117]

– obr. 185. Domek v Dolanech č. p. 17., zde se konaly schůzky ileg. začátkem okupace, (Stibor, Kašpařík, Terer, Trusov), 30. léta, rodinný archiv.

– obr. 186. Pohlednice adresovaná Heleně Kašpaříkové (přední strana), M. Trusová, 1945, č. kartonu 2, inv. č. 82., ZA.

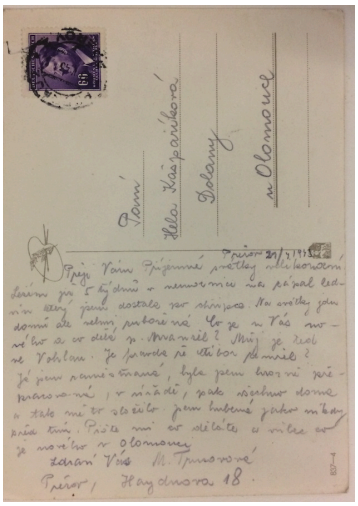

– obr. 187. Pohlednice adresovaná Heleně Kašpaříkové (zadní strana), M. Trusová, 1945, č. kartonu 2, inv. č. 82., ZA.

Přerov 29. 4. 1945
Přeji Vám příjemné svátky velikonoční. Ležím teď již 5 týdnů v nemocnici na zápal ledvin, který jsem dostala po chřipce. Na svátky jdu domů, ale velmi zubožená. Co je u Vás nového a co dělá váš p. manžel? Můj je teď ve Vohlau. Je pravda že Stibor zemřel? Já jsem zaměstnaná, byla jsem hrozně přepracovaná, v úřadě, pak všechno doma a toto mě tak složilo. Jsem hubená jako nikdy před tím. Pište mi co děláte o vůbec co je nového v Olomouci. Zdraví Vás M. Trusovová

117 – Korespondence od A. F. Richtera, 1931, Pozůstalost Karla Kašpaříka, č. kartonu 2, inv. č. 53, ZA.

10. 9. 1953

Pane Kašpaříku,
právě u nás byla paní Trostová a přinesla nám novinu, že se musí do 5 dnů vystěhovat z bytu po našem zesnulém předsedovi katedry Markalousovi–Johnovi.[118]
Byt se zabere pro sovět. důstojníky. Chce proto byt rychle, jako poslední Johnův, dát vyfotografovat. Slíbil jsem jí, že jí seženu dva fotografy. Nechtěl byste tam v pondělí zajít? Adr. Polívkova 25. Nejlépe by bylo dopoledne. Řekl bych ještě Kšírovi, Beháč je dosud nemocen.
Nezapomeňte na to, je to asi také jediná příležitost shlédnout velezajímavý byt Johnův.
P. S. Metrák jablek bude?
Váš Ivo Krsek [119]

Československý rozhlas

Přepis záznamu rozhovoru v *Československém rozhlase*, který byl vysílán 23. listopadu 1969, byl vysílán pro děti od 12 do 15 let a jmenoval se *Naše země*. Pražské děti si pozvaly pana Ilju Racka, který vzpomínal na své první angažmá v Olomouci.

...Kam jste se toulával?
Já jsem měl, i když město samo bylo velice tiché, měl jsem rád jednu takovou tišinu – byly to Dolany u Olomouce. Já je měl rád nejen pro tu půvabnou dědinku, ale pro výborného muže, milovníka přírody a umění, který loni zemřel, jmenoval se Karel Kašpařík a byl to takový krásný podivín, polomudrc, byl to kdysi umělecký fotograf, který pracoval s Oldřichem Stiborem, po kterém se dnes divadlo jmenuje. Měl k divadlu vždycky velice blízko, znal dějiny, znal jak to všechno opravdu bylo... byl to člověk, který miloval krásu všeho druhu, ať už to byla příroda, ať to byly vůně, ať to bylo umění výtvarné nebo musické ... a my jsme spolu vedli krásný pohovory. On mě vždycky říkával, že je nedůstojné muže krášliti se ve tváři a vystupovati veřejně a tvým úkolem je shánětí v lese potravu a pak se oddávati ošlechtilé zahálce, jak říkával v tom nářečí a on skutečně pěstoval krásnou ošlechtilou zahálku, byl už v důchodu, chodil do lesa a vyprávěl mi, jak večer potkal skřítky a co mu povídali, věstil z kávy osud a z konstelace hvězd...a já jsem za ním jezdíval a vždycky jsme se courali v lese po Kopečku a já si u něj nádherně odpočinul...a tak jsme tlachali o všem možným a bylo mi hrozně pěkně. ...[120]

---

118 – Jaromír John, vlastním jménem Bohumil Markalous (*1882 Klatovy – †1952 Jaroměř) byl český spisovatel, novinář, středoškolský a vysokoškolský učitel, výtvarný estetik, výchovný pracovník a výtvarný kritik. https://cs.wikipedia.org/wiki/Jarom%C3%ADr_John

119 – Soukromá korespondence, 1953, Pozůstalost Karla Kašpaříka, č. kartonu 1, in. č. 42., ZA. Ivo Krsek (*1922 Hodonín – †1993 Brno) historik umění, vysokoškolský pedagog, 1949–1955 odborný asistent na UP v Olomouci, katedra dějin umění. https://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=20125

120 – Text vyprávění Ilji Racka o Karlu Kašpaříkovi pro *Československý rozhlas, č. kartonu 6, inv. č. 103., ZA.*

Část této korespondence je od jeho bývalých spoluvězňů z nacistických věznic a koncentračního tábora. Obsahuje vzpomínky na společná utrpení i názory na poválečný vývoj světa, v ní si vzájemně spoluvězňové posílají svědectví a prohlášení o své působnosti a i chování ke svým spoluvězňům v těchto zařízeních pro soudobé orgány. V době, kdy po návratu z koncentračního tábora byla vznášena různá vykonstruovaná a nepravdivá obvinění, bylo toto svědectví velmi důležité. Jsou tady cenné archiválie, které vystihují a mapují nelehkou poválečnou dobu, jak se můžeme dočíst ve složce o Pohořanech, kde zastával Kašpařík funkci vysidlovacího komisaře. Celá tato pozůstalost je velmi vzácná a rozsáhlá. Jsou tady soudobé tiskopisy, prohlášení, legitimace apod.

27. dubna 1946

... Karlíku, přeji Ti a tvé rodině, jíž se můžeme blahopřát k tak velkému štěstí, které tě potkalo, že jsi přímo z krematoria vlastně utekl, zachránil se a přišel zdráv domů, Na tvůj případ si vzpomínám jako na zázrak a v duchu Tě ještě vidím v horečce na 4 bloku, jako stojím u tebe a nabádám tě, abys vypotil a jedl, abys nebyl příliš slabý. Bůh ti popřál štěstí, jako i mně, že jsme doma a my ty lidské malichernosti a hlouposti se díváme z vysoka a kdo chce být malicherným přesto, že sám o sobě říká, že prošel peklem koncentračního tábora nemůžeme mu pomoci a ten zůstane navždycky malicherným člověkem.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem s Karlem Kašpaříkem z Dolan u Olomouce žil řadu měsíců v koncentračním táboře v Brně (Veveří) a ve Flossenbürgu, kde se jmenovaný choval vždy jako uvědomělý vlastenec. Podporoval dle svých možností četné naše české aj. spoluvězně a pomáhal tímto probíjeti se peklem německých koncentráků.

V Hradčanech 8/9/45

Rudolf Tesárek

Hradčany okr. Prostějov

Prostějov[121]

– obr. 188. Mé číslo 488, z k. t. Flossenbürg, pamětní cig. špička, 1945, rodinný archiv.

– obr. 189. Oficiální dopis z věznice z Breslau adresovaný Heleně Kašpaříkové, rodinný archiv.

121 – Soukromá korespondence, 1946, Pozůstalost Karla Kašpaříka, č. kartonu 2, in. č. 69., ZA.

Z pozůstalosti se dozvídáme i veselejší okolnosti, jako například jeho další záliby, jeho životní postoje a filozofii. Měl rád vtipy, anekdoty, citáty. Sbíral autografy umělců, opisoval a vystřihoval si básně, zajímavé články, recepty z časopisů, novin, a to i z německých periodik. Jsou tady pozvánky na vernisáže, katalogy výstav, několik málo kusů fotografií. Je tady uložena jeho sbírka malé grafiky „erotické ex libris“, která je velmi rozsáhlá a zajímavá.
Jedná se o opravdu mimořádnou a cennou pozůstalost.

– obr. 190. K. Revesz, Ex Libris, Budapešť, Maďarsko, nedatováno, č. kartonu 4, inv. č. 95a., ZA.

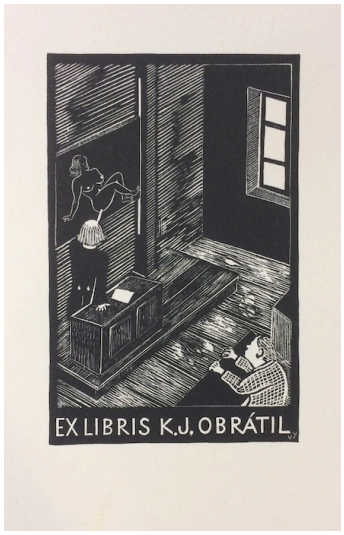

– obr. 191. A. Röhling, Ex Libris, Praha, nedatováno, č. kartonu 4, inv. č. 95a., ZA.

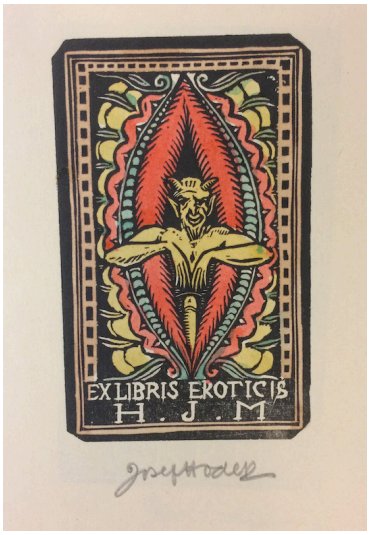

– obr. 192. Josef Hodek, Ex Libris, 1922, č. kartonu 4, inv. č. 95a., ZA.

– obr. 193. Sergo Burzi, Ex Libris, Bologna, Italie, nedatováno, č. kartonu 4, inv. č. 95a., ZA.

– obr. 194. F. Batros, Ex Libris, Budapešť, Maďarsko, nedatováno, č. kartonu 4, inv. č. 95a., ZA.

Závěr

Karel Kašpařík patří k výjimečným osobnostem československé fotografie meziválečného období. Přesto měl jedinou monografickou „putovní“ výstavu, a to až v letech 1999/2000 (Moravská galerie, Brno, komisař výstavy Antonín Dufek; Pražský dům fotografie, komisař výstavy Jolana Havelková; Muzeum umění Olomouc, komisař výstavy Helena Mrázová).

Nejucelenější fotografickou sbírku tohoto hanáckého autora vlastní Moravská galerie v Brně. Tuto sbírku získala postupně, část sbírky byla zakoupena v osmdesátých letech, částečně z pozůstalosti a částečně z daru Jindřicha Štreita v devadesátých letech, do této sbírky spadají i Kašpaříkovy negativy. Z několika těchto negativů byly vyhotoveny zvětšeniny na Kašpaříkovu monografickou výstavu v letech 1999/2000 (některé fotografie z olomouckého regionu byly předisponovány do Muzea umění Olomouc).[122] Tato sbírka je již zpracována, zařazena a i zdigitalizována a je všem přístupná na webových stránkách Moravské galerie. Některé údaje se s katalogem a webovými stránkami rozcházejí, především datace, ta je však u Kašpaříkovy tvorby velice těžce dohledatelná, víceméně je pravděpodobná. Malý zlomek sbírky jsem viděla osobně při badatelské návštěvě této instituce, ale většinou jsem na doporučení vycházela z internetových stránek galerie nebo z katalogu.

Muzeum umění Olomouc vlastní též velkou část pozůstalosti, ale trochu jiného charakteru v porovnání s Moravskou galerií, ikdyž některé fotografie se duplikují. Kašpaříkův fond v této instituci je zcela mimořádný, obrazově dokumentuje téměř celou šíři a záběr Kašpaříkovy tvorby od experimentální, sociální až po krajinnou fotografii, a to v jeho vrcholném fotografickém období 30. let 20. století. Tuto pozůstalost jsem měla možnost probádat celou. Je to velice rozsáhlá sbírka kontaktních, dobových fotografií, včetně fotografického alba z cest a různých archiválií, které uvádím a reprodukuji také ve své práci. Katalogy k výstavám, které jsou součástí této pozůstalosti, se staly stavebním kamenem k doplnění jeho výstavní aktivity jako člena ČKFA. Ojedinělá je i sbírka surrealistických koláží, kterou zřejmě Kašpařík vytvořil po návratu z koncentračního tábora; je třeba podotknout, že v roce 1947 měl zájem vstoupit do surrealistické Skupiny Ra, čímž usuzuji, že tato díla již byla hotova. Každá sbírka má svoji nedocenitelnou hodnotu.

Je velmi zajímavé, že se Kašpařík dokázal zapsat do dějin fotografie a to nejen

122 – Antonín Dufek, *Karel Kašpařík 1899 – 1968*, katalog, 2000, s. 7.

československé, ale i světové (*Invitational Salon of International Photogra-phy*, 1937, San Francisco, *Foto, Modernity in Central Europe, 1918 – 1945*, 2007/2008, USA, UK, viz str. 96 – 97) a přitom jeho fotografická tvorba spadá „pouze“ do meziválečného období, přesněji do 30. let 20. století a stává se i jeho tvorbou vrcholnou. To dokazuje jeho výjimečnost, vizionářskou schopnost, jeho progresivní přístup k vlastní tvorbě, jeho avantgardní postoj a názor – v tomto tkví a je zakořeněna jeho jedinečná, nadčasová tvorba. Patřil k průkopníkům moderní fotografie – nového vidění.

Již v době své prezentace na sebe upoutal pozornost redaktorů a kritiků, zejména jako účastník „fotovýstavy tří“ a „fotoskupiny čtyř“. Po komunistickém převratu byla česká avantgarda utlumena a nebyla nijak prosazována, ba naopak. Kašpařík se přestal angažovat coby umělecký fotograf. Do svého skonu převážně působil v divadle.

V osmdesátých letech dochází k pomalému rozvolňování socialistických idejí a díky historikům fotografie a kurátorům sbírek se Kašpařík opět dostává na výsluní. V 90. letech minulého století, po „Sametové revoluci“, se jeho tvorba stává součástí zahraničních výstav, kde je prezentována česká avantgarda (např. *Les avant-garde Tchéques Recontres Internationales de la Photographie*, Arles, 1990, *Česká fotografická avantgarda 1918 – 1948*, Praha, Barcelona, Paris, Lausanne, 1998, München, 1998/1999, aj. viz str. 96 – 97)

Mimo avantgardní experimenty se zcela jistě Kašpařík zapsal do dějin fotografie především svými sociálními fotografiemi z Dolan a okolí. A je velmi zajímavé, že velká část jeho pozůstalosti byla přenechána státním institucím. Je však jisté, že část jeho tvorby nebyla doposud nalezena, domnívám se, že mohla být i nevědomě zničena.

Bezesporu se o Karlu Kašpaříkovi dá říci, že to byl obdivuhodný, snad i tajemný, těžce čitelný člověk, který dokázal jít do hloubky a podstaty věci, a zároveň oplýval životním optimismem a velkým smyslem pro humor. Tyto jeho rysy se promítají v jeho tvorbě. Měl mnoho různých a rozmanitých zájmů, zálib a vášní. Mnoho impulzů získával od svých přátel z různého prostředí jak profesního, tak i geografického. Kdo se setkal s Kašpaříkem, setkal se s ním na celý život. Na své životní pouti poznal mnoho povah a různých typů lidí. Prošel si mnoha životními zkouškami, až na konci jeho cesty jej zlomila rakovina žaludku.

Životní vzdělání, kterému mu bylo dopřáno, se nedá srovnat s akademickým.

Byl všestranně nadaný a dalo by se i říct, že byl o krok vpřed, několikrát se mu podařilo uniknout smrti. Vyzkoušel vše, co ho přitahovalo a zajímalo. Nezůstával jen u fotografie či výtvarného umění, miloval divadlo, hudbu, hrál v kapele na housle, tančil, nacvičoval tance s místními ochotníky. Měl spisovatelské i řečnické vlohy, byl velmi sečtělý. Šířil umění, divadlo, literaturu mezi venkovské spoluobčany, pořádal zájezdy, kulturně a umělecky povznášel venkovský život.

Zakusil i aktivní členství v KSČ, z kterého pak vystřízlivěl za komunistického převratu roce 1948 (traduje se jeho výrok „Koncentrák jsem přežil, komunismus bych nepřežil."),[123] a proto zřejmě i odešel do ústraní coby umělecký fotograf, čas od času jen fotografoval zakázky (v šedesátých letech nafotografoval několik ženských aktů, jak uvádí ve své sbírce Moravská galerie v Brně). Vedle své divadelní činnosti se stal i pilným sběratelem – tato aktivita se stala i jistým druhem jeho obživy. Zajímal se o restaurování soch, plastik a dřeva, sbíral a opracovával samorosty, které se také pokoušel vystavovat.

Jeho byt byl plný uměleckých artefaktů, v jeho sbírce byly obrazy od Antonína Procházky, Karla Svolinského, Josefa Váchala, Bohumíra Dvorského, Josefa Lady, Óscara Domínguеze, Vilhelma Zlamala, Josefa Gabriela, Kurta Grögera a mnoha dalších. Jeho dům byl muzeem, galerií, knihovnou, starožitnictvím, vetešnictvím a především místem setkávání. Jeho dům reflektoval jeho život. Vyčníval z davu, uměl zaujmout jak svojí nezapomenutelnou personou, tak i svoji tvorbou. Zcela jistě se jednou provždy nesmazatelně zapsal do historie české avantgardní fotografie.

– obr. 195., 196., 197. Portréty Karla Kašpaříka, 1913, 30. léta, rodinný archiv.

123 – Antonín Dufek, *Karel Kašpařík 1899 – 1968*, katalog, 2000, s. 7.

S odstupem více než padesáti let po Kašpaříkově úmrtí jsem se pokusila shromáždit co nejvíce informací o tomto mimořádném člověku. Je nutno podotknout, že v některých institucích zůstaly už jen „střepy“ z původních fondů, tedy darů a dostala se mi i možnost nahlédnout do rodinného archivu.

K dohledávání kořenových informací mi byl velice užitečný katalog *„Karel Kašpařík 1899 – 1968“* sestavený Antonínem Dufkem. Z něj jsem získala mnoho důležitých pramenů. Díky tomuto pečlivě vypracovanému katalogu jsem se mohla „odrazit ode dna“ a tím i postupně vytvořit tuto práci.

Dále byla velmi cenná kniha od Heleny Spurné *„Divadelní režisér a člověk Oldřich Stibor (1901–1943)“* – z této knihy jsem získala mnoho stěžejních informací pro svůj badatelský záměr, díky této podrobné práci jsem objevila a prozkoumala obsáhlý Kašpaříkův fond v pobočce Zemského archivu v Olomouci a mohla tak i objasnit některé nesrovnalosti z jeho života a hlavně objevit i nové poznatky o tomto fotografovi. Bohužel některé evidované fotografie v této instituci chybí. Také se mi nepodařily dohledat fotografie Karla Kašpaříka v archivu Moravského divadla Olomouc, které byly publikovány ve výše zmíněné knize a jsou vedeny jako fotografie této instituce. Našel se jen malý zlomek jeho fotografií a to ve složce Oldřicha Stibora. Jeho divadelní fotografie téměř zmizela z povrchu zemského. Domnívám se, že by ji mohl vlastnit pan Jiří Stýskal[124] ve svém archivu, ale ten již zesnul a nepodařilo se mi dohledat jeho odkaz. Zkoušela jsem oslovit autorku knihy Helenu Spurnou, která Kašpaříkovy fotografie ze Stýskalova archivu publikovala ve své knize, avšak jsem se nedočkala zpětné vazby.

Nebyla jsem ani úspěšná v dohledání jeho výučního osvědčení prodavače textilu, nepodařilo se mi také najít osvědčení z kurzu pro ekonomy, avšak mi bylo ukázáno vysvědčení z obecné a měšťanské školy a pak vysvědčení z roku 1945 (po návratu z koncentračního tábora) – kdy Karel Kašpařík složil zkoušku z učiva na I. měšťanské škole (chlapecká Březinova v Olomouci), s odůvodněním „aby si zlepšil existenci“. Tyto archiválie a doplňující informace týkající se života a dosaženého vzdělání Karla Kašpaříka mi poskytla pozůstalá rodina. Mezi těmito dokumenty jsme objevili i jeho novinářský průkaz, avšak se mi nepodařilo dohledat jeho aktivitu pro slovácký týdeník *Svobodná země*. Karel Kašpařík neměl italské předky, pozůstalá rodina mi také ukázala vypracovaný rodokmen samotným Karlem Kašpaříkem.

---

124 – Jiří Stýskal (*1934 Olomouc– †2014 Olomouc) divadelní a literární historik, vysokoškolský pedagog a zakladatel teatrologických studií na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. https://www.divadelni-noviny.cz/zemrel-jiri-styskal

Také nestudoval na obchodní akademii, kde měl i údajně složit maturitní zkoušku a to v roce 1922, ani nezemřel v koncentračním táboře, jak se například můžeme dočíst z některých literárních pramenů.

Také se mi nepodařilo dohledat katalog výstavy z roku 1929, tak ve své práci pouze cituji tuto výstavu z bakalářské práce Miloslava Smolky, *Karel Kašpařík* z roku 1996 a doplňující informace o této výstavě uvádím podle „Zápisů ze schůzí ČKFA v Olomouci". Zápisy ze schůzí ČKFA v Olomouci, které se nacházejí ve Státním okresním archivu, jsem využila jako doplňující a velmi podrobný, vzácný, rukopisně psaný materiál.

S příchodem vládního nařízení a vyhlášení nouzového stavu v České republice dnem 12. 3. 2020 byla moje badatelská činnost po institucích pozastavena. Nicméně již k tomuto datu jsem měla téměř veškerý materiál nashromážděný a tím jsem i mohla dokončit tuto práci.

Na závěr děkuji všem, kteří mi obětavě poskytli cenné informace o Karlovi Kašpaříkovi a věnovali mi svůj čas.

– obr. 198. Bez názvu, Kašpaříkovo jizdní kolo, 30. léta, rodinný archiv.

Přílohy

Jitka Melková – Vzpomínka na Karla Kašpaříka I.

Vzpomínky z dětství Jitky Melkové na jejího prastrýce Karla Kašpaříka

Jako malá holka jsem většinou jen bedlivě seděla a ani nedýchala a jen vnímala, hltala přítomnost svého prastrýce Karla a vlastně všeho, co se dělo a bylo okolo mne. K prastrýcovi a pratetě jsme chodili pravidelně každou neděli odpoledne na návštěvu, u nich jsme se celá rodina scházeli (s mým otcem Jindřichem a mojí matkou Marií a o dost mladší sestrou Jindrou, přicházeli i moji prarodiče, dědeček Adolf a babička Marie).

Prateta Marie Kuková, Karlova sestra, žila ve stejném domě. Tento dům měl dvě bytové jednotky – ona žila v přízemí se svým manželem Pavlem a Karel s Helenou v prvním patře. Marie byla též bezdětná, jediný Adolf, můj dědeček, nejmladší ze sourozenců, měl děti Jindřicha, mého otce a Stanislavu, moji tetu. A prastrýc Jindřich, jako druhorozený, tak ten zemřel velice mlád.

Už jen ten vchod do domu, to točité poschodí mě fascinovalo, bylo plné obrazů od podlahy až do stropu. Nevěděla jsem nikdy, kam dřív se dívat. V obývacím pokoji měl velkou knihovnu, byla tam i vitrína s míšeňským porcelánem, soškami, sklem a různými dalšími suvenýry, starožitnostmi. Nacházela se tam i spousta osobních věcí. Byly tam i dary od prastrýcových přátel, jako třeba kastaněty od baletního mistra Saši Machova, který mu je přivezl ze Španělska. Nejraději jsem však měla obraz od Josefa Lady, byl i s věnováním „Karlovi Kašpaříkovi“. Prastrýc byl vášnivý sběratel. Zdi byly plné obrazů, obraz na obraze, i v kuchyni jim vyselo několik pláten, v jejich ložnici nad postelemi měli zase pověšené miniatury, prve v populární slonové kosti, převážně portréty různým dam.

Prastrýc ve mně budil zvláštní úctu, respekt, protože byl úplně jiný než lidé v mém okolí, ve kterém jsem vyrůstala, byla jsem jím fascinována. Vymykal se úplně tomu prostému venkovskému životu. Už třeba jen jak vypadal, jak se vznešeně nosil, ten jeho vzpřímený postoj, jak pokuřoval cigaretu. Jak byl oblečen, všechny obleky si nechával šít na míru, vždy vše perfektně ladilo. Měl vkus a přirozenou eleganci.

Prastrýc se s námi dětmi nikdy nijak moc nebavil a vlastně ani prateta Helena, neměli k nám žádný vztah. Většinou se bavil s dospělými, po většinu času jen

vzpomínali. Třeba si vzpomínám na úsměvnou historku, jak vyprávěl o brigádě v Dolanech, čištění pivovarského rybníka – vzal flašinet a šel hrát brigádníkům, účastnil se brigády, ale po svém. Nebo jak jezdili na motorce s mým otcem po okolí a sbírali po domech různé porcelánové kousky, které byli znehodnoceny díky neznalosti místních, avšak prastrýc ten se vyznal ve starožitnostech. Postupně tak nastřádal pěknou sbírku. Když viděl kočku jak mlsá mléko z míšeňského porcelánu na náspech, hned se s hospodyní dal do řeče a pak se zeptal zda by mu ten talíř neprodala. Prodala, za korunu byl jeho. Byl to dobrodruh.

Za prastrýcem do Dolan, do jejich bytu, jezdilo plno návštěv, přátelil se s mnoha různými lidmi, byl velmi oblíbený pro svůj intelekt, široký rozhled, přehled, lidskost, vždy se zajímal o kulturní dění, filozofii, politiku, umění, starožitnosti, hudbu a jiné. Miloval hudbu a divadlo, byl skvělý tanečník, společník, herec, vypravěč a v neposlední řadě bavič. Měl plno gramofonových desek, které si přehrával na svém anglickém gramofonu. Jejich domácnost byla výjimečná, neobvyklá. Bylo to muzeum, galerie.

V den jeho pohřbu přijeli olomoučtí divadelníci různých profesí a ti vystrojili jeho smuteční pokoj, kde ležel v odkryté rakvi, velice originálním způsobem. Pokoj byl plný divadelních rekvizit, všude květiny, bylo to jeviště a jen pro něho, on do divadla patřil. Prastrýc měl velký a krásný pohřeb, účastnilo se mnoho lidí. Je pochován v Dolanech.

Prastrýce si nejvíce pamatuji z let šedesátých, předtím jsem byla moc malá. Ale i tak, za těch pár let mě velice obohatil a jistě mě i nasměroval, inspiroval. Úctu a respekt k němu chovám dodnes já i celá pozůstalá rodina. Prastrýc byl mimořádný člověk.

– obr. 199. Karel Kašpařík ve svém bytě v Dolanech, 60. léta, rodinný archiv.

– obr. 200. Karel Kašpařík se svým švagrem Pavlem Kukou jako zbrojnoši v pohádce O mědvědu Ondřejovi, 1959, rodinný archiv.

Petr Zlamal – Vzpomínka na Karla Kašpaříka II.

Moje první setkání s akademickým malířem Petrem Zlamalem aneb Za-vzpomínání na životní elán Karla Kašpaříka

Petr Zlamal[125] je synem Vilhelma Zlamala[126]. Karel Kašpařík byl velmi blízkým přítelem Vilhelma Zlamala a Petr si velice dobře pamatuje na Karla Kašpaříka. Když Karel Kašpařík umřel, bylo Petrovi již devatenáct let.

Šternberk, vystupuji, ptám se spolucestující z autobusu na cestu do centra, ta mě ochotně nasměruje. Jsem okouzlená čistotou a malebností uliček. Zastavím se v obchodě, kde mají úplně všechno, a tam kupuji rumové pralinky, „ženské poprsí plněné rumem a cukrem“ pro Petra Zlamala. Vytahuji z kapsy mobilní telefon a volám. Nebyli jsme nijak přesně domluvení, jen tak, že do centra přijedu po poledni. Říká, abych přišla ke kostelu, k morovému sloupu, tam si mě vyzvedne.

Jsem tady, otáčím se a rozhlížím se do ulic, vnímám toto město, krajinu, atmosféru, dívám se na kostel Zvěstování Panny Marie a pak se můj pohled upře na postavu se štíhlýma dlouhýma nohama v černých teplácích, polobotkách a v sytě červené mikině. Okolo krku ležérně omotaná černá šála a na hlavě červený kulich – jsem paralyzována. Jeho obličej je pokryt stříbrným plnovousem a na nose má brýle, přes ně mě vítají veselé oči a usměvavé rty. Při podání ruky jsme se oba smáli. Asi jsem působila komicky, byla jsem nabalená jako na severní pól, zahalená do huňaté šály a čepice a zimního teplého kabátu.

Petr Zlamal navrhl, abychom šli do jeho ateliéru. Tam jsem se opravdu moc těšila, miluji vůni terpentýnu a olejových barev a vždy mě zajímá prostředí, kde se něco tvoří a rodí. Jdeme uličkami a najednou pan Zlamal vytahuje klíče. Je vidět hrad. Ptám se: „Váš tatínek Vilém měl ateliér na hradě, že ano?“ Zlamal ukazuje, kde přesně. „Vidíte tu budovu těsně pod hradem? Tak tam

---

125 – Petr Zlamal (*21. 3. 1949 Olomouc) malíř, kreslíř, autor realizací v oblasti užitého umění a monumentální tvorby. V letech 1968 - 1974 studoval v ateliéru monumentální malby profesora Arnošta Paderlíka na pražské Akademii výtvarných umění spolu s generačními vrstevníky Michaelem Rittsteinem a Václavem Bláhou. Žije a působí ve Šternberku. https://www.olomouc.eu/aktualni-informace/aktuality/10918

126 – Wilhelm Zlamal (*10. 10. 1915 Šternberk – †22. 12. 1995 Šternberk) malíř, kreslíř německého původu, příležitostný grafik, autor realizací v oblasti užité a monumentální tvorby. Mezi léty 1934 – 1938 studoval na Akademii výtvarných umění v Praze u Maxe Švabinského. V druhé polovině padesátých let vyhrál anonymní soutěž na výzdobu vstupní haly nádraží ve městě Olomouc. Jeho největší sgrafito, o ploše 310 m2, zobrazuje dvacet sedm třímetrových tančících figur. https://cs.wikipedia.org/wiki/Wilhelm_Zlamal

můj tatínek maloval a pracoval a já tam za ním chodil a maminka ho tam pěkně hlídala, všechno krásně viděla z okna bytu, viděla na ateliér a i na cestu, která tam vedla, nic a žádná návštěva jí neunikla.“ Smál se šibalským pohledem. „Tam za ním jezdil Karel Kašpařík, ten ho stahoval za ženskými, ten ho naučil, jak na ženy a jak si užívat.“

Maminka byla chladná žena, byla to Němka a ty jsou takové. Ona se nikdy nezajímala o ekonomiku, tatínek byl ten, co přinášel peníze do rodiny. Můj starší bratr Vilém byl jiný než já, já jsem byl ten oblíbenější, ten, který se mazlil s maminkou do dvanácti let, pak už jsem obdivoval slečny. Maminku jsem měl však stále rád. Karel Kašpařík chtěl, abych měl ty nejlepší holky. Vždycky říkal: „Musíš poznat maminku dotyčné a pak jak si žije rodina a co všechno mají a co jim běhá po dvoře. Sedni za mě na motorku, jedeme to omrknout do Bohuňovic, v deset tě vyzvednu a zavezu tě domů a já budu pokračovat do Dolan.“ Motorkám vůbec nerozuměl, když mu došel benzín, ani se nedovtípil, proč motorka nejede, jen do ní tupě kopal. Nebyl vůbec technický typ.“

Najednou stojíme před modrými vraty a na nich je malý nápis „ateliér“, jak působivé. Pan Zlamal říká: „Měl jsem tady den otevřeného ateliéru, tak jsem musel označit vrata, aby mě návštěvníci našli.“ Odemyká vrata a mě uhodí do nosu vůně dřeva – sdílí prostor se svým zeťem sochařem Richardem Štiplem. Přes chodbu jsme vešli do Zlamalova ateliéru a tam už byl cítit terpentýn. Všude samá plátna a dvě rozmalovaná. „Tady na tom jsem včera pracoval do dvou do rána.“ Žluté plátno plné energie, tekutin, lidských údů, to plátno na mě zíralo a já na něj či do něj, prostupovalo mnou. Úžasné, silné, spontánní, erotické a zároveň duchovní.

Jako gentleman mi vzal kabát a odložil na stůl, o němž věděl, že tam není žádná barva, a usadil mě na pohovku. Hned se mě zeptal, zda si dám slivovici. Slušně jsem odmítla, neholduji tomuto nápoji v poledních hodinách, vytáhla jsem rumové pralinky z batohu a s úsměvem jsem mu je předala.

On si přinesl štamprli slivovice a posadil se na židli. Chtěla jsem ho pustit na pohovku, nechtěl. Začali jsme si povídat a pomalu poznávat. Samozřejmě mi položil několik otázek, aby si vůbec mohl vytvořit nějaký obraz o zcela neznámé osobě, která po něm chce, aby si rozpomenul na Karla Kašpaříka a sdělil nějaké důvěrné informace o tomto pánovi, fotografovi.

Byla to velice uvolněná konverzace, bez nějakých póz, na to si nehrajeme ani

jeden. Já mu sdělila svůj záměr, co dělám, kdo jsem, co chci a on mi řekl něco o svém mimochodem velmi zajímavém životě.

Pro Petra Zlamala nebylo jednoduché si rozpomenout na Karla Kašpaříka. Je už to opravdu dávno, ale něco si jistě vybavil. Hluboce se zamyslel a s výdechem řekl: „Já ani nemám žádné fotografie s Karlem Kašpaříkem. Měl jsem, ale moje bývala manželka v záchvatu nenávisti ke mně vše spálila na zahradě, všechno zlikvidovala, úplně všechno."

Domnívám se, že Petr Zlamal mohl mít i zajímavou sbírku Kašpaříkových fotografií, které znal jen on a jeho otec Vilém.

Petr se zmínil i o Kašpaříkově manželce Heleně. Říkal: „Ona byla nevýrazná, obyčejná žena, která neměla ani ponětí o umění, její hlavním zájmem byla domácnost, kuchyně a péče o Karla." To pak řekl Petr i o svojí mamince. „Několikrát jsem byl pozván na oběd ke Kašpaříkům, Karel byl gurmán a věděl, že nesnáším ovoce, rozinky v mase a vždy je tam s láskou ke mně dával."

O Karlu Kašpaříkovi řekl: „On uměl žít, on byl moravský Casanova." Vyslechla jsem spousty zajímavých příhod a kuriozit, tyto „laskominy" si nechám raději jen pro sebe. Kašpařík miloval ženy a byl milován, byl otevřený a komunikativní a akční, nic ho nezastavilo.

"Dokázal žít, miloval jsem ho. Naučil mého otce se otevřít, otevřít se i ženám a milovat je. Karel Kašpařík byl velmi citlivý k mému otci, bojoval za něj, za jeho postavení v české společnosti, pojilo je silné přátelství. Karla Kašpaříka jsem si vážil."

– obr. 201. Karel Kašpařík, 30. léta, rodinný archiv.

Výstavy

Výstava mezinárodní obrazové fotografie, 18. 5. – 2. 6. 1929, pořádána KČFA v Olomouci, Olomouc.

Klubová výstava, 29. 3. – 14. 4. 1931, pořádána KČFA v Olomouci, Olomouc.

Klubová výstava, 2. – 17. 4. 1933, pořádána KČFA v Olomouci, Olomouc.

Klubová výstava, 28. 10 . – 5. 11. 1933, pořádána KČFA v Olomouci, Olomouc.

Klubová výstava, 29. 4. – 13. 5. 1934, pořádána KČFA v Olomouci, Olomouc.

Fotovýstava tří; Fotoexperimenty, fotomontáže, fotogramy, fota, reklamní fota, Karel Kašpařík, Otakar Lenhart, Jaroslav Nohel, 26. 10. 1935, pořádána KČFA v Olomouci, Olomouc.

Klubová výstava, 26. 4. – 10. 5. 1936, pořádána KČFA v Olomouci, Olomouc.

Jubilejní výstava, 15. 5. – 30. 5. 1937, pořádána KČFA v Olomouci, Olomouc.

Invitational Salon of International Photography, 16. 5. – 13. 6. 1937, San Francisco, USA.

Mezinárodní fotografický salon v Paříži, 1937.

Klubová výstava, 27. 5. – 12. 6. 1939, pořádána KČFA v Olomouci, Olomouc.

Fotoskupina čtyř; *fotografie, montáže, experimenty,* Karel Kašpařík, Otakar Lenhart, Bohumil Němec, Jaroslav Nohel, od 10. 10. 1939, pořádá Sdružení výtvárníků v Praze, Praha.

Výstava samorostů Karla Kašpaříka a obrazů Miloslava Kouteckého, 19. 5. 1962, Olomouc.

Výstavy „post mortem“

Avantgardní fotografie 30. let na Moravě. Ze sbírek Moravské galerie v Brně Oblastní galerie výtvarného umění v Olomouci, 1981, Dům umění města Brna, katalog, 1982.

Česká fotografie 1918 –1938, katalog, Brno, 1981, Praha 1982.

Photographes Tchéques 1920 –1950, Paris, katalog, 1983.

Tschechische Fotografie 1918 – 1938, Essen, Frankfurt am Main, Wien, katalog, 1984.

Czeska fotografia 1918 – 1938, Lodz, katalog, 1985.

Tělo v československé fotografii 1900 – 1986, Muzeum Kroměřížska v Kroměříži, katalog, 1986.

Linie/ Barva/ Tvar, Galerie hlavního města Prahy, katalog, 1988.

Stopadesát fotografií, Moravská galerie v Brně, OGVU Hodonín, katalog, 1989.

Das Innere der Sicht. Surrealistische Fotografie der 30er und 40er Jahre, Museum moderner Kunst, Wien, katalog, 1989.

Czech Modernism 1900 – 1945, Houston, New York, Acron, katalog, 1989 – 1990.

Les avant-garde Tchéques Recontres Internationales de la Photographie, Arles, katalog, 1990.
The Art of the Avant-garde in Czechoslovakia 1918 – 1938, IVAM, Valencie, katalog, 1993.
Umění pro všechny smysly, Národní galerie v Praze, katalog, 1993.
Europa Europa, Das Jahrnhundert der Avantgarde in Mittel und Osteuropa, Bonn, katalog, 1994.
Česká fotografická avantgarda 1918 – 1948, Galerie hlavního města Prahy, 1999, Barcelona, Paris, Lausanne, 1998, München, 1999, katalog,
Birgus, Vladimír (ed.), *Moderní krása, Česká fotografická avantgarda 1918 – 1948*, Praha 1999.
Karel Kašpařík 1899 – 1968, Moravská galerie v Brně, Pražský dům fotografie, Muzeum umění Olomouc, katalog, Dufek, Antonín (ed.), *Karel Kašpařík 1899 – 1968*. Fotografie ze sbírky Moravské galerie v Brně, katalog, Moravská galerie v Brně, 2000.
Foto: Modernity in Central Europe, 1918 – 1945, Gallery of Art, Washington DC, 2007, Solomon R. Guggenheim Museum, New York, 2008, Milwaukee Art Museum, 2008, Scottish National Gallery of Modern Art, Edinburgh, 2008, katalog, Peter Demetz, Mathew S. Witkovski, *Foto: Modernity in Central Europe, 1918 – 1945* National Gallery of Art, Washington DC, 2007.

Fotografie publikované během života Karla Kašpaříka *

Panoráma Svatého Kopečka, *Lidová tiskárna*, Olomouc, 1933.
Barok, *Index* VI, 1934, s. 100.
Dělník, *Index* VI, 1934, s. 105.
Foto (žena a síť) *Index* VI, 1934. s. 117.
René Crevel, Paříž, 3 ilustrace, *Středisko* IV, 1934 – 1935, s. 137.
Karaslavov, Děkuji Vám…, ilustrace, *Středisko* VI, 1934 – 1935, s. 141.
Foto (2 diagonální záběry města, nadhled), *Index* VII, 1935, s. 13.
Foto (harmonikář), *Index* VII, 1935, s. 19.
Foto (dívka), *Index* VII, 1935, s. 51.
Vesele na žito, *Index* VII, 1935, s. 52., (pózuje Oldřich Stibor)
Foto (žena, oblaka), *Index* VII, 1935, s. 58.
Janko Kupala, *Index* VII, 1935, s. 87.
Fadějev, M. J. Kalcov, I. Mykytenko, *Index* VII, 1935, s. 8.
A. N. Tolstoj s Marií Majerovou, *Index* VII, 1935, s. 89.
S. M. Tretjakov, *Index* VII, 1935, s. 90.
Foto (harmonikář + azbuka), *Index* VIII, 1936, s. 1.
Foto (harmonikář + houslista), *Index* VIII, 1936, s.13., (pózuje Oldřich Stibor jako houslista a hudebník Bohuš Hrachovina jako harmonikář).
Foto (profil ženy, thonetka), *Index* VIII, 1936, s. 19.
Foto (kolo žebřiňáku), *Index* VIII, 1936, s. 45.
Bilance, *Index* VIII, 1936, s. 65.
Kapitalista práce, *Index* VIII, 1936, s. 75.
Miss Dolany, *Index* VIII, 1936, s. 77.
Akt, *Index* VIII, 1936, s. 79.
Portrét, *Index* VIII, 1936, s. 81.
Rozřešeno, *Index* VIII, 1936, s. 82. (Žebrání dovoleno v pátek)
Otto Babler, syn O. F. Bablera, *Mladý svět*, 1935?, s. 1.
Foto, Index 1936, s. 114.
Bez názvu (nohy ležící ženy v punčochách), *Československá fotografie* (ročenka) VI, 1936, obr. 36.
Herečka, *Fotografický obzor* XLV, 1937, s. 155.
Komsomolka, *Fotografické besedy* III, 1937, s. 37.
Neděle na dědině, *Foto* XXVI, 1939, č. 11.
Tišina, *Foto* XXVI, 1939, č. 11.
Pole, *Fotografický obzor* XLVIII, 1940, č. 2.
Portrét Karla Kašpaříka, E. Salava, KK portrétuje, *Index* VII, 1936. s.76.

---

* – Antonín Dufek, *Karel Kašpařík 1899 – 1968*, katalog, 2000, s. 31.

Prameny a literatura

Pozůstalost Karla Kašpaříka, Muzeum umění, Olomouc.
Pozůstalost Karla Kašpaříka 1917 – 1986 (1969), pobočka Olomouc, Zemský archiv Opava.
Zápisy ze schůzí ČKFA Olomouc, sign. M6-23, Státní okresní archiv Olomouc
Macák, Bohumír, Zahájení „fotovýstavy tří" dne 26. 10. 1935, *Fotografické besedy* 1935, s. 6 – 7.
Václavek, Bedřich, fotovýstava tří, *Index*, 1935, s. 95.
Babler, Ferdinant, Otto, O umění fotografickém a o jednom fotografovi, *Index* VIII, 1936, s. 73 – 74.
Jičínsky, Karel,Výstavy, KČFA v Olomouci, *Fotografický obzor*, 1937, s. 140.
Funke, Jaromír, Fotoskupina čtyř vystavuje, *Fotografický obzor* XXXXVII, 1939, s. 116.,
anon. bez názvu, *Spoušť* III, 1939 – 1940, č. 2., s. 10.
Čermák, František, Fotografická výstava čtyř, *Foto* XXVI, 1939, č. 11.
Dufek, Antonín, *Avantgardní fotografie 30. let na Moravě*, Krajské vlastivědné muzeum, Moravská galerie Brno, 1981.
JEK, Ohlédnutí, *Lidová demokracie*, 30. 8. 1986, s. 6.
Smolka, Miloslav, *Karel Kašpařík*, Bakalářská diplomová práce, Institut tvůrčí fotografie Filozoficko – přírodovědecké fakulty Slezské univerzity, Opava, 1996.
Birgus, Vladimír, *Česká fotografická avantgarda 1918 – 1948*, Praha 1999.
Birgus, Vladimír (ed.), *Moderní krása. Česká fotografická avantgarda 1918 – 1948,* Praha 1999.
Dufek, Antonín (ed.), *Karel Kašpařík 1899 – 196*8. Fotografie ze sbírky Moravské galerie v Brně, katalog, Moravská galerie v Brně, 2000. ISBN 80-7027-100-0
Kolářová, Kateřina, Kašpařík celý život fotografoval, *MF DNES*, 4. 7. 2000.
Polák, Pavel, Pozoruhodný autor z Olomouce, *Večerník*, Praha, 21. 7. 2000.
Demetz, Peter, Witkovski, S., Mathew, *Foto*, *Modernity in Central Europe, 1918 – 1945,* National Gallery of Art, Washington, 2007. ISBN 978-0-89468-334-3
Birgus, Vladimír, Mlčoch, Jan, *Česká fotografie 20. století*, 2009. ISBN 978-80-7437-026-7
Hacking, Juliet, *Photography: The Whole Story*. Thames & Hudson Ltd. London 2012. ISBN–13: 978–0–500–29045–3
Koudela, Miroslav, Šindlářová, Irena, *Paměti obce Dolany*, Dolany, 2012.
Bieleszová, Štěpánka,*Výchova a vzdělávání dospělých v oblasti fotografie*, Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, ISBN 978-80-244-4174-0

Spurná, Helena, *Divadelní režisér a člověk Oldřich Stibor (1901–1943)*, Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-87895-44-3

Seznam internetových odkazů

http://sbirky.moravska-galerie.cz/katalog?author=Kašpař%C3%AD-k%2C+Karel
http://www.digitalniknihovna.cz/cbvk/periodical/uuid:0ce02fc0-7488-11e-3-a2a7-005056827e52
http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/periodical/uuid:2a459ee0-39bf-11e-4-a8ab-001018b5eb5c
https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/137482/1_OpusculaHistoriaeArtium_61-2017-1_5.pdf?sequence=1
http://www.scheufler.cz/cs-CZ/fotohistorie/fotografove,d,dvorak-karel,211.html
https://theses.cz/id/yf6lap/47206-497933984.txt
https://theses.cz/id/pr51fg/DP.pdf
https://theses.cz/id/wzcdar/Diplomov_prce.txt
https://cs.wikipedia.org/wiki/Farm_Security_Administration
https://cs.wikipedia.org/wiki/Svaz_modern%C3%AD_kultury_Devětsil
http://www.artmuseum.cz/smery_list.php?smer_id=156
https://cs.wikipedia.org/wiki/Skupina_surrealistů_v_ČSR
https://cs.wikipedia.org/wiki/Skupina_Ra
https://www.ngprague.cz/exposition-detail/skupina-ra-vzkazy-k-pritomne--hodine/
https://cs.wikipedia.org/wiki/Skupina_42
https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/zobraz_cast.pl?cast=24709
https://cs.wikipedia.org/wiki/Otto_František_Babler
https://cs.wikipedia.org/wiki/A._C._Nor
https://cs.wikipedia.org/wiki/Bedřich_Václavek
https://biblio.hiu.cas.cz/authorities/143989
http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Stibor,_Oldřich
http://encyklopedie.idu.cz/index.php/Gollová,_Nataša
https://ipac.svkkl.cz/arl-kl/cs/detail-kl_us_auth-p0109296-Matysova-Milada-19031988/
https://cs.wikipedia.org/wiki/Hana_Maria_Pravda
https://www.ceskyhudebnislovnik.cz/slovnik/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=78
https://www.elle.cz/moda/doplnky/pribeh-satku-jak-ho-nosit
https://cs.wikipedia.org/wiki/Jarom%C3%ADr_John

https://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=20125
https://www.divadelni-noviny.cz/zemrel-jiri-styskal
https://www.olomouc.eu/aktualni-informace/aktuality/10918
https://cs.wikipedia.org/wiki/Wilhelm_Zlamal

Zvukový publikovaný text
Vzpomínky Ilji Racka na první angažmá v Olomouci, na Dolany, na Karla Kašpaříka, v pořadu Naše země, 23. 11. 1969, *Československý rozhlas*, č. kartonu 6., inv. č. 103., ZA.

Publikovaný text Karla Kašpaříka
Karel Kašpařík,Můj nejlepší přítel Kamararád, *Divadelní zápisník* I. 145 –1946, č. 7–8., p. 212–214 (Vzpomínka na Oldřicha Stibora), http://www.digitalniknihovna.cz/mlp/view/

Zvukový publikovaný text Karla Kašpaříka
Život neumírá, reportážní svědectví o Oldřichu Stiborovi, *Československý rozhlas* Ostrava, 18:45 – 19:45, 30. 9. 1965. (spoluúčast s dalšími pozvanými hosty), AMD.

Ceny
Čestné uznání Svazu českých klubů fotografů amatérů 1937

Divadelní realizace
Karel Hynek Mácha, *Máj*, Režie a výprava Oldřich Stibor, projekce fotografií, Karel Kašpařík, hudba Jaroslav Budík, České divadlo v Olomouci na scéně Komorního divadla, premiéra 27. 3. 1936.
André-Paul Antoine, *Píseň Asie*, překlad Jindřich Hořejší, výprava Josef Gabriel, hudba Vít Nejedlý, režie Oldřich Stibor, scénická fotomontáž, Karel-Kašpařík, České divadlo v Olomouci, premiéra 5. 9. 1936.
Alexandr Dumas ml., *Dáma s kaméliemi*, překlad Hanuš Jelínek, úprava a režie Oldřich Stibor, výprava Josef Gabriel, hudba Jaroslav Budík, scénická fotomontáž Karel Kašpařík, České divadlo v Olomouci, premiéra 20. 11. 1937.
Josef Kajetán Tyl, *Fidlovačka aneb žádný hněv a žádná rvačka*, režie Václav Hranáč, zpěvní vložky doprovází hudební kroužek jednoty za vedení Františka Dostála, tance nastudoval Karel Kašpařík, TJ Sokol Bystrovany, 29. 5. 1938.

Jan Vyhlídal, Ondřej Přikryl, *Rok na Hané*, úprava a dramatizace Oldřich Stibor a Karel Kašpařík, výprava Karel Kašpařík a František Hřivna, scénická fotomontáž Karel Kašpařík, hudba a dirigent J. Komárek–Hess, sokolovna Dolany, v rámci národní slavnosti Dožato na Hané. 19. – 20. 8. 1939, Národní dům Olomouc, 10. 11. 1939.
1. Manifestační pohraniční den, recitace a zpěvy české mládeže, nacvičil Karel Kašpařík a Markéta Stehlíková, hudba mistra Pavlity, Dolany, 29. 6. 1945.
Bratři Čapkové, *Ze života hmyzu*, řežie Rudolf Kulhánek, scéna Oldřich Šimáček, scénická fotomontáž Karel Kašpařík, Městské divadlo v Olomouci, premiéra 22. 1. 1946.

Divadelní fotografie

William Shakespeare, *Julius Ceasar*, režie Oldřich Stibor, překlad Erich Adolf Saudek, hudba Vít Nejedlý, fotografie Karel Kašpařík, České divadlo v Olomouci, premiéra 12. 2. 1938.**
William Shakespeare, *Mnoho povyků pro nic*, režie Oldřich Stibor, překlad Bohumil Štěpánek, choreografie Vladimír Smetana, fotografie Karel Kašpařík, České divadlo v Olomouci, premiéra 10. 4. 1937.**
William Shakespeare, *Romeo a Julie*, režie Oldřich Stibor, překlad Josef Václav Sládek, hudba Jaroslav Budík, choreografie Vladimír Smetana, fotografie Karel Kašpařík, České divadlo v Olomouci, premiéra 25. 2. 1939.**
William Shakespeare, *Večer tříkrálový*, režie Oldřich Stibor, překlad Josef Václav Sládek, hudba Jiří Strniště, fotografie Karel Kašpařík, České divadlo v Olomouci, premiéra 16. 12. 1939.**
Vsevolod Vitaljevič Višněvskij, *Optimistická tragédie*, překlad František Píšek, Hudba Jaroslav Budík, fotografie Karel Kašpařík, České divadlo v Olomouci, premiéra 5. 11. 1935.***
Jan Port, Bohuš Stejskal, *České pašije*, režie Oldřich Stibor a Josef Srch, Hudba Jaroslav Budík, fotografie Karel Kašpařík, Sv. Kopeček, poslední týden v červnu 1936. (součást Svatokopeckých duchovních her)***
Lev Nikolajevič Tolstoj, *Vzkříšení*, režie Oldřich Stibor, dramatizace Fjodor Fjodorovič Raskolnikov, překlad Václav Menger, hudba Vít Nejedlý, fotografie Karel Kašpařík, České divadlo v Olomouci, 7. 11. 1936.***
Christa Winsloe, *Děvčata v uniformě*, překlad Rudolf Walter, režie Oldřich Stibor, fotografie Karel Kašpařík, České divadlo v Olomouci, 26. 1. 1937.***
Michail Vodopjanov, *Haló, severní pól…!*, režie Oldřich Stibor, překlad Václav Menger, fotografie Karel Kašpařík, České divadlo v Olomouci, 9. 11. 1937.***

** – Korespondence od Jiřího Stýskala, Pozůstalost Karla Kašpaříka, č. kartonu 2, inv. č. 82, ZA.
*** – Helena Spurná, *Divadlení režisér a člověk, Oldřich Stibor (1901 – 1943)*, s. 375, 378, 382, 385, 389.

Podle Dagmar Ostrohové dohodl Karel Kašpařík s Karlem Svolinským , že navrhne výpravu pro Olomouckou inscenaci *Prodané nevěsty*.*
S O. F. Bablerem dohodl překlad hry Isaka Babela Marija. Hra byla v Olomouci uvedena v československé premiéře.*

Použité zkratky
AMD – Archiv Moravského divadla Olomouc
MG – Moravská galerie Brno
MUO – Muzeum umění Olomouc
ZA – Zemský archiv (pobočka Olomouc)

---

* – Antonín Dufek, Karel Kašpařík 1899 – 1968, katalog, 2000, s. 31.

Jmenný rejstřík

Babler, Otto, František 18, 23, 24
Batros F. 85
Beran Aljo 78
Berka Emil Ladislav 20
Bieleszová Štěpánka 8, 26
Biebl Konstantin 19
Birgus Vladimír 21, 22, 41
Blatný Ivan 20
Blühová Irena 22
Brouk Bohuslav 19
Budínová Slávka 18, 54, 81
Burian František Emil 19
Burzi Sergo 85
Coburne Langdon Alvin 21
Cosway 78
Černík Artuš 19
Červinková Ludmila 52
Domínguez Óscar 88
Drtikol František 20, 21
Dufek Antonín 12, 26, 34, 35, 41, 44, 86, 88, 96
Dvorský Bohumír 18, 78, 81, 88
Dvořák Jaromír 44
Dvořák Karel 28
Edelmannova Vlasta 81
Fadějev Al. 60
Feuchtwanger Lion 18
Fišárek Alois 78
Flíček Jiří 54, 81
Forbath Imre 19
Frejka Jiří 19
Frič Josef 19
Funke Jaromír 20, 21, 22, 41, 42
Gabriel Josef 78, 81, 88
Giesl Rudolf 28
Gollová Nataša 49, 51, 52, 57, 64, 75
Gottliebová Marie 29
Gottlieb Bernhard 29
Gröger Kurt 78, 88
Gross František 20
Hackenschmied Alexander 22
Hák Miroslav 20, 21
Hanč Jan 20
Hájek Karel 22
Hauková Jiřina 20
Havelková Jolana 11, 86
Havlíček Josef 19
Heidegger Martin 20
Hepburn Audrey 58
Hitler Adolf 12
HnízdoVladimír 22
Hodek Josef 85
Hoffmeister Adolf 19
Honty Tibor 22
Honzl Jindřich 19
Hrachovina Bohuš 16, 21, 51, 52
Hřivna František 78
Hudeček František 20
Chalupecký Jindřich 20
Charvátová Julie 54, 57
Istler Josef 20
Ježek Jaroslav 19
Jiroudek František 78
Jíru Václav 20, 22
John Jaromír (Bohumil Markalous) 83
Kainar Josef 20
Kaláb František 28
Kalabis Stanislav 28
Kalistová Jitka 11, 81, 91
Kašpařík Adolf 13, 60, 91
Kašpaříková Helena 14, 17, 60, 61, 80, 82, 84, 91
Kašpaříková Josefa 13, 60
Kašpařík Jindřich (otec) 13, 43, 60
Kašpařík Jindřich (bratr) 13, 91
Kašpařík Jindřich (synovec) 10, 63, 91
Kars Jiří 78
Kelar František 28
King Katy 19
Kleiner L. 62
Koblic Přemysl 22
Kolář Jiří 20
Kolcov M. J. 60
Konrád Karel 19
Kotalík Jiří 20
Kotík Jan 20
Koreček Miloš 20, 50
Koutecký Miloslav 42
Kšír Josef 28, 32, 34
Kramerius Matěj Václav 16
Kraus František Josef 78
Krsek Ivo 81, 83

Kubíček Jánuš 79
Kučera Alois 79
Kučerová Lenka 8
Kuková Marie 13, 60, 91
Kuka Pavel 89, 92
Kundera Ludvík 20, 50
Kunstadt Josef 19
Kylinán Jindřich 30
Lacina Bohdan 20
Lada Josef 88, 91
Lenhart Jindřich 79
Lenhart Otakar 21, 29, 34, 35, 41
Lhoták Kamil 20
Lošťák Jan 28
Loren Sophia 58
Lukas Jan 22
Macák Bohumír 34, 35, 36
Mácha Hynek Karel 53
Machov Saša 91
Majerová Marie 60
Makovský Vincenc 19
Makowitzka František ml. 79
Malý Jan z Olšan 18, 55, 81
Malý Jan 22
Markalous Evžen 19, 21
Matal Bohumír 20
Masaryk Garrigue Tomáš 19
Matysová Milada 21, 48, 52, 54, 64
Mayer Bedřich 28
Mazal Adolf 28
Melková Jitka 8, 9, 10, 43, 91, 92
Menšík Stanislav 79
Mikulka Josef 29
Mlčoch Jan 21, 22, 41
Mrázová Helena 86
Muška Matěj 8
Muzika František 19
Mykytenko Iv. 60
Nezval Vítězslav 19, 21
Nevan Eugen 79
Němec Bohumil 41
Nohel Jaroslav 35, 41
Nor C. A. 25, 81
Onassis Jackie 58
Petrovan Bedřich 79
Plicka Karel 22
Povolný František 21
Pospíšil Leopold 28
Pravdová - Becková Hana Maria 10, 38, 39
Procházka Antonín 88
Quedenfeldtem Erwinem 21
Racek Ilja 18, 54, 81, 83
Ray Man 21
Reichmann Vilém 20, 21
Revesz K. 85
Richter Felix Antonín 18, 44, 46, 81, 82
Richter Rudolf 17, 18
Rodčenko Alexander 29
Rompart František 28
Röhling A. 85
Rössler Jaroslav 19, 20, 21
Růžička Josef Drahomír 29
Rýšavý Vojta 28
Salava E. 38
Sander August 56
Seifert Jaroslav 19
Schneider Quido 29
Schirm C. C. 79
Slavíček Jaroslav 79
Smetana Jan 20
Smetana Robert 26, 27, 54, 81
Smolka Miloslav 8, 11, 31, 96
Souček Karel 20
Spurná Helena 48, 51, 52, 53, 55, 96
Stachová Marie 21, 22
Stejskal Metoděj 29
Stibor Oldřich 11, 15, 18, 51, 52, 53, 54, 55, 57, 75, 81
Straka Oldřich 22
Strand Paul 21
Sudek Josef 20, 22
Svolinský Karel 18, 81
Šagin Ivan 29
Šajchet Arkadij 29
Šimáček Oldřich 81
Sitenský Ladislav 22
Štěpánek 13
Stratil Karl 79
Štreit Jindřich 11
Štyrský Jindřich 19, 21
Syrus Publilius 55
Šumsal Jaroslav 28
Teige Karel 19, 20, 21
Tesárek Rudolf 84

Tikal Václav 20
Tmej Zdeněk 22-
Tolstoj Al. N. 60
Toyen 19, 21
Tretjakov S. M. 60
Trusov Alexandr 15, 81
Trusová Marie 82
Unger Jan 32
Urbančík Arnošt 28
Václavek Bedřich 15, 19, 27, 37, 38, 52, 53, 81
Váchal Josef 88
Valenta Čeněk 29
Vaníček Bedřich 28
Veith Eduard 79
Velen Oldřich 18, 54, 81
Veris Jaroslav 79
Vobecký František 21
Vobr František 17
Vylíčil Vít 15
Wiškovský Eugen 20, 21, 22
Wolker Jiří 19, 25
Wondrák Eduard 81
Zelma Georgij 29
Zívr Ladislav 20
Zlamal Petr 8, 9, 10, 80, 91, 94, 93, 95
Zlamal Vilém 10, 18, 80, 88, 93, 94, 95
Zouharová Dagmar 17
Zykmund Václav 20, 21
Žáčková Irena 63

Institut tvůrčí fotografie
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Slezská univerzita v Opavě

Karel Kašpařík
Lenka Sedláčková
2020

Vedoucí práce: Mgr. Štěpánka Bieleszová, Ph.D.
Oponent práce: doc. Mgr. MgA. Tomáš Pospěch, Ph.D.
Počet stran: 106
Počet normostran: 67

Fotografie na obálce: Karel Kašpařík – *Kam letos do lázní?,* 1939?, MG.

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
2020